

המכתה

לספר הקדוש

לקוטי מוהר"ן

על התורה ומועדי השנה

עם לקוטי התפלות

גליון 129

פרשת פי תבוא תשפ"א

עניני סליחות ושליש-עשרה מדות

לזכרון עולם

לעילוי נשמת

הרה"ג איש צדיק תמים

מזהר"ר

אהרן גרשון מנחם

ב"ר אפרים שמואל זצ"ל

נלב"ע

ח' אלול תשע"ח לפ"ק

תנצב"ה

האזרה האודות

רבינו נחמן מברסלב
זיע"א

לְחִיּוֹת

בְּאוֹר הַפְּרָשָׁה

עִם הַתּוֹרָה
דְּעִתִּיקָא סְתִימָאָה

דְּעִתִּיךְ אֵי
לְאֵתְנֵיךְ אֵי
לְעִתִּיךְ לְבָא

יו"ל בעז"ה ע"י

מכון אור האורות
רבינו נחמן מברסלב זיע"א
B48148@gmail.com

פְּרִשְׁת כִּי תבוא

"פְּרִשְׁת בַּפּוּרִים" (דְּבָרִים כו, א"י)

א.

(ספֿר־הַמִּדּוֹת, עֲנִינֵי בַּפּוּרִים)

[א] מִי שֶׁאֵין לוֹ 'בִּין־זְכֹר', יִרְגִיל אֶת־עַצְמוֹ לְהֵבִיא מִתְנֹנּוֹת לְתַלְמִידֵי־חֻכְמִים, וַיֹּאמֶר פְּרִשָּׁה שֶׁל 'בַּפּוּרִים' (דְּבָרִים כו, א"י) (בְּנִים ח"ב יט).

[ב] הַמְבִיא דוֹרוֹן לְתַלְמִיד־חֻכְם, כָּאֵלוֹ מִקְרִיב בַּפּוּרִים (צִדִּיק סז).

"וּבֵאתָ אֶל הַפֶּהן וְכוּ' וְאָמַרְתָּ אֵלָיו" (דְּבָרִים כו, ג)
 "שֶׁאֵינְךָ כַּפּוּי טוֹבָה" (רש"י; ספרי)
 – עֲנִין 'הַפֶּרֶת הַטוֹב' –

ב.

(ספֿר־הַמִּדּוֹת, תְּפִלָּה סב)

אֶסוּר לְאָדָם שֶׁיְהִיָּה 'כַּפּוּי טוֹבָה', בֵּין לְיִשְׂרָאֵל בֵּין לְגוֹי.

"אֲרַמִּי אֲבָד אָבִי, וַיֵּרַד מִצְרִימָה" (דְּבָרִים כו, ה)

ג.

(ח"א יט, ד)

עֵקֶר תְּגַבֵּרֶת הַקְּלֶפֶת, אֵינּוּ אֶלָּא עַל־יַדֵּי לְשׁוֹן 'תְּרַגּוּם', בְּבַחֲיִנַת (דְּבָרִים כו, ה):
 "אֲרַמִּי אֲבָד אָבִי", וּבְבַחֲיִנַת (פַּמְדָּבֵר כג, ז): "מִן אָרָם יִנְחֲנִי בְּלֶכֶךְ", שֶׁהוּא לְשׁוֹן 'תְּרַגּוּם', לְשׁוֹן

'אֲרַמִּי' – שְׁדָרְךָ שָׁם מִתְעוֹרְרִים לִינֶק מִהַקְדָּשָׁה.

וְעֵקֶר בְּנִינָה וּשְׁלֵמוֹת שֶׁל 'לְשׁוֹן־הַקְדָּשׁ' – אֵינּוּ אֶלָּא עַל־יַדֵּי שְׁמִפְּלִין הָרַע שֶׁל הַתְּרַגּוּם, וּמַעֲלִין ה'טוֹב שֶׁבַּתְּרַגּוּם, לְלְשׁוֹן־הַקְדָּשׁ' – שְׁעַל־יַדֵּי־זֶה נְשָׁלָם לְשׁוֹן־הַקְדָּשׁ.

וְלָכֵן הָאֲרַמִּי, שֶׁהוּא "אֲרַמִּי אֲבָד אָבִי" הַנ"ל – רָצָה לִינֶק מִהַקְדָּשָׁה עַל־יַדֵּי ה'תְּרַגּוּם, וְעַל־כֵּן קָרָא לוֹ (בְּרַאשִׁית לא, מז): "יִגַּר שְׁהִדוּתָא". וַיַּעֲקֹב הָיָה מַעֲלָה אֶת ה'תְּרַגּוּם' לְלְשׁוֹן־הַקְדָּשׁ, וְעַל־כֵּן קָרָא לוֹ (שם): "גִּלְעָד", בְּלְשׁוֹן־הַקְדָּשׁ.

זֶה סוּד מָה שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (סְנֵהֲדִין לה:): "אָדָם־הֶרְאֵשׁוֹן מְשׁוּדָּה בְּעַרְלָתוֹ הָיָה. אָדָם־הֶרְאֵשׁוֹן בְּלְשׁוֹן אֲרַמִּית סִפֵּר".

וְהֵבִין מָאֵד: כִּי עַל־יַדֵּי לְשׁוֹן אֲרַמִּית, שֶׁהוּא לְשׁוֹן 'תְּרַגּוּם' – מְשַׁכָּה וְנִנְקָה ה'עַרְלָה', שֶׁהוּא 'רַע־הַפּוֹלֵל', מ'לְשׁוֹן־הַקְדָּשׁ, מ'בְּרִית־קְדָשׁ'. כִּי עֵקֶר 'פְּגָם־הַבְּרִית', רַע הַפּוֹלֵל, בְּחִינַת לְשׁוֹנוֹת הַעַמִּים, יִנְקָתָם עַל־יַדֵּי לְשׁוֹן 'תְּרַגּוּם'.

זֶהוּ: "אָדָם הֶרְאֵשׁוֹן מְשׁוּדָּה בְּעַרְלָתוֹ הָיָה. אָדָם הֶרְאֵשׁוֹן בְּלְשׁוֹן אֲרַמִּית סִפֵּר".

כִּי הָא בְּהָא תְּלִיָּא, כִּי עֵקֶר 'פְּגָם־הַבְּרִית', נִמְשָׁךְ עַל־יַדֵּי לְשׁוֹן אֲרַמִּית, שֶׁהוּא לְשׁוֹן 'תְּרַגּוּם', כְּשֶׁאֵין מַעֲלִין אוֹתוֹ לְלְשׁוֹן־הַקְדָּשׁ.

"וְנִצַּעַק אֶל ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קוֹלֵנוּ" (דְּבָרִים כו, ז)

ה.

(ח"א כ, י)

בְּשִׁבְלִיזָה אוֹמְרִים ה'הִגְדָּה' בְּקוֹלֵרָם,
כִּי ה'נִצַּעַק ה' הִיָּתָה עַל-יַדִּי
'קוֹל', בְּבַחֲיִנַת: "וַיִּשְׁמַע אֶת קוֹלֵנוּ" (בַּמִּדְבָּר כ,
טז; דְּבָרִים כו, ז).

וּבְשִׁבְלִיזָה נִקְרָאת בְּשֵׁם "הִגְדָּה" -
לְהוֹרֹת עַל 'תְּקוּן-הַבְּרִית',
בְּבַחֲיִנַת (שָׁם ד, יג): "וַיִּגְדַּל לְכֶם אֶת בְּרִיתִי".

"הַשְּׂקִיפָה מִמַּעוֹן קִדְשֶׁךָ" (דְּבָרִים כו, טו)

ו.

(ח"א רלד)

'אַרְצֵ-יִשְׂרָאֵל', הוּא כְּלִיּוֹת הַקִּדְשָׁה
שֶׁבְּכָל הַקִּדְשׁוֹת, כִּי שָׁם
כָּל הָעֵשׂוֹר קִדְשׁוֹת, וְעַל-כֵּן נֹאמַר בְּאַרְצֵ-
יִשְׂרָאֵל, (דְּבָרִים יא, יב): "תְּמִיד עֵינַי ה' אֱלֹהֵיךָ
בָּה", כִּי שָׁם הוּא רַק ה'שֹׁגָחָה', בְּבַחֲיִנַת (שָׁם כו,
טו): "הַשְּׂקִיפָה מִמַּעוֹן קִדְשֶׁךָ".

וְדַע: שֵׁשׁ שֵׁם, שֶׁכְּשֶׁרוֹצִין לַעֲשׂוֹת
'מְלָד', מִשְׁתַּמְשִׁין בְּזֶה הַשֵּׁם, וְהַשֵּׁם
הוּא 'קמ"ה' - רֵאשִׁי-תְּבוֹת: "הַשְּׂקִיפָה
מִמַּעוֹן קִדְשֶׁךָ". וְזֶה בְּבַחֲיִנַת (דְּנִיאל ב, כא):
'מִהֶעֱדָה מַלְכִין וּמִהֶקֶם מַלְכִין'. וְזֶה
שֶׁנֹּאמַר בְּיוֹסֵף (בְּרֵאשִׁית לז, ז): "וְהִנֵּה 'קמ"ה'
אֲלֵמָתִי".

ז.

(ח"א סו, ד)

צָרִיךְ לְרֹאוֹת לְהוֹצִיא הַדְּבוּר בְּשִׁלְמוֹת,
בְּבַחֲיִנַת (צְפַנְיָה ג, ט): "שָׁפָה בְּרוּרָה". כִּי
לְפַעֲמִים נִתְחַבֵּין אוֹתִיּוֹת הַדְּבוּר בְּמִצְרֵ-
הַגְּרוֹן, וְאִי-אֶפְשָׁר לְהוֹצִיא הַדְּבוּר בְּשִׁלְמוֹת,
בְּבַחֲיִנַת מַה שְּׁקוֹרִין בְּלִשׁוֹן אֲשֶׁכְּנִז:
"הִיזְעָרִיק" [צָרוּד. רֵאשִׁי-הַשְּׁנָה כז:].

וְצָרִיךְ לְרֹאוֹת לְהוֹצִיא הַדְּבוּר מִמִּצְרֵ-
הַגְּרוֹן, שְׂיֻכַּל לְדַבֵּר בְּשִׁלְמוֹת,
דִּהְיֵנוּ לְהַמְשִׁיךְ נִקְדוֹת אֶל הָאוֹתִיּוֹת, כִּי בְּלֹא
נִקְדוֹת אִי-אֶפְשָׁר לְדַבֵּר שׁוּם אוֹת.

וְעַל-יַדִּי הַחֶשֶׁק וְהַפְּסוּפִין שְׁחוּשְׁקִים
לְהוֹצִיא מִכַּח אֶל הַפַּעַל הַמְצוּה
אוּ הַדְּבָר שֶׁבְּקִדְשָׁה - עַל-יַדִּיזָה מִמְּשִׁיךְ
נִקְדוֹת אֶל אוֹתִיּוֹת הַדְּבוּר - שְׂיֻכַּל לְהוֹצִיא
בְּשִׁלְמוֹת, מִמִּצְרֵ-הַגְּרוֹן, הַדְּבוּר שֶׁיִּקְרָא
וַיִּצַּעַק לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ הַרְּבָה.

עַד שֶׁיּוֹצִיא הַדְּבָר שֶׁבְּקִדְשָׁה מִכַּח אֶל
הַפַּעַל, וַיִּשְׁבֵּר וַיִּבְטַל כָּל הַמְּנִיעוֹת
וְאֶנְסִים שְׂלֹא בָּאוּ רַק בְּשִׁבְלֵי הַחֶשֶׁק.

וְזֶה בְּבַחֲיִנַת (דְּבָרִים כו, ה): "וַיִּרַד מִצְרִימָה -
אָנוּס עַל פִּי הַדְּבוּר" (הִגְדָּה שֶׁל פֶּסַח) -
שֶׁכְּשֶׁהַדְּבוּר יוֹרֵד בְּמִצְרֵ-הַגְּרוֹן, שְׂזָה בְּבַחֲיִנַת
'צְלוֹת מִצְרַיִם' - אֲזִי הוּא "אָנוּס עַל פִּי
הַדְּבוּר" - הִינּוּ: שֵׁשׁ לוֹ 'אָנוּס' וּמְנִיעָה,
עַל-יַדִּי שְׂאִין נִקְדוֹת לְהָאוֹתִיּוֹת, וַאֲיֵנוּ יְכוּל
לְהוֹצִיא מִמִּצְרֵ הַגְּרוֹן, שְׂמִזָּה בָּאִין כָּל
הַמְּנִיעוֹת וְאֶנְסִין - שֶׁעַל-יַדִּי שְׂאִין הַדְּבוּר
בְּשִׁלְמוֹת, עַל-יַדִּיזָה הוּא 'אָנוּס'.

"את ה' האמרת היום, וְה' האמירך היום"
(דְּבָרִים כו, יז-יח)

ז.

(ח"א ב, בסוף)

"אמר אל הפהנים" (ויקרא כא, א.), 'אמר'
בְּחִינַת 'תְּפִלָּה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים
כו, יז): "את ה' האמרת היום".

ת.

(ח"א לא, ט)

"אפשילו לי חבלי פארי" [עשו לי חבל
מסבין] (בְּכוֹרוֹת ח:) - זֶה 'שֵׁבֶת
אֲמוֹנָה', כְּפִרּוֹשׁ רַש"י (על דְּבָרִים כו, יז-יח): "את
ה' האמרת וְה' האמירך", [שְׁזָה] לְשׁוֹן 'פֶּאֱרִי
וְשִׁבַח', שְׁאֵנוּ מְפֹאֲרִין אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא, וְאֵנוּ מְאֲמִינִים בוֹ, וְאוֹמְרִים: "ה' אֶחָד"
(שם ג, ד).

ט.

(ח"א רנט)

כְּשֶׁמִּתְבּוֹדֵד וּמְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ וְצִעְרוֹ לְפָנָיו
הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ, וּמִתְנַדֵּה
וּמִתְחַרֵּט עַל גְּדֹל הַפְּגָמִים שֶׁעָשָׂה - אֲזִי גַם
הַשְּׂכִינָה כְּנִגְדּוֹ, מְפָרֵשׁת לְפָנָיו שִׁיחָתָהּ
וְצִעְרָהּ, וּמִנְחָמַת אוֹתוֹ - כִּי כָּל פָּגַם וּפָגַם
שֶׁפָּגַם בְּנִשְׁמָתוֹ, פָּגַם אֶצְלָהּ גַם-כֵּן כְּבִיכּוֹל.

וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים כו, יז-יח): "את ה' האמרת
וְה' האמירך" וְכוּ' - וְהִיא מְנַחֵמַת
אוֹתוֹ: שֶׁתִּבְקַשׁ תְּחֻבּוּלוֹת לְתַקּוֹן כָּל
הַפְּגָמִים.

"ולתתך עליון על כל הגוים" (דְּבָרִים כו, יט)

י.

(הַתּוֹרָה "רַב לָכֵם" בְּהוֹסְפוֹת מִכְּתַב-יָד
רַבְּנּוּ ז"ל, הַנִּדְפָּס בְּסוֹף הַסֵּפֶר)

הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ נָתַן מִתְּנָה לְיִשְׂרָאֵל,
שֶׁנִּקְרָא: 'עֲלִיּוֹן', וְכְמוֹ
שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כו, יט): "ולתתך עליון על כל
גוֹיֵי הָאָרֶץ".

"אבנים שלמות תבנה את מזבח ה' אלקיך"
(דְּבָרִים כז, ו)

יא.

(ח"א יח, ו)

"זמנא חדא הוי קאזלינא בספינתא,
וְחִזִּינָא הָאִי קַרְטְלִיתָא דְּמַקְבְּעִי
בַּה אַבְנֵים טוֹבוֹת וְכוּ' - וְנִפְקַת בְּרַת-קְלָא:
מָה אֵיךְ לָכֵן בְּהַדֵּי קַרְטְלִיתָא דְּאִתְתָּא דְּרַבִּי
חֲנִינָא בְּרִדּוֹסָא, דְּעִתִּידָא לְמִשְׁדֵּי בַּה
תְּכַלְתָּא לְצַדִּיקָא לְעֵלְמָא דְּאִתִּי" (בְּבֵא-בִּתְרָא
ע"ד:).

[פַּעַם-אַחַת נִסְעֵנוּ בְּסַפִּינָה, וְרֵאֵנוּ אַרְגֹּז הַקְּבוּעִים בַּה
אַבְנֵים טוֹבוֹת וְכוּ' - וְיִצְאָה בַּת-קוֹל: מָה יֵשׁ לָכֵם בְּאַרְגֹּז
הַזֶּה הַשֵּׁף לְאַשְׁתּוֹ שֶׁל רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא, שֶׁעִתִּידָהּ
לְהִצְנִיעַ בוֹ 'תְּכַלְתָּ' לְצַדִּיקִים לְעִתִּיד-לְבֹא].

חֲנִינּוּ: עֲלִיּוֹנֵי 'שְׁלֵמוֹת הָאוֹתִיּוֹת' שֶׁל
'דְּבוּרֵי אֲמוֹנָה', שֶׁהוּא בְּחִינַת: "אִשְׁת
רַבִּי חֲנִינָא בְּרִדּוֹסָא".

כִּי "רַבִּי חֲנִינָא בְּרִדּוֹסָא" - זֶה בְּחִינַת
אֲמוֹנָה, כִּי מִדְּתוֹ 'אֲמוֹנָה' וְכוּ'.

"כָּל דְּבַרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּאֵר הַיֵּטֵב" (דְּבָרִים כז, ח)

"בְּשִׁבְעֵים לְשׁוֹן" (רש"י; סוֹטָה לב.)

יב.

(ח"א כז, ה)

בְּשִׁנְזִדְכָּךְ קוֹלוֹ, אִז עַל־יַדִּי הַשְּׁמַעַת
קוֹלוֹ לְבַד בְּלֹא דְבוּר, הַקְדוּשׁ-
בְּרוּךְ־הוּא מוֹשִׁיעוֹ בְּעַת צָרְתוֹ, בְּבַחֲיַנְת
(תְּהִלִּים קו, מד): "וַיֵּרָא בְּצַר לָהֶם, בְּשָׁמְעוֹ אֶת
רִנְתָם", עַל־יַדִּי שְׁמִיעַת קוֹלוֹ, הַקְדוּשׁ-
בְּרוּךְ־הוּא רוֹאֵה אֵיזָהוּ עֲבוֹרֵם מִצַּר לָנוּ.

וְזָהוּ (דְּבָרִים כז, ח): "בְּאֵר הַיֵּטֵב,"
"בְּשִׁבְעֵים לְשׁוֹן" (רש"י; סוֹטָה לב.) -
שְׁפָרוּשִׁים וְדְרוּשֵׁי הַתּוֹרָה שְׁמֻשָּׁם
תּוֹצְאוֹת הַקּוֹל, עַל־יָדָם הַיֵּטֵב לָנוּ בְּכָל
הַלְשׁוֹנוֹת וּבְכָל הָעֲבוֹרֵם, בְּבַחֲיַנְת: "בְּשָׁמְעוֹ
אֶת רִנְתָם", רִאשִׁי־תַבּוֹת: 'בְּאֵר' - וְ'בְּאֵר'
הוּא לְשׁוֹן פְּרוּשׁ וְדְרוּשׁ.

"אָרוּר מִסֵּיג גְּבוּל רַעְהוֹ" (דְּבָרִים כז, יז)
- עֲנִינ' הַשְּׂגַת גְּבוּל' -

יג.

(ח"א ו, בְּסוּף)

"וְאַצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּפֶךְ" (תְּהִלִּים קלט, ח), זָה
בַּחֲיַנְת 'חִירִיק דָּס"ג', מִלְשׁוֹן
(מְשָׁלִי כב, כח): "אֵל תִּפְסַג גְּבוּל עוֹלָם" -
שְׁמֻסֵּיג גְּבוּלוֹ וּמַחְזִירוֹ לְאַחֲזִירוֹ - בַּחֲיַנְת
'יְרִידָה', שְׁנוּפֵל הַסִּוְשָׁלוּם מִמְדְּרָגְתוֹ וְנִסּוּג
אֲחֹזֵר.

וְ"אִשׁוֹת" - זָה בַּחֲיַנְת ה'אוֹתִיּוֹת',
שְׁשִׁלְמוֹתָם עַל־יַדִּי אֲמוֹנָה',
בְּבַחֲיַנְת רִאשִׁי־תַבּוֹת: "אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת
תְּבֻנָה" (דְּבָרִים כז, ו). וְ'אֲבָנִים' הֵן ה'אוֹתִיּוֹת'
וְכוֹ' (סֵפֶר יְצִירָה). וְ'אוֹתִיּוֹת' נִשְׁלָמִים עַל־יַדִּי
'אֲמוֹנָה' וְכוֹ'.

וְשִׁלְמוֹת הָאוֹתִיּוֹת' - זָה בַּחֲיַנְת
ה'תְּכָלִית' שֶׁל כָּל הַנְּבָרָאִים. כִּי
כָּל הָעוֹלָמוֹת נְבָרְאוּ עַל־יַדִּי 'אוֹתִיּוֹת' וְכוֹ',
וְ'אוֹתִיּוֹת' הֵם בְּמַלְכוּת וּמִנְהִיגוֹת, בְּבַחֲיַנְת
"מַלְכוּת פָּה" (פֶּתַח אֱלֹהִים), כִּי עֵקֶר הַהִנְהָגָה
עַל־יַדִּי הַדְּבוּר, כִּי אִי־אֶפְשֵׁר לְהַנְהִיג וּלְצַוּוֹת,
אֶלָּא עַל־יַדִּי הַדְּבוּר.

נִמְצָא: עַל־יַדִּי הַשִּׁלְמוֹת אוֹתִיּוֹת אֲמוֹנָה
שְׁבַמַּלְכוּת - עַל־יַדִּי־זָה הַצְּדִיקִים
יּוֹדְעִים הַתְּכָלִית שֶׁל עוֹלָם־הַבָּא וְכוֹ'. כִּי הֵם
אוֹחֲזִים בְּמִדַּת ה'מַלְכוּת, וְעַל־יַדִּי־זָה אוֹחֲזִים
בְּ'אוֹתִיּוֹת' שְׁבָה, וְעַל־יַדִּי־זָה אוֹחֲזִים
בְּ'תְּכָלִית', שֶׁהִיא 'שִׁלְמוֹת הָאוֹתִיּוֹת' וְכוֹ'.

וְזָה בַּחֲיַנְת 'תְּכָלֵת' - בַּחֲיַנְת 'תְּכָלִית',
שְׁנַתְּגַלָּה בְּתוֹךְ ה'קְרִטְלִיתָא', בְּתוֹךְ
'הַמִּנְהִיגוֹת וְהַמַּלְכוּת' - עַל־יַדִּי "אִשְׁת רַבִּי
חֲנִינָא בְּיָדוֹסָא", עַל־יַדִּי "אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת
תְּבֻנָה".

"לְצִדִּיקָיָא לְעֵלְמָא דְאַתִּי" - שֶׁהַצְּדִיקִים
מְשִׁיגִים ה'תְּכָלִית', שֶׁהוּא
עֵלְמָא־דְאַתִּי'.

אֶה-עַל-פִּי-כֵן יִחַזַק עֲצָמוֹ, וְאֵל יִתְיַאֵשׁ
לְעוֹלָם, כִּי גַם שָׁם נִמְצָא
הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ, בְּבַחֲיִנַת: "וְאֲצִיעָה שְׂאוֹל
הַנֶּפֶד". וְזֶה בְּחִינַת 'שֵׁם ס"ג' כַּנ"ל.

"וְהִלַכְתָּ בְּדַרְכָיו" (דְּבָרִים כח, ט)
- עֲנִינֵי 'מַדּוֹת טוֹבוֹת' -

היא שְׂעוֹנָנוּ לְהַדְמוֹת בו יִתְבָּרֵךְ לְפִי יִכְלַתְנֵנוּ, וְהוּא
אָמְרוֹ: "וְהִלַכְתָּ בְּדַרְכָיו" וְכו'. וְכֵן בְּפִירוּשׁ זֶה (שִׁפְת
קִלְג: סִפְרֵי עִמְק ג): "מִה הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִקְרָא
רַחוּם, אִף אֲתָה הָיָה רַחוּם" וְכו'. וְכֵן בְּפִירוּשׁ גַּם-
כֵּן: שְׂעוֹנָנוּ לְהַדְמוֹת בְּפִעֲלוֹת הַטוֹבוֹת וְהַמְדוֹת
הַחֲשׂוֹבוֹת שִׁיתָאֵר בְּהֵם הָאֵל יִתְבָּרֵךְ וְכו'.
(סִפְרֵי הַמְצוֹת לְהַרְמַב"ם, מְצוֹת-עֲשֵׂה ח)

טז.

(ח"א כג, ג)

'אֲמוּנָה' היא 'אַחֲרִית הַיָּמִים', כִּי עָלֶיהָ
עוֹמְדִים כָּל הַמְדוֹת'.

יז.

(ח"א כט, בסוף)

ה'מַחְשָׁבָה שְׂבִמַח', הוּא כְּפִי הַמְדוֹת'
שְׂבִאָדָם. וְכִפִּי הַמְדָה שְׂהָאָדָם
אוֹחֵז בָּהּ, כֵּן חוֹלְפִין וְעוֹבְרִין עָלָיו
ה'מַחְשָׁבוֹת שְׂבִמַח'.

יח.

(ח"א לג, ג-ד)

ה'יָמִים' נִקְרָאִים 'מְדוֹת', כְּמוֹ שִׁפְתוֹב
(תְּהִלִּים לט, ה): "וּמְדַת יָמֵי".
וְהַמְדוֹת' הֵם ה'תּוֹרָה', כִּי אוֹרֵיתָא בְּלָה הֵם
מְדוֹתָיו שֶׁל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי הַתּוֹרָה
מְדַבֶּרֶת מֵאַהֲבָה וְיִרְאָה וְשִׂאֵר הַמְדוֹת - וְשֵׁם
שׂוֹרָה אֲהַבְתוּ יִתְבָּרֵךְ שְׂמוֹ.

וְה'אַהֲבָה' - הוּא "יוֹמָא דְאֵזֵל עִם בְּלָהוּ
יוֹמִין" (בְּרַאשִׁית מו, בְּלַק קצא:),

הֵינּוּ הַמְדוֹת'. כִּי הַמְדוֹת הֵם צְמֻצוּמִים
לְאֶלְקוֹתוֹ, כִּי שְׂנוּכֵל לְהַשִּׁיג אוֹתוֹ עַל-יַדֵּי
מְדוֹתָיו - כִּי בְּלֹא מְדוֹתָיו אִי-אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג
אוֹתוֹ.

וּמַחְמַת הָאֲהָבָה שְׂאֲהַב אֶת יִשְׂרָאֵל, וְרָצָה
שִׂדְבְּקוּ בוּ וְיֵאֱהָבוּ אוֹתוֹ עִמּוֹ מְזָה
הָעוֹלָם הַגִּשְׁמִי, הַלְבִּישׁ אֶת אֶלְקוֹתוֹ בְּמְדוֹת
הַתּוֹרָה. - נִמְצָא: שְׂבִכָל מְדָה וּמְדָה, יֵשׁ שָׁם
'אַהֲבָה' שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אוֹהֵב אֶת
עֲצָמוֹ עִם יִשְׂרָאֵל (עֵינן בְּפָנִים בְּאַרְיִכוֹת).

יט.

(ח"א לג, ו)

אֶפְלוּ בְּמְדוֹת עֲצָמוֹ, כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַתוֹ,
הוּא בְּחִינַת 'דַּעַת' לְבְּחִינָה

יז.

(ח"א ד, בסוף)

עַל-יַדֵּי הַצְּדִיק, עוֹלָה הַמְלָכוֹת מִן
הַסְטֵרָא-אַחֲרָא, וְנִתְבַטְּלִים
הַמְדוֹת-רְעוֹת' - וְעַל-יַדֵּי-זֶה בָּא לְבְּחִינַת
עוֹלָם-הַבָּא'.

טו.

(ח"א ח, ה)

צְרִיךְ לְבָרַר כָּל הַמְדוֹת בְּבִרוּר גְּמוּר, עַד
שֶׁלֹּא יִהְיֶה בוּ שׂוּם אַחֲזִיזָה מְשׁוּם רַע
שְׂבִשׁוּם מְדָה מִהָאַרְבָּעָה יְסוּדוֹת, וְאִזִּי הוּא
'צְדִיק גְּמוּר', וְיִכּוֹל לְהַתְגַּרְוֹת בְּרִשְׁעִים.

וְכָל-זְמַן שְׂנַשְׂאָר בוּ אִיזָה אַחֲזִיזָה בְּעַלְמָא
מַהֲרַע שֶׁל אִיזָה מְדָה, אִינּוּ יִכּוֹל
לְהַכְנִיעַ אֶת הָרִשָּׁע.

שֵׁישׁ לָנוּ קַבְלָה: שֶׁכָּל מִי שְׂלוֹקָה לְעֲצָמוֹ
אִיזָה דְּבַר תְּאֻזָּה וּמְדָה רָעָה שֶׁל
הָרִשְׁעִים, הֵינּוּ שֵׁישׁ בוּ עֲדִין אִיזָה אַחֲזִיזָה
מִהַמְדוֹת רְעוֹת שְׂלָהָן, אִינּוּ יִכּוֹל לְצַאת
מֵהֶם וּלְהַכְנִיעֵם.

שתחתיה. כמו שאמרו חז"ל (שיר השירים דב) א. ט): "מה שעשתה חכמה עטרה לראשה, עשתה ענוה עקב לסלותא".

נ.

(ח"א לג, ז)

עקרן של המדות הוא הלב. נמצא: כשקשר את לבו לדעתו, שיודע שיש אלקים ש"מלא כל הארץ כבודו" (ישעיה נ, ג), יודע בידיעות התורה. וכשכופה את לבו לדעתו הזה, הינו שלבו ברשותו - אזי נכללין גם כן המדות שבלבו לדעתו, ואזי מקבלין המדות: אור האהבה שבדעת - ורואה ומשיג 'אור-הגנוז' לפי בחינתו.

הינו: שהצדיקים והתורה שהיה גנוז וצפון עד עתה מפניו, כשכופף את לבו להדעת, אזי הלב שהוא שרש לכל המדות, מקבל 'אור האהבה שבדעת', הוא האהבה שהיה בכח בין הקדוש-ברוך-הוא לישראל קדם הבריאה.

נא.

(ח"א לה, א)

כשמוכנים בתוך שכלו הקדוש, מהשבות-היצוניות, 'חכמות-היצוניות' - אזי נתמעט קדשת שכלו, כפי תפיסת המקום של 'חכמה- היצוניות', שכל היצוני, בתוך 'שכל הקדוש'.

וה'חכמה-היצוני' נעוץ בתוך השכל- הקדוש, כ'קנה', ומחסר מקום הקדשה. ועל-זה ה'קנה', הינו ה'שכל', מתלקטים ומתחברים כל המדות רעות ומגנות.

נב.

(ח"א לו, ג)

'תאות-נאות', פולקת כל המדות-רעות של ה'שבעים לשונות'.

נג.

(ח"א מט, א-ד)

לפי גדל התלהבות הלב של איש הישראלי שהוא עד איך-סוף, לא היה אפשר לו לעשות שום עבודה, ולא היה יכול לגלות שום 'מדה-טובה'.

שזהו בחינת: מה שבתחלת הבריאה לא היה מקום לבריאה, מחמת שהיה הכל איך-סוף, פי 'בריאת העולמות, הן הן המדות'.

ועל-כן בהכרח - צריך האדם לצמצם אור התלהבות לבו שהוא עד איך-סוף, כדי שיוכל לעבד השם בהדרגה ובמדה. כי השם-יתברך רוצה בעבודתנו, שנעבד אותו בעבדות ובמדות-טובות, שזה אי-אפשר פיאם על-ידי הצמצום.

וכשמצמצם אור להביות לבו - אזי נשאף 'חלל-פנוי' ב'לב', ובתוך זה ה'חלל-הפנוי', נתגלין מדותיו הטובות. שהם סוד: 'בריאת העולמות', שהיה בתוך 'חלל-הפנוי', פי המדות הן הן העולמות. פי על-ידי הצמצום שמצמצם אור ההתלהבות, נעשה בחינת 'חלל-הפנוי', ועובד השם-יתברך בהדרגה ובמדה, ועושה 'מעשים-טובים' ו'מדות-טובות'.

ועל-ידי הצמצום של ההתלהבות - יוכל לבוא להתגלות מהמדות, לעבד השם-יתברך בהדרגה ובמדה. ו'מחשבות-טובות' שבלב - הן 'יצרין טבין', שעל-ידן נתגלין פעולות ומדות טובות. וכשחושב

מחשבות רעות' - הוא מטמטם הלב ומקלקל וכו'.

ועל-ידי שזוכה לפעלות ומדות טובות כנ"ל - על-ידי-זה מקבל עליו על מלכות שמים שלמה, שזהו בחינת התגלות מלכותו יתברך שנתגלה על-ידי בריאת העולמות שבתוך החלל-הפנוי, על-ידי ה'חכמה'.

והכלל: שבריאת העולמות, ועבודת השם-יתברך בפעלות ומדות טובות - הם בחינה אחת ממש.

כד.

(ח"א נב)

אי-אפשר לבוא לידי בטול, כ"אם על-ידי התבודדות, על-ידי שמתבודד ומפרש שיהתו בינו לבין קונו - על-ידי-זה הוא זוכה לבטל כל התאוות והמדות רעות, עד שזוכה לבטל כל גשמיותו, ולהכלל בשורשו.

ועקר ההתבודדות הוא בליטה בעת שהעולם פנוי מטרדת העולם-הזה וכו'. וגם צריכין שיהיה ההתבודדות במקום מיוחד, חוץ מהעיר בדרך יחידי, במקום שאין הולכים שם בני-אדם וכו'.

ושם ילך ויתבודד, ויפנה לבו ודעתו מפל עסקי עולם-הזה, ויבטל הכל, עד שיזכה לבחינת בטול באמת.

הינו: שבתחלה ירבה בתפלות ושיחות בהתבודדות בליטה בדרך יחידי כנ"ל, עד שיזכה לבטל זה הדבר, דהינו לבטל מדה ותאוה זאת.

ואחר-כך ירבה עוד בהתבודדות הנ"ל, עד שיבטל מדה ותאוה אחרת.

וכן ינהג זמן רב בהתבודדות, בזמן הנ"ל, ובמקום הנ"ל, עד שיבטל הכל.

ואחר-כך עדין נשאר מפנוי איזה דבר וכו', ואחר-כך מבטלין גם זה, עד שלא נשאר מפנוי כלום.

פרוש: פי יכול להיות אחר שבטל כל התאוות ומדות רעות, עדין נשאר מפנוי כלום, דהינו שעדין לא בטל לגמרי הגאות והגפנות, עד שנהשב בעיניו לאיזה דבר.

ועל-כן צריכין להתנגע ולהרבות בהתבודדות הנ"ל, עד שלא ישאר מפנוי כלום, שיהיה בבחינת "מה" באמת, עד שיזכה לבחינת בטול באמת. ואזי כשזוכה לבטול באמת - נכלל נפשו בשורשו, דהינו בו יתברך וכו'.

כה.

(ח"א קא)

כל עפ"ם יש להם כל המדות רעות, רק כל אמה ואמה פרוץ אל מדה אחת, יותר מכל המדות. וכל מי שיש בו מדות רעות, הוא נכנע תחת אותם העפ"ם שפרוכים ומקשרים לאותם המדות רעות.

ועל-ידי שפרק מפנוי על תורה - מתגברין עליו המדות רעות של העפ"ם.

אבל "כל המקבל עליו על תורה - מעבירין מפנוי על מלכות ועל דרך ארץ" (אבות פ"ג מ"ה) - הינו: מי שלומד בעיון, שמעין ומבין חכמות התורה, על-ידי-זה מעבירין מפנוי על מלכות ועל דרך ארץ.

כי נתבטל ממנו השעבוד והתאזות
וה'מדות-רעות' שלהם, על-ידי שקבל
עליו 'על תורה'.

נו.

(ח"ב סו; ח"ב סז)

כל המדות, נמשכין מה'ארבעה יסודות'.
ועל-ידי שמתקרב ל'צדיק אמת'
שהוא בחינת (משלי י, כה): "צדיק יסוד
עולם", בחינת 'יסוד הפשוט', שממנו
נמשכין כל ה'ארבעה יסודות', ורואה אותו -
ראוי לו שיסתכל וירגיש על-ידי-זה: איך
הוא אוהז בכל המדות שבאין מן ה'ארבעה
יסודות', שנמשכין מהצדיק שהוא בחינת
'יסוד הפשוט'.

וכשנתגלה זה הצדיק שהוא החן והיפי
של העולם - כל מי
שמתקרב ונכלל בזה החן האמת, נפתחין
עיניו, ורואה ומסתכל על עצמו איך הוא
אוהז בכל המדות שנמשכין מארבעה
יסודות, שנמשכין מהצדיק.

נז.

(הקדמת ספר-המדות)

בזה הספר מבארים כל המדות והנהגות
על סדר א"ב. לקוטים נפלאים אשר
לקט רבנו הטאהור והקדוש, כל אשר השיגה
יד חכמתו הגדולה להבין דבר מתוך דבר.

ואסף מכל ספרי-קדש, כל אשר מצא
בהם מה שנוגע למוסר ולהנהגות
ומדות ישראל, וכתבם אצלו לזכרון. הן מה
שמצא מבאר בדברי רז"ל, איזה מעלה של
'מדה טובה', או להפך 'גנות מדה רעה' וכו'.

למען יהיה לו לזכרון לראות בעיניו
מעלת כל מדה ומדה והפוכה,

"למען לכת בדרך טובים וארחות צדיקים
לשמור" (לשון הפסוק משלי ב, כ).

ונוסף לזה: השיגה חכמתו הרמה, דברים
רבים יקרים ונפלאים, אשר אינם
מבארים בפרוש בדברי רז"ל, אך ברב עצם
השיגתו, הבין דבר מתוך דבר, והשיג
חדושים יקרים בעניני המדות, מתוך
הפסוקים ומתוך דברי רז"ל, אשר אינם
מבארים בדבריהם בפרוש, כ"אם ברמז
למשפיל כמותו.

והכל אסף וקבץ ביחד על סדר א"ב,
וברבות הימים נמצא אצלו סדור
שלם על כל המדות, וצוה להעתיק הכל,
ומפיו יקרא אלי ואני כותב על הספר, למען
לא ימוש ספר הזה מפנינו להגות בו תמיד,
למען נחדל מ'מדות-רעות'.

כי כל אחד בראותו מסדר עצם גנות מדה
רעה' וגדל הפסדה, והפגם הנורא
המגיע על-ידיה - יחוס על נפשו ויאזר
מתניו לעמד בנגדה, ויבקש ממי שהרחמים
שלו, למלט נפשו מני שחת, להצילו מאותן
ה'מדות רעות' או 'תאזות רעות' וכיוצא
בהן, וכן להפך ב'מדות-טובות' וכו'.

ומעלת ספר זה - אין מן הצורך לבאר
לכל בעל-אמת החפץ באמת
ומתגעגע לאהז בדרך ישראל, בודאי ימצא
מרגוע בו לנפשו. אשרי שיאהז בו, אז טוב
לו בזה ובבא, כי כל הספר הזה מיסד על
פסוקי תנ"ך ועל דברי חז"ל, "כלם נכחים
למבין וישרים למצאי דעת" (משלי ח, ט).

וחל עלינו להודיע לגלות אזני אנשי-
שלומנו: אשר כבוד רבנו אור הנעלם
וצ"ל הזהיר מאד: "לעסק בזה הספר, ושלל

יְמוּשׁ מִפִּינִי, כִּי הוּא חַיִּינוּ". וּכְתַבּוּ בְּעַצְמוֹ
בְּכַרְךָ קָטָן מְאֹד.

וְאָמַר: "שְׁפוּנָתוֹ, בְּדִי שֵׁיזְכַּל כָּל אָדָם
לְשֵׁאתוֹ אֲצִלוֹ תְּמִיד, כִּי הַמְדוּת
הֵם יְסוּד כָּל הַתּוֹרָה בְּלֵה" - וּבְזֶה יִזְכֶּה גַּעַר
אֶת אֲרָחוֹ לְשֹׁמֵר כָּל הַפְּתוּב בְּזֶה הַסֵּפֶר, אִז
יִצְלִיחַ אֶת דְּרָכָיו וְאִז יִשְׁכִּיל.

כִּי זֶה עֵיקַר עֲבוֹדַת הָאָדָם כָּל יְמֵי חַיָּיו,
לְבָרַח מִ'מְדוּת־רַעוּת' וּמִ'תְּאוּת־
רַעוּת', וּלְאַחֵז בְּמְדוּת־טוֹבוֹת וְהַנְּהֻגוֹת
יִשְׂרָאֵל הַמְּבֹאָרִים בְּזֶה הַסֵּפֶר.

אֲשֶׁרִי אִישׁ שִׁישְׁמַע לְדְבָרִים הָאֵלֶּה,
לְקַיֵּם כְּכֹל הַפְּתוּב בּוֹ, לְעוֹלָם לֹא
יִמוּט, וְעֲנִתָּהּ בּוֹ צְדָקָתוֹ בְּיוֹם מִחָר כִּי יָבֹא
עַל שְׂכָרוֹ, בְּמִדָּה שְׂאָדָם מוֹדֵד בָּהּ מוֹדֵדִין
לוֹ. אֲשֶׁרִי הַבּוֹחֵר בַּחַיִּים וּכְוֹ.

כח.

(חיי-מוהר"ן שעט)

עָנָה וְאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל עַל 'סִפְרֵי-הַמְדוּת'
שְׂרָאָה פַּעַם-אֶחָת בְּיַד רַבִּי נִפְתָּלִי:
"מִיִּין לִיבְעַר הָאֲרִצִּיגְעַר חֶבֶר, מִיִּין לִיבְעַר
גַּעַטְרִייעַר חֶבֶר, אֵט דָּאס הָאָט מִיךְ גַּעַמְאָכְט
פֶּאָר אַ אִיד" [אֶהוּבֵי חֶבְרֵי הַנְּלֻבָּב, אֶהוּבֵי חֶבְרֵי הַמְּסוּרָה,
זֶה עָשָׂה אוֹתִי לִיהוּדִי] - הֵינּוּ: שְׁעַל-יְדֵי אֵלֹהִים
הַדְּבָרִים הַנֶּאֱמָרִים שָׁם עַל כָּל מִדָּה וּמִדָּה,
הַתְּגַבֵּר לְשִׁבְרַת כָּל מִדָּה וּמִדָּה, עַד שְׂזָכָה
לְמָה שְׂזָכָה.

[שִׁיחַ-שְׂרָפֵי-קֹדֶשׁ ח"ו תַּבְּנִי: פֶּרֶשׁוּ אֲנִשֵּׁי-שְׁלוֹמֵנוּ
בְּאוֹמְנֵי: שְׁפוּנָתוֹ רַבֵּנוּ בַּתְּבַת 'חֶבֶר' הָיָה עַל הַסֵּפֶר, שְׂכַנְהָ
רַבֵּנוּ אֶת 'סִפְרֵי-הַמְדוּת' בְּשֵׁם יְדִיד, חֶבֶר, אֶהוּבֵי, וְנֶאֱמָרוּ.
וְנִמְצָא אַף לָנוּ פִּיּוֹם חֶבֶר וְיָדִיד אֶמֶת כְּמוֹהוּ, וְאֶשְׁרַנּוּ מִה
טוֹב חֻלְקֵנוּ שְׂזָכִינוּ לוֹ, וְעֵלֵינוּ לְהַשְׁתַּדֵּל לְשֹׁמֵר עַל חֶבֶר
טוֹב כְּמוֹהוּ פְּרָאוֹי].

נט.

(הקדמת לקוטי-תפילות)

יְדוּעַ וּבְרוּר: שְׂאִי-אֶפְשָׁר לְהַתְּקַרֵּב
לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ, דְּהֵינּוּ לְשִׁבְרַת וּלְבִטּוֹל
כָּל הַמְדוּת־רַעוּת, וּלְזָכוֹת לְכָל הַמְדוּת־
טוֹבוֹת, וְלִילֵךְ בְּדְרָכָיו יִתְבָּרֵךְ - כִּי-אִם עַל-
יְדֵי תַפְלָה וְתַחֲנוּגִים וְשׁוּעָה וְזַעֲקָה וְצַעֲקָה
לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה - וְכָל
הַצְדִּיקִים וְהַכְּשָׁרִים אֲמֵתִיִּים, לֹא זָכוּ
לְמִדְרַגָּתָם כִּי-אִם עַל-יְדֵי-זֶה.

"וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ,
וְיָרְאוּ מִמֶּךָ" (דְּבָרִים כח, י)

ל.

(ח"א יז, א)

ה'הַתְּפָאָרוֹת' שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הוּא בְּחִינַת
'תַּפְּלִין' שֶׁנִּקְרָאִים 'פֶּאָר'
(בְּרִכּוֹת יא. סֶפֶה כח. וְעוֹד), וְעַל-יָדָם נִתְגַּלָּה
'יְרָאָה', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (בְּרִכּוֹת ו.): "מִנֵּיִן
שֶׁהַתַּפְּלִין הֵם עִזֵּי לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים
כח, י): וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא
עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָ". נִמְצָא: שְׁעַל-יְדֵי
הַתְּגַלּוֹת הַהַתְּפָאָרוֹת שֶׁמִּתְפָּאֲרִין יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ
יִתְבָּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נוֹפֵל יְרָאָה.

לא.

(ח"א לח, הו)

בְּשִׁעוּשָׁה תִּשׁוּבָה, וּמִסִּיר מִמְּנוֹ
הַטְּפָשׁוֹת, וְנִתְוַסַּף בּוֹ שְׂכָלוֹ -
אִזִּי נִכְנָס בּוֹ בּוּשָׁה גְדוֹלָה עַל גְּדֹל פְּשָׁעָיו,
כְּנֶגֶד "רַב וְשִׁלִּיט עִקְרָא וְשִׁרְשָׁא דְכָל
עַלְמִין" (הַקְּדָמַת הַזֶּהָר יא.) - וְנִתְגַּלָּה הַבּוּשָׁה עַל
פָּנָיו. וְה'בוּשָׁה' הַזֹּאת הוּא בְּחִינַת 'אוֹר
הַתַּפְּלִין' שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל פָּנָיו בְּמִצְחוֹ.

וְזֶה פְרוּשׁ (משלי ב, ה): "אִז תִּבְיִן יִרְאֵת ה'",
כַּמּוּזָבָא בַזְהַר (תקוני-זוהר ט:): "תִּפְלִין הֵם
בְּחִינַת אִמָּא עַל בְּרָא", וְ"אִם לְבִינָה תִקְרָא"
(שם שם, ג).

"אִז תִּבְיִן" - הִינּוּ: עַל-יְדֵי 'בִּינָה יִתְרָה'
בַּהֲפֹרֶת הַבוּרָא. עַל-יְדֵי-זֶה:
"יִרְאֵת ה'" - הִינּוּ בְּחִינַת 'תִּפְלִין', כִּמּוֹ
שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (בְּרֵכוֹת ו. עַל דְּבָרִים כח, י): "וְרָאוּ
כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עֲלֵיהֶם וַיִּרְאוּ
מִמֶּנּוּ, אֵלּוּ תִפְלִין".

כִּי ה' יִרְאֵה' הוּא ה' בּוֹשָׁה, כִּמּוֹ שֶׁאָמְרוּ
(נְדָרִים כ. עַל שְׁמוֹת כ, טז): "יִרְאֵת ה' עַל
פְּנֵיכֶם, זֶה הַבּוֹשָׁה", שֶׁהִיא עַל ה'פְּנִינִים, הִינּוּ
בְּחִינַת 'תִּפְלִין', עַל-יְדֵי 'בִּינָה', שֶׁהִיא אִמָּא
עַל בְּרָא.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (בְּרֵכוֹת יא. סֵפֶה כה. וְעוּד):
"תִּפְלִין נִקְרְאוּן פֶּאֶר". וְפֶאֶר הוּא
'כְּלָלִיּוֹת-הַגּוֹנִין', כִּי ה' הַתְּפָאֵרוֹת' עַל-יְדֵי
'כְּלָלִיּוֹת-הַגּוֹנִין', כִּמּוֹ שֶׁכְּתוּב (יִשְׁעִיָּה מט, ג):
"יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר", כִּי הֵם כְּלוּלִין
מ'גּוֹנִין סְגִיאִין. וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִים: כְּשֶׁאָדָם
מִתְבַּיֵּשׁ נַעֲשֶׂה כַּמּוֹה גּוֹנִין.

וּבְזֶה יְכוּלִים אָנוּ לְהַבִּין, אִם יֵשׁ לְאָדָם
'יִרְאֵת-שָׁמַיִם', הִינּוּ 'בוֹשָׁה', לְאַחַר
תְּקוּן הַחֲטָא: "כְּשֶׁאָנוּ מִסְתַּפְּלִין עַל פְּנֵינוּ,
וְנוֹפֵל עָלֵינוּ יִרְאֵה וּבוֹשָׁה, הִינּוּ שֶׁנִּמְשָׁךְ
עָלֵינוּ דַּעַת בְּגִדְלַת הַבוּרָא יִתְבַּרֵךְ שְׁמוֹ".

וְזֶה פְרוּשׁ: "אִז תִּבְיִן יִרְאֵת ה'" - פְרוּשׁ:
בְּזֶה 'תִּבְיִן' שֵׁישׁ לֹא 'יִרְאֵת-הַשָּׁמַיִם'.

"וְדַעַת אֱלֹקִים תִּמְצָא" - הִינּוּ: כְּשֶׁיִּמְצָא
גַּם לֶךְ 'דַּעַת' בְּגִדְלַת-הַבוּרָא, הִינּוּ
'בוֹשָׁה וַיִּרְאֵה'.

וְזֶה בְּחִינַת: "וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ וְכוּ'
וַיִּרְאוּ מִמֶּנּוּ" - הִינּוּ: שֶׁנִּמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם
גַּם-כֵּן 'יִרְאֵה'.

וְ'קִינ' שֶׁהִיָּה מ'זְהֵמַת הַנְּחָשׁ, כְּתִיב בָּהּ
(בְּרֵאשִׁית ד, ז): "לָמָּה נָפְלוּ פְּנֵיהֶם",
שֶׁהוּא בְּחִינַת 'אִז תִּפְלִין'.

וְאִיתָא (תַּנְחוּמָא בְּרֵאשִׁית י, עַל בְּרֵאשִׁית ד, טו):
"וַיִּשֶׁם לְקִינ אֹתָהּ, שֶׁזָּרַח לֹא קִרְן
בְּמַצְחוֹ" - זֶה בְּחִינַת 'תִּפְלִין' שֶׁהוּא ב'מַצְחָה'.

וְזֶה שֶׁכְּתוּב (תַּקּוּנֵי-זוהר קח: עַל בְּרֵאשִׁית שָׁם):
"כִּד תֵּב בְּתִיּוּבָתָא, וַיִּשֶׁם ה' לְקִינ
אוֹתָהּ", וּפְרַשׁ רַש"י: "הַחֲזִיר מוֹרָאוּ עֲלֵיהֶם"
- כִּמּוֹ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים כח, י): "וְרָאוּ כָּל עַמֵּי
הָאָרֶץ".

לב.

(ח"א מז)

"רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה" (קְהֵלֶת ט, ט). 'אִשָּׁה'
- רְאִישֵׁי-תִבּוֹת (בְּרֵאשִׁית מט, כא):
"ה'נֹתֵן אִמְרֵי שִׁפְרָה".

וְהִינּוּ: "רְאֵה חַיִּים" - כִּי 'תִּפְלִין' נִקְרְאוּן
'חַיִּים', כִּמּוֹ שֶׁדִּרְשׁוּ רַז"ל (מְנַחֲת מו:)
"ה' עֲלֵיהֶם יִחִיו" (יִשְׁעִיָּה לח, טז), עַל 'תִּפְלִין'
- כִּי בְּתִפְלִין נֶאֱמַר (דְּבָרִים כח, י; בְּרֵכוֹת ו. ז):
"וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא
עָלֵיהֶם" וְכוּ'.

וְהִינּוּ: "רְאֵה חַיִּים" - שֶׁהוּא 'תִּפְלִין'. "עִם
אִשָּׁה" - רְאִישֵׁי-תִבּוֹת: "ה'נֹתֵן
אִמְרֵי שִׁפְרָה", שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת 'תִּפְלִין',
כִּי 'שִׁפְרָה' זֶה בְּחִינַת 'פֶּאֶר', בְּחִינַת 'תִּפְלִין'
(עֵינ עוּד בְּפָנִים).

"יִפְתַּח ה' לָךְ אֶת אוֹצְרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם, לְתַת מָטֶר אֶרְצְךָ בְּעֵתוֹ" (דְּבָרִים כח, יב)

הצרות ורַחֲמָנָא לְצַלָּן, בְּלִים מַחֲמַת שְׁלֵא עֲבָדוּהוּ יִתְבַּרַךְ בְּשִׁמְחָה, וְכַמּוּבָא בְּכַתְבֵי הָאֲרִיז"ל.
(לקוטי הלכות, פריקתה וטעינה ד, לה)

לג.

(ח"א נד, ו)

עַל-יַדֵּי הַדְּיוּשֵׁי-תוֹרָה, נִבְרָאִים שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (הַקְּדָמַת הַזָּהָר ה. עַל יִשְׁעֵיהָ נֵא, טז): "וְלֹאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אַתָּה, אֲלֹ תִקְרִי 'עַמִּי' אֲלֹא 'עַמִּי'. מָה אֲנִי עַבְדֵי שְׁמִיָּא וְאֶרְעָא בְּמַלּוּלֵי וְכוּ'.

וְעַל-יַדֵּי-זֶה בָּאִים כָּל הַהִשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת לְעוֹלָם, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (דְּבָרִים כח, יב): "יִפְתַּח ה' לָךְ אֶת אוֹצְרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם" וְכוּ'.

לד.

(ח"א ס, ג)

כָּל הָאוֹצְרוֹת, הֵם עַל-יַדֵּי אֲשָׁמַיִם, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (דְּבָרִים כח, עב): "יִפְתַּח ה' לָךְ אֶת אוֹצְרוֹ הַטּוֹב לְתַת מָטֶר אֶרְצְךָ" וְכוּ'.

"תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מֵרַב כָּל" (דְּבָרִים כח, מז) – עֲנִינֵי 'שִׂמְחָה'

עַקֵּר קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמְצוּת בְּשִׁלְמוּת, הִיא הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַמְצוּנָה, כְּמוּבָא בְּכַתְבֵי הָאֲרִיז"ל: שִׁיעֲקוּר הַשִּׁלְמוּת הִיא הַשִּׂמְחָה שֶׁל הַמְצוּנָה. וְכַמוֹ שְׂפָתוֹב (דְּבָרִים כח, מז): "תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב" וְכוּ'. וְכַמּוּבָא בְּדְבָרֵי רַבְנּוּז"ל. (לקוטי הלכות, סלה ג, ב)
עַקֵּר שִׁלְמוּת הָעֲבוּדָה שֶׁל תּוֹרָה וּמְצוּוֹת, הִיא דִּיקָא בְּשׂוֹזְכִין לְעֲשׂוֹתָם בְּשִׂמְחָה, וְכַמוּבָא בְּסַפְרִים. וּבְפֶרֶט בְּכַתְבֵי הָאֲרִיז"ל, מְגַדֵּל הָאֲזָהָרָה לְעֵסֶק בְּתוֹרָה וּבְמְצוּוֹת בְּשִׂמְחָה, וְכַמוֹ שְׂפָתוֹב: "תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב". (לקוטי הלכות, פְּרִיקָה וְרַבִּינָה וְאִישׁוֹת ג, ח)
הָעֲצָבוּת וּמְרָה-שְׂחוּרָה, מְזַקֶּת בְּיוֹתֵר מֵהַפֵּל, וְכַמוֹ שְׂפָתוֹב: "תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב" – שִׁיעֲקוּר הַחֲרָב וְכָל

לה.

(ח"א ה, ג)

עַקֵּר הַשִּׂמְחָה הוּא בְּלֵב, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (תְּהִלִּים ד, ח): "נִתְתָּה שִׂמְחָה בְּלִבִּי". וְאִי-אֶפְשָׁר לֵלֵב לְשִׂמְחָה, אֲלֹא עַד שִׁיִּסִּיר עַקְמוּמֵיּוֹת שֶׁבְּלִבוֹ, שִׁיְהֵא לוֹ יִשְׂרוּת לֵב, וְאִזּוּ יִזְכֶּה לְשִׂמְחָה, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (שָׁם צז, יא): "וְלִישְׂרֵי לֵב שִׂמְחָה" – וְהָעַקְמוּמֵיּוֹת שֶׁבְּלֵב מְפָשִׁיטִין עַל-יַדֵּי רְעֵמִים, בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּכַח'.

לו.

(ח"א יב, ד)

הַשִּׂמְחָה בָּא מִהַלֵּב, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (תְּהִלִּים ד, ח): "נִתְתָּה שִׂמְחָה בְּלִבִּי" – וְהַלֵּב הוּא 'בִּינָה' (פֶּתַח אֱלִיָּהוּ), שֶׁשָּׁם יֵינן הַמְשִׁמָּח, שֶׁהוּא 'עֲלֵמָא סְתִימָא', בְּחִינַת (שָׁם קד, טז): "וַיֵּינן יִשְׂמַח לֵבָב".

לז.

(ח"א כב, ט)

לְבוֹא לְעִזּוֹת-דְּקַדְשָׁה, הוּא עַל-יַדֵּי שִׂמְחָה'.

לח.

(ח"א כג, א)

יֵישׁ פְּנִימֵי-דְּקַדְשָׁה, שְׁהֵם אֲנַפְיָנָהוּרִין, בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת שִׂמְחָה, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (תְּהִלִּים טז, יא): "שִׁבְעַ שְׂמֵחוֹת אֶת פְּנִיךָ".

לט.

(ח"א כד, ב)

עַל-יַדֵּי שִׂמְחָת הַמְצוּוֹת – נְשָׁלָם הַקְּדָשָׁה, וּמַעֲלָה הַחַיּוֹת וְהַקְּדָשָׁה

שְׁבַקְלָפוֹת. וְעַל־כֵּן כְּשֶׁעוֹשִׁין הַמְצוּוֹת
בְּשִׂמְחָה, מַעֲלָה הַשְּׂכִינָה מִבֵּין הַקְּלָפוֹת.

מ.

(ח"א כה, ה)

כְּדִי לְהַכְנִיעַ הַקְּלָפָה הַמְסַבֶּבֶת שְׁבַכְלֵי
מְדַרְגָּה, צָרִיךְ שִׁיעוּרֵר שְׂמֻחָה שֶׁל
מְצוּהָ. הִינּוּ: שִׁישְׂמַח עַל־יְדֵי שִׁיזְכֹּר שְׂזָכָה
לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, וְזָכָה לְהִתְקַרֵּב
לְצַדִּיקִים הַמְקַרְבִּין אוֹתוֹ לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ.
וְעַל־יְדֵי הַשְּׂמֻחָה זוֹ, הוּא מְשַׁבֵּר הַקְּלָפָה
וְנִכְנָס לְמְדַרְגָּה שְׁנִיָּה.

מא.

(ח"א ל, ה)

עֵקֶר 'אוֹר־הַפָּנִים' הוּא 'שְׂמֻחָה', כְּמוֹ
שְׁכַתוֹב (מְשָׁלִי טו, יג): "לֵב שְׂמִיחַ יֵיטֵב
פָּנִים". וְעֵקֶר הַשְּׂמֻחָה הוּא מִן הַמְצוּוֹת,
כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (תְּהִלִּים יט, ט): "פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרִים
מְשֻׁמְחֵי לֵב". וְעֵקֶר הַשְּׂמֻחָה הוּא בְּלֵב,
כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (שָׁם ד, ח): "נָתַתָּה שְׂמֻחָה בְּלִבִּי".

מב.

(ח"א מט, בסוף)

עֵקֶר הַשְּׂמֻחָה הִיא בְּלֵב, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב
(תְּהִלִּים ד, ח): "נָתַתָּה שְׂמֻחָה בְּלִבִּי".

מג.

(ח"א נד, ו)

לְהַכְנִיעַ הַפְּחֵה־הַמְדַמָּה, הוּא עַל־יְדֵי
בְּחִינַת 'יָד', בְּחִינַת (הוֹשֵׁעַ יב, יא):
'בְּיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמָּה'. וְ'יָד', הִינּוּ בְּחִינַת
'שְׂמֻחָה', בְּחִינַת (דְּבָרִים יב, ז): "וְשִׂמְחָתֶם בְּכֹל
מִשְׁלַח יְדֵכֶם".

וְזָה בְּחִינַת 'כְּלִי זָמֹר' שֶׁמְנַגֵּנִין בְּ'יָד' וְכוּ'.
וְאֵין יְכוּלִין לְקַבֵּל רוּחַ נְבוּאָה, רוּחַ־
הַקֹּדֶשׁ, כִּי־אִם עַל־יְדֵי 'שְׂמֻחָה', שֶׁהוּא

בְּחִינַת 'מְנַגֵּן בְּיָד', כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (מְלָכִים־ב ג, טו):
"וְהָיָה כִּנְגֵן הַמְנַגֵּן וְתָהִי עָלָיו יָד ה'", בְּחִינַת
(שְׁמוּאֵל־א טז, טז): "וְנִגַּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָד".

וְזָה הַמְנַגֵּן, צָרִיךְ שִׁיחֶיהָ "יֹדֵעַ נִגֵּן" (שָׁם
שָׁם, יח).

גַּם צָרִיךְ שִׁיחֶיהָ הַכְּלִי בְּשִׁלְמוֹת, כְּדִי שְׁלֵא
תֵצֵא כָּל הָרוּחַ הַמְעַרְב טוֹב וְרַע בְּבֵת־
אֶחָת.

וְגַם שִׁיחֶיהָ הַכְּלִי שֶׁמְנַגֵּנִין עָלֶיהָ, 'שָׁלֵם'.
כְּדִי שִׁיּוּכַל לְבָרֵר וּלְכוּן הַנְּגוּן בְּשִׁלְמוֹת
כְּרֵאוּי, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה שֶׁמְבָרֵר הָרוּחַ
טוֹבָה, בְּחִינַת 'שְׂמֻחָה', בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה,
מִן הָעֲצָבוֹת רוּחַ, שֶׁהוּא רוּחַ רָעָה.

וְ'שְׂמִירַת הַזְּכוּן, הוּא עַל־יְדֵי נִגּוּן
בְּיָד, בְּחִינַת 'שְׂמֻחָה' וְכוּ'.

מד.

(ח"א סא, ח)

עַל־יְדֵי שְׁנִכְלָלִים יַחַד כָּל הַנְּפִשׁוֹת, עַל־
יְדֵי־זָה נַעֲשֶׂה 'שְׂמֻחָה', בְּבְחִינַת
(מְשָׁלִי יג, ט): "אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמַח". כִּי הַנְּפִשׁ
הוּא בְּחִינַת 'נֵר', בְּבְחִינַת (מְשָׁלִי כ, כז): "נֵר ה'
נִשְׁמַת אָדָם". וְכִשְׁנִכְלָלִין יַחַד, נַעֲשֶׂה מֵהֶם
'אוֹר', וְעַל־יְדֵי־זָה נַעֲשֶׂה 'שְׂמֻחָה', בְּחִינַת:
"אוֹר צַדִּיקִים יִשְׂמַח".

מה.

(ח"א סה, ד)

עַל־יְדֵי הַבְּטוּל שֶׁנִּתְבַּטַּל אֵל הַתְּכַלִּית,
וְהַשִּׁיג שֶׁכָּל הַיְסוּרִין הֵם טוֹבוֹת
גְּדוּלוֹת מְאֹד, עַל־יְדֵי־זָה נִתְמַלֵּא 'שְׂמֻחָה'.
וְהַשְּׂמֻחָה הוּא כְּלִי אֵל 'חֲדוּשִׁין דְּאוֹרֵיתָא'
וְכוּ'.

מו.

(ח"א פט)

כָּל מִה שְׁחָסַר לְאָדָם בְּרוּחָנִי וּבְגָשְׁמִי, הַחֲסָרוֹן הוּא בְּהַשְׁכִּינָה. אֲךָ בְּשִׂידַע זֹאת, בּוֹדְאֵי יְהוָה לֹא צָעַר גְּדוֹל וְעֵצְבוֹת, וְלֹא יוּכַל לְעַבֵּד הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשִׁמְחָה.

לְכָךְ צָרִיךְ לְהַשִּׁיב לְעֵצְמוֹ: מִה אֲנִי וּמִה חַיִּי כִּי הַמֶּלֶךְ בְּעֵצְמוֹ מְסַפֵּר לִי הַחֲסָרוֹן שְׁלוֹ, וְכִי יֵשׁ כְּבוֹד גְּדוֹל מִזֶּה! - מֵתוֹךְ כֶּךָ בָּא לְשִׁמְחָה גְּדוֹלָה, וְנִתְחַדְּשׁוּ הַמִּחִין שְׁלוֹ.

מז.

(ח"א קנה)

'אֲרֶךְ-אֲפִים' תְּלוֹי בְּבַחֲיַנַּת 'אֲמוּנָה', שֶׁהוּא 'הַפֶּךְ עֲבוּד־הִזְרָה', שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטַּל ה'חֲרוֹן-אָף', וְזוֹכִין ל'אֲרִיכַת-אֲפִים' - שִׁיאֲרִיךְ אִפּוֹ עַל כָּל דָּבָר בְּלִבּוֹל וּמְנִיעָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו בַּתְּפִלָּתוֹ וְעִבּוּדָתוֹ, שִׁיסְבַּל הַכֹּל, וְלֹא יִתְעַצֵּב וְלֹא יִתְעַצֵּל עַל-יְדֵי-זֶה כָּלֵל. רַק יַעֲצֹר רוּחוֹ וְלֹא יִכַּפֵּת לֵה כָּלֵל, וְיַעֲשֶׂה אֶת שְׁלוֹ בְּעִבּוּדָתוֹ, וְיַעֲבֹר עַל הַכֹּל, וְלֹא יַחּוֹשׁ עַל כָּל הַבְּלִבּוּלִים וְהַמְּנִיעוֹת כָּלֵל, רַק יַעֲשֶׂה אֶת שְׁלוֹ בְּזְרִיזוֹת וְשִׁמְחָה.

מח.

(ח"א קסט)

עַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם דִּין וְשׁוֹפֵט עֵצְמוֹ, מִמֹּתִיק וּמִבְּטַל הַדִּין שְׁלֹמְעָלָה. כִּי "כְּשִׁישׁ דִּין לְמִטָּה אֵין דִּין לְמַעְלָה" (דְּבָרִים-יִרְבָּה ה). וְאֵז בְּשִׁנְמַתֵּק הַדִּין, אֲזִי יוֹצֵאִין הַדְּמִים מֵהַרְגְּלִין, וְיִכּוֹלָה הַשְּׁמִחָה לְהַתְּפַשֵּׁט בְּרַגְלִין, עַד שֶׁזּוֹכֶה ל'רַקוּדִין'.

מט.

(ח"א קסט)

עֵקֶר 'שְׁמִירַת-הַבְּרִית' זוֹכִין עַל-יְדֵי 'שְׁמִחָה'. כִּי עַל-יְדֵי 'שְׁמִחָה' זוֹכִין: שֶׁהַשָּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעֵצְמוֹ יַעֲזֹר לוֹ לְשָׁמֵר אֶת ה'בְּרִית-קֹדֶשׁ'.

נ.

(ח"א קעה)

עֵקֶר מַעֲלַת ה'בְּכִיָּה' הוּא, בְּשֶׁהִיא מַחֲמַת 'שְׁמִחָה וְחִדּוּה'. וְאִפְלוּ הַחֲרָטָה טוֹב מְאֹד שֶׁתְּהִיָּה מַחֲמַת שְׁמִחָה - שְׁמֵרֵב שְׁמִחָתוֹ בְּהַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, הוּא מֵתְחַרֵּט וּמֵתְנַעֲנַע מְאֹד עַל שְׁמֵרֵד נִגְדּוֹ בְּיָמִים הָרֵאשׁוֹנִים, וּמֵתְעוֹרֵר לוֹ 'בְּכִיָּה' מַחֲמַת רֵב הַשְּׁמִחָה.

נא.

(ח"א קעח)

דַּע: כִּי צָרִיךְ דּוֹקֵא 'וְדוּיִדְבָּרִים', כִּי צָרִיךְ לְפָרֵט אֶת הַחֲטָא, וְצָרִיךְ לְהַתְּוֹדוֹת בְּדַבּוּרִים בְּכָל פַּעַם עַל כָּל מִה שֶׁעָשָׂה.

וַיֵּשׁ לָזֶה מְנִיעוֹת רַבּוֹת. לְפַעְמִים נִשְׁכַּח מֵאֲתוֹ הַחֲטָא, וַיֵּשׁ שִׁיכְבֵּד עָלָיו מְאֹד, וְקִשָּׂה לוֹ לְהוֹצִיא הַדְּבָר לְהַתְּוֹדוֹת, וְעוֹד מְנִיעוֹת רַבּוֹת.

וְצָרִיךְ לָזֶה 'שְׁמִחָה שְׁל מִצְוָה', כַּגּוֹן 'חֲתָנָה שְׁל מִצְוָה', אוֹ שְׂאֵר מִצְוָה בְּשִׁמְחָה. כִּי 'שְׁמִחָה' הוּא קוּמָה שְׁלֹמָה מֵרַמ"ח אֲבָרִים וְשָׁס"ה גִּידִים.

וְעַל-כֵּן בְּשֶׁהוּא שְׁמִחָה אוֹ מֵרְקָד, צָרִיךְ לְרַאוֹת שִׁיעֵבֵר בְּכָל הַשְּׁמִחָה מֵרֵאשׁ וְעַד עֵקֶב, הֵינּוּ: בְּכָל הַקּוּמָה שִׁישׁ בְּהַשְּׁמִחָה.

וְצָרִיךְ לָזֶה מְצוּוֹת רַבּוֹת, כִּי שָׂרֵשׁ נִקְדוּת
כָּל הַמְצוּוֹת הִיא ה'שְׂמֻחָה', כִּי
(תהלים יט, ט): "פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרָיִם מִשְׂמַחֵי לֵב".

נב.

(ח"א קעט)

עַל-יְדֵי ה'תַּעֲנִית', נִבְנָה קוֹמַת וְחַיּוּת
הַשְׂמֻחָה - וּכְפִי יָמֵי הַתַּעֲנִית, כֵּן
זוֹכִיךְ לְשְׂמֻחָה'.

נג.

(ח"א רכב)

צָרִיךְ לְהִיּוֹת תָּמִיד בְּשְׂמֻחָה, וְלַעֲבֹד הַשֵּׁם
בְּשְׂמֻחָה. וְאִפְלוּ אִם לַפְעָמִים נוֹפֵל
מִמְדַּרְגָּתוֹ, צָרִיךְ לְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּיָמִים
הַקּוֹדְמִים שֶׁהָיָה מְזַרְיח לוֹ אֵיזָה הָאָרֶה קֶצֶת
וְכוּ'.

דְּהֵינּוּ: מֵאַחַר שֶׁבְּיָמִים הַקּוֹדְמִים הִזְרִיחַ לוֹ
קֶצֶת וְהָיָה מִתְחַזֵּק וּמִתְעוֹרֵר לְבוֹ
לְהַשִּׁיב-יְתֵבְרָה, אִף שֶׁעָבְדוּ נָפֵל מְזֶה וְנִסְתָּמוּ
עֵינָיו וְלָבוֹ - עִם-כָּל-זֶה רָאוּי שֶׁיֵּאָחַז בְּיָמִים
הַקּוֹדְמִים וְיִלְכֵד אַחֲרֵיהֶם, דְּהֵינּוּ: כִּמוֹ שֶׁאֵז
הָיָה מִתְעוֹרֵר לְבוֹ לְהִתְחַזֵּק בְּעִבּוּדָתוֹ יְתֵבְרָה,
כֵּן גַּם עָבְדוּ יִחַזֵּק לְבוֹ מְאֹד.

נד.

(ח"א רפב)

צָרִיךְ לָדוֹן אֶת-עַצְמוֹ לְכַף-זְכוּת, וְלִמְצֹא
בְּעַצְמוֹ אֵיזָה נִקְדָּה טוֹבָה עֲדוּן,
אֵיזָה מְעַט טוֹב, דְּהֵינּוּ מַה שֶּׁזָּכָה לַעֲשׂוֹת
מִיָּמָיו אֵיזָה מְצוּהָ אוֹ אֵיזָה דָּבָר טוֹב - כִּדִּי
לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ, וְלָבוֹא לְיַדֵּי שְׂמֻחָה,
וְלְחַזֵּק עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל לְגַמְרֵי חֲסִד-וְשָׁלוֹם. -
וְעַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵא בְּאֵמַת מִכַּף-חֻבָּה לְכַף-
זְכוּת, וְיוֹכֵל לָשׁוּב בְּתִשּׁוּבָה.

נה.

(ח"ב ב, ה)

'שִׁבְת' הוּא בְּחִינַת 'בּוֹ', וְאֵז נִיחָא לְעַלְאִין
וְתַתְאִין, וְנִתְעוֹרֵר 'שְׂמֻחָה' - וְאֵז
נִתְרוֹמָמֵן וְנִתְעַלֵּין כָּל הַמְצוּוֹת שֶׁל שִׁבְת
יָמֵי הַחַל מִן הָעֲצָבוֹת, וְנִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם
"מְנוּחָה וְשְׂמֻחָה" (זְמִירוֹת לִיל שִׁבְת).

נו.

(ח"ב ב, ה)

עַל-יְדֵי 'שְׁלֵמוֹת הַדְּבוּר' שֶׁהוּא 'לְשׁוֹן-
הַקֹּדֶשׁ', נִמְשָׁךְ 'שְׂמֻחָה'.

נז.

(ח"ב ב, י)

'חֲזוֹק-הַמְּלֶאךָ' הוּא עַל-יְדֵי 'שְׂמֻחָה',
בְּבַחֲיִנַת (מְשָׁלִי טו, יג): "לֵב
שְׂמַח יֵיטֵב פָּנִים", זֶה בְּחִינַת ה'מְלֶאךָ',
בְּחִינַת (יִשְׁעִיָּה סג, ט): "וּמְלֶאךָ פָּנָיו הוֹשִׁיעֵם",
שֶׁנִּתְחַזַּק עַל-יְדֵי "לֵב שְׂמַח".

וְעַל-כֵּן 'מְקוֹם הַמְּלֶאכִים' נִקְרָא
'שְׂחָקִים', עַל שֵׁם 'שְׂחוֹק
וְשְׂמֻחָה', כִּי עֵקֶר 'חֲזוֹק הַמְּלֶאכִים', עַל-יְדֵי
'שְׂמֻחָה'.

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁחָלַם לְאָדָם חֲלוֹם לֹא טוֹב,
הַתְּקוּן הוּא 'תַּעֲנִית' - כִּי 'תַּעֲנִית'
הוּא בְּחִינַת 'שְׂמֻחָה', כִּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים צ,
טו): "שְׂמַחְנוּ כִּימוֹת עֲנִיתָנוּ" - שֶׁעַל-יְדֵי
'תַּעֲנִית' נַעֲשֶׂה 'שְׂמֻחָה', וְעַל-יְדֵי ה'שְׂמֻחָה',
נִוְתָנִין חֲזוֹק לְהַמְּלֶאךָ, וּמִתְקַנְיִן וּמְכַנְיַעִין
אֶת בְּחִינַת ה'חֲלוֹם רָע', שֶׁבֹא עַל-יְדֵי שְׂאִין
חֲזוֹק בְּהַמְּלֶאךָ.

נח.
(ח"ב ו)

על-ידי יָעָה טובָה, כְּגוֹן כְּשִׁמְזִיעִין על-
ידי דְּבַר שְׂבִקְדָּשָׁה - נַעֲשֶׂה
שְׂמֻחָה, בְּחִינַת שְׂמֻחָה שֶׁל יוֹם-טוֹב. וְלֹא
דוֹקָא יוֹם-טוֹב מִמָּשׁ, אֲלָא כָּל יוֹם שֶׁהוּא
בְּחִינַת טוֹב, נִקְרָא יוֹם-טוֹב.

כִּי הָעֲצָבוֹת מִן הַטְּחוּל, שֶׁהִיא עֲכִירוֹת-
הַדְּמִים. שְׂבִשְׂמֻחָה, בְּאִין חֲלָשׁוֹת
חֲסוֹשׁוֹת. וְהַרְפוּאָה, הִיא יָעָה, שֶׁעַל-
יְדִיָּה יוֹצֵא הָאָרֶס שֶׁיֵּשׁ בְּהַדְּמִים
הָעֲכוּרִים, וְנִשְׁאָרִין הַדְּמִים זָכִים, וְאִזִּי זוֹכֶה
לְשֻׂמְחָה. - וְזֶה שֶׁאֵנוּ רוֹאִין: שֶׁהַחֹלָה תִּכְפֹּף
כְּשִׁמְזִיעַ, נִמְשָׁךְ עָלָיו שְׂמֻחָה.

נט.
(ח"ב י)

מָה שְׂרַחֲוִקִים מֵהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ וְאֵינָם
מֵתְקַרְבִּים אֵלָיו - הוּא רַק מִחֲמַת שְׂאִין
יְשׁוּב־הַדְּעַת, וְאֵינָם מִיִּשְׁבִּין עֲצָמָן: "מָה
הַתְּכֵלִית" וְכוּ'.

אָךְ דַּע: שֶׁעַל-יְדֵי מְרָה-שְׂחוּרָה - אִי
אֲפָשֶׁר לְהִנְהִיג הַמַּח בְּרִצּוֹנוֹ, וְקָשָׁה לוֹ
לֵישֵׁב דַּעְתּוֹ.

רַק עַל-יְדֵי הַשְּׂמֻחָה - יוֹכֵל לְהִנְהִיג הַמַּח
בְּרִצּוֹנוֹ וְיוֹכֵל לֵישֵׁב דַּעְתּוֹ, כִּי שְׂמֻחָה
הוּא עוֹלָם הַחַרוֹת, בְּבְחִינַת (ישעיה נה, יב):
"כִּי בְשֻׂמְחָה תִצְאוּ" - שֶׁעַל-יְדֵי שְׂמֻחָה,
נַעֲשִׂין בְּרִחּוּרִין וְיוֹצֵאִין מִן הַגְּלוּת.

וְלָבוֹא לְשֻׂמְחָה - הוּא עַל-יְדֵי מָה
שֶׁמוֹצֵא בְּעֲצָמוֹ אִיזָה נִקְדָּה טוֹבָה
עַל-כָּל-פְּנִים וְכוּ'. וְעַל-כָּל-פְּנִים יֵשׁ לוֹ
לְשֻׂמְחָה בְּמָה שֶׁזָּכָה לְהִיּוֹת מְזַרַע יִשְׂרָאֵל
שֶׁלֹּא עֲשִׂי גוֹי". וְגַם לְמַעַלָּה נַעֲשֶׂה מְזָה

יְחוּד גְּדוֹל עַל-יְדֵי "בְּדִיחָא דַּעְתָּה" (שַׁבָּת
עז:).

ס.
(ח"ב יז)

בְּשַׁבָּת הוּא חַרוֹת, וְכַשִּׁישׁ חַרוֹת וְאִין
שְׂעָבוֹד וְגָלוּת, אִזִּי הַדְּעַת שְׁלָם.
וְעַקֵּר הַחַרוֹת, עַל-יְדֵי הַתְּעַנוּג וְהַשְּׂמֻחָה
שֶׁל שַׁבָּת, בְּבְחִינַת (ישעיה נה, יב): "כִּי בְשֻׂמְחָה
תִצְאוּ" - שֶׁעַל-יְדֵי שְׂמֻחָה יוֹצֵאִין לְחַרוֹת,
וְאִזִּי הַדְּעַת בְּשֻׂלְמוֹת וְכוּ'. וְעַקֵּר הַדְּעַת הוּא
בְּשַׁבָּת עַל-יְדֵי הַשְּׂמֻחָה.

סא.
(ח"ב כג)

כְּשֶׁאָדָם שָׂמַח - אִזִּי הַמְרָה-שְׂחוּרָה
וְיִסּוּרִים נִסְתַּלְקִים מִן-הַצַּד. אֲבָל
מַעַלָּה יִתְרָה: לְהַתְּאֲמִץ לְרַדֵּף אַחַר הַמְרָה-
שְׂחוּרָה דוֹקָא, לְהַכְנִים אוֹתָהּ גַּם-כֵּן בְּתוֹךְ
הַשְּׂמֻחָה, שֶׁהִיא בְּעֲצָמָה תִּתְהַפֵּף לְשֻׂמְחָה.
בְּדַרְךְ הַבָּא לְתוֹךְ הַשְּׂמֻחָה - שְׂאִז מַגְדֵּל
הַשְּׂמֻחָה וְהַחֲדוּדָה, מִתְהַפֵּף כָּל הַדְּאָגוֹת
וְהָעֲצָבוֹת וְהַמְרָה-שְׂחוּרוֹת שְׁלוֹ לְשֻׂמְחָה.

וְזֶה בְּחִינַת (ישעיה לה, י): "שִׁשׁוֹן וְשֻׂמְחָה
יִשְׂיִגוּ, וְנָסוּ יִגּוֹן וְאַנְחָה" - שֶׁהִיגּוֹן
וְאַנְחָה בּוֹרְחִים וְנָסִים מִן הַשְּׂמֻחָה, כִּי בַּעַת
הַשְּׂמֻחָה דַּרְךְ הִיגּוֹן וְאַנְחָה לְעַמּוֹד מִן הַצַּד
כַּנִּל.

אֲבָל צָרִיךְ לְרַדֵּף אַחַר הִיגּוֹן וְאַנְחָה דִּיקָא,
לְהַכְנִים אוֹתָם דוֹקָא לְתוֹךְ הַשְּׂמֻחָה.
שֶׁהַשִּׁשׁוֹן וְשֻׂמְחָה יִשְׂיִגוּ וְיִתְפָּסוּ הִיגּוֹן
וְאַנְחָה שְׂנִסִּים וּבּוֹרְחִים מִן הַשְּׂמֻחָה -
לְהַכְנִים אוֹתָם בְּעַל-כִּרְחֻם לְתוֹךְ הַשְּׂמֻחָה,
שֶׁיְהִיוּ מְרַכְּבֵה אֶל הַקְּדָשָׁה.

סב.

(ח"ב כד; שיחות ה'ר"ן מא)

מְצוּחַ גְּדוּלָה לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תְּמִיד,
וּלְהִתְגַּבֵּר לְהִרְחִיק הָעֲצָבוֹת
וְהַמְרָה־שְׁחָרָה בְּכָל כּוּחַ.

וְכָל הַחֹלְאֵת הַבָּאִין עַל הָאָדָם, כָּלָם בָּאִין
רַק מִקְּלָקוֹל הַשְּׂמֵחָה - כִּי יֵשׁ 'עֲשֻׂרָה
מִיָּנִי נְגִינָה' שֶׁהֵם בְּחִינַת 'שְׂמֵחָה', וְהֵם בָּאִין
בְּתוֹךְ 'עֲשֻׂרָה מִיָּנִי דְפִיקוּן' וּמְחִיין אוֹתָן.
וּכְשֵׁי שׁ קְלָקוֹל וּפְגָם בְּהַשְּׂמֵחָה, בְּהַיּוֹד
מִיָּנִי נְגִינָה, עַל־יְדֵי־זֶה בָּאִין חֹלְאֵת מִן
הַיּוֹד מִיָּנִי דְפִיקוּן שֶׁנִּתְקַלְקְלוּ עַל־יְדֵי־
זֶה.

וְגַם חֲכָמֵי הָרוֹפְאִים הֵאָרִיכוּ בְּזֶה: "שֶׁכֵּל
הַחֹלְאֵת עַל־יְדֵי מְרָה שְׁחָרָה
וְעֲצָבוֹת", וְהַשְּׂמֵחָה הוּא רְפוּאָה גְּדוּלָה.
וְלַעֲתִיד תִּתְגַּדֵּל הַשְּׂמֵחָה מְאֹד וְכוּ'.
וּבְשִׁבְלֵי־זֶה נִקְרָאִין הַשְּׂמֵחָה וְהַרְקוּדִין
'חֹלָה' (עֵין בְּפָנִים), כִּי הֵם תִּקּוּן הַחֹלְאֵת.

וְהַכֹּלֵל: שְׂצָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד בְּכָל
הַפְּחוֹת, לְהִיּוֹת אַךְ שִׂמְחָה תְּמִיד.
כִּי טַבַּע הָאָדָם לְמַשֹּׁךְ עֲצָמוֹ לְמַרְה־שְׁחוּרָה
וְעֲצָבוֹת מַחְמַת פְּגָעֵי וּמִקְרֵי הַזְּמַן, וְכָל אָדָם
מְלֵא יַסּוּרִים. עַל־כֵּן צָרִיךְ לְהִכְרִיחַ עֲצָמוֹ
בְּכַח גְּדוּלָה לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תְּמִיד, וּלְשִׂמְחָה
עֲצָמוֹ בְּכָל אֲשֶׁר יוּכַל, וְאִפְלוּ בְּמִלֵּי
דְשֻׁטוֹתָא.

אַף שֶׁגַּם 'לְבַיִנְשִׁבְר' הוּא טוֹב מְאֹד, עִם כָּל
זֶה הוּא רַק בְּאִיזוֹ שְׂעָה, וְרֵאוּי לְקַבֵּעַ לוֹ
אִיזָה שְׂעָה בַּיּוֹם לְשִׁבְר לְבוֹ וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ
לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, אֲבָל כָּל הַיּוֹם כָּלוּ צָרִיךְ לְהִיּוֹת
בְּשִׂמְחָה.

סג.

(ח"ב לג)

כָּל הַשְּׂמֵחוֹת, הֵם רַק בְּשִׂעְתָּן, כְּגוֹן שְׂמֵחָה
שֶׁל הַתְּנָה אוֹ בְּרִית, הַשְּׂמֵחָה הוּא רַק
בְּשִׂעְתָּן, וְאִם יִסְתַּכֵּל עַל הַסּוּף, אִין שׁוּם
שְׂמֵחָה בְּעוֹלָם, כִּי "סוּף אָדָם" וְכוּ' (בְּרֻכּוֹת יז).
אֲבָל אִם יִסְתַּכֵּל עַל הַסּוּף שֶׁל הַסּוּף, אִזּוֹ יֵשׁ
לוֹ לְשִׂמְחָה מְאֹד, כִּי 'סוּף כָּל סוּף', דְּהִינּוּ
הַתְּכַלִּית, הוּא "טוֹב מְאֹד" (בְּרֻאשִׁית א, לא).

סד.

(ח"ב לד)

אֲצֵל סֵתֵם בְּנֵי־אָדָם, אִין הַשְּׂמֵחָה שֶׁל כָּל
הַטּוֹבוֹת בְּיַחַד. לְמַשָּׁל: כְּשֶׁבָאִין עַל
חַתְּנָה - א) יֵשׁ מִי שֶׁשִּׂמַּח מִן הָאֲכִילָה
שְׂאוּכַל. ב) וְיֵשׁ שֶׁשִּׂמַּח מִן הַכְּלִי־זֶמֶר. ג) וְיֵשׁ
שֶׁשִּׂמַּח מִדְּבָרִים־אַחֲרִים. ד) וְיֵשׁ שֶׁשִּׂמַּח מִן
הַחַתְּנָה עֲצָמָה - כְּגוֹן הַמְּחַתְּנִים, שְׂאִינָן
מְשֻׁגְּחִים עַל אֲכִילָה וְשִׂתְיָה, רַק שְׂמֵחִים מִן
הַחַתְּנָה עֲצָמָה.

אֲבָל אִין אָדָם שִׂיחָה שִׂמַּח מִכָּל
הַשְּׂמֵחוֹת בְּיַחַד. וְאִפְלוּ מִי שֶׁשִּׂמַּח
מִכָּל הַדְּבָרִים, אַף־עַל־פִּי־כֵן אִין הַשְּׂמֵחָה
מִכָּל הַדְּבָרִים בְּיַחַד, רַק מִכָּל אֶחָד בְּפָנֵי־
עֲצָמוֹ בְּזֶה אַחַר זֶה.

גַּם יֵשׁ אֶחָד שְׂאִין לוֹ שׁוּם שְׂמֵחָה כָּלֵל, לֹא
מִן הָאֲכִילָה וְשִׂתְיָה וְלֹא מִשְׂאֵר דְּבָרִים,
וְאִדְרָבָא יֵשׁ לוֹ קִנְיָה וְצַעַר שֶׁמִּקְנָא עַל
הַשְּׂדוּף, עַל שִׂזָּה נִשְׂתַּדָּף בְּזֶה.

אֲבָל שְׂלֵמוֹת וְגִדְלוֹת הַשְּׂמֵחָה הוּא: מִי
שִׂזְכָּה לְשִׂמְחָה מִכָּל הַטּוֹבוֹת בְּיַחַד.
וְזֶה אִי־אֲפָשֶׁר, כִּי־אִם כְּשֶׁמִּסְתַּכֵּל לְמַעֲלָה
עַל כָּל הַטּוֹבָה, דְּהִינּוּ עַל הַשְּׂרֵשׁ שֶׁמִּשָּׁם
נִמְשָׁכִין כָּל הַטּוֹבוֹת. שְׂשֵׁם הַכָּל אֶחָד. וְאִזִּי

שְׂמֹחָתוֹ מִכָּל הַטּוֹבוֹת בְּיַחַד, וְאִזּוֹ הַשְּׂמֹחָה
גְּדוּלָה מְאֹד, וּמְאִירָה בְּאוֹר גְּדוּל מְאֹד.

כִּי עַל-יְדֵי הַכְּלִיּוֹת שֶׁנִּכְלָל שְׂמֹחָה
בַּחֲבֵרָתָהּ - נִגְדָּל בְּיוֹתֵר 'אוֹר הַשְּׂמֹחוֹת'.
וְכֵן כָּל מָה שֶׁנִּכְלָלִין יוֹתֵר רַבּוּי הַשְּׂמֹחוֹת זֶה
בְּזֶה - נִגְדָּל וְנִתּוּסַף 'אוֹר הַשְּׂמֹחָה' בְּיוֹתֵר
וְיוֹתֵר, כִּי נִגְדָּל וְנִתּוּסַף הָאוֹר מְאֹד, עַל-יְדֵי
הַתְּנוּצְצוֹת שֶׁמִּתְנוּצֵץ מִשְׂמֹחָה לַחֲבֵרָתָהּ. וְכָל
מָה שֶׁיֵּשׁ יוֹתֵר שְׂמֹחוֹת שֶׁנִּכְלָלִין בְּיַחַד,
נִתּוּסַף בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר 'אוֹר הַהַתְּנוּצְצוֹת'.

וְעַל-כֵּן בְּשֶׁנִּכְלָל הַשְּׂמֹחָה שֶׁל כָּל
הַטּוֹבוֹת בְּיַחַד - אִזִּי 'אוֹר
הַשְּׂמֹחָה' גְּדוּל מְאֹד, עַל-יְדֵי רַבּוּי
הַהַתְּנוּצְצוֹת מְזֶה לְזֶה וּמְזֶה לְזֶה.

סה.

(ח"ב מח)

יִשְׂמַח מְאֹד, וְיַחֲזֵק עֲצֻמוֹ בְּשְׂמֹחָה תָּמִיד,
כִּי עֲצֻבוֹת מְזִיק מְאֹד מְאֹד.

וְדַע: שֶׁתִּכְף בְּשֹׂאדִם רוּצָה לְכַנֵּס
בְּעִבּוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ - אִזִּי תִכְף הִיא
עֲבָרָה גְּדוּלָה כְּשִׁישׁ לֹא 'עֲצֻבוֹת' חֲסוּזְשָׁלוֹם,
כִּי "עֲצֻבוֹת הִיא סִטְרָא-אֲחֵרָא" (זִהָר נח עא),
וְהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹנֵא אוֹתָהּ וְכוּ'.

וְהַעֲקֹר לִהְיוֹת בְּשְׂמֹחָה תָּמִיד, וְיִשְׂמַח
עֲצֻמוֹ בְּכָל מָה שֶׁיּוֹכֵל, וְאִפְלוּ עַל-
יְדֵי 'מְלִי־דְשָׁטוּתָא', לַעֲשׂוֹת עֲצֻמוֹ כְּשׁוֹטָה,
וְלַעֲשׂוֹת עֲנִינֵי שְׁטוֹת וְצָחוּק, אוֹ קְפִיצוֹת
וְרִקְוִידִים, כִּדִּי לָבוֹא לְשְׂמֹחָה, שֶׁהוּא דָּבָר
גְּדוּל מְאֹד [עֵינֵי שִׂיחוֹת-הָרָן כ; תַּיִי-מוֹהָרָן תַּקְצַג,
הַמוֹבְאִים לְהַלְךְ].

סו.

(ח"ב עח)

יּוֹכֵל לָבוֹא לְשְׂמֹחָה גְּדוּלָה, עַל-יְדֵי
תְּמִימוֹתוֹ וְאַמוּנָתוֹ.

סז.

(ח"ב פא)

כְּשֹׂאדִם מְשֻׁמַּח עֲצֻמוֹ בְּשְׂמֹחָה שֶׁל
מְצוּהָ, וְהַשְּׂמֹחָה גְּדוּלָה כָּל-כְּפֹךְ
עַד שֶׁנּוֹנְעֵת עַד רִגְלָיו, הֵינּוּ שְׂמֹרֶקֶד מַחֲמַת
שְׂמֹחָה - בְּזֶה נִתְעַלְמִים כָּל 'תּוֹמְכֵי-דְאוֹרֵי-תָא'.
גַּם כָּל הַמְּדַרְגּוֹת הַתְּחַתּוֹנוֹת הַמְּכַנִּים בְּשֵׁם
'רְגָלִים', נִתְעַלְמִים עַל-יְדֵי 'שְׂמֹחַת תּוֹרָה
וּמְצוּהָ'.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (בְּבֵא-בִתְרָא י'): "מִי שֶׁאֵין לוֹ
בָּנִים, יִשְׂמַח אֶת אִשְׁתּוֹ בְּדָבָר מְצוּהָ" -
כִּי 'אִשָּׁה' נִקְרָאת 'רְגַל' וְכוּ'. נִמְצָא: שֶׁעַל-יְדֵי
הַשְּׂמֹחָה, הוּא מַעֲלָה וּמְקַשֵּׁר אוֹתָהּ לְבַחֲיִנַת
'צֶדֶק' הַנִּקְרָא 'ה"א', וְשֵׁם עֲקָר ה'זָרַע', כְּמוֹ
שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית מז, כג): "הֲאֵל לְכֶם זָרַע".

סח.

(שִׂיחוֹת-הָרָן כ)

עָנָה וְאָמַר: כִּפִּי הִנְרָאָה, שֶׁאִי-אֶפְשֵׁר
לָבוֹא לְשְׂמֹחָה, כִּי-אִם עַל-יְדֵי עֲנִינֵי
'שְׁטוֹת', לַעֲשׂוֹת עֲצֻמוֹ כְּשׁוֹטָה, וְלַעֲשׂוֹת
עֲנִינֵי צָחוּק וְשְׁטוֹת.

[לְקוּטֵי-הַלְכוּת, נְפִילַת-אֲפִים ד, ה: וְעַקֵּר הַשְּׂמֹחָה
אִי-אֶפְשֵׁר לִהְיוֹת, כִּי-אִם עַל-יְדֵי מִלְּי דְשְׁטוּתָא, כְּמוֹ
שֶׁשְׁמַעְתִּי מִפִּי ז"ל שֶׁאָמַר בְּזֶה-הַלְשׁוֹן: "ס'הָאֵט אַ פְּנִים,
אִז מ'קָעֵן מְעַר נִישְׁט פְּרִי־לִיד זִיין, נָאֵר מִיט נָאֵרִישׁ מֵאִכּוֹן
זִיד"].

גַּם אָמַר לִי: "סַע וְוַעַט זֵיךְ נָאךְ טָאן!
בְּרוֹדְעֵר הַאֲלֵט זֵיךְ!" [אחי עוד יעבר אַחוֹז
עצמך].

גַּם אָמַר לִי: "הַשֵּׁם עִמָּךְ וְכוּ! שְׁרַעַק זֵיךְ
נִיט!" [השם עמך! אל תפחד!].

עג.

(תניי-מוהר"ן תקצג)

אתם צריכים להיות בשמחה תמיד.
כְּלוֹמֵר: שָׂאם נְחוּשׁ בְּכַל־עַתָּה, אֲפִלּוּ
בְּשֵׁהשֵׁם־יִתְבָּרַךְ מְרוּיַח לָנוּ קֶצֶת, לְחֶשֶׁב
תְּמִיד עַל חֶסְרוֹן הַיְשׁוּעָה הַמְּבַרְחַת לָנוּ עוֹד -
אם־כֵּן תִּתְגַּבֵּר חֶסֶד־וְשָׁלוֹם הַמְּרַה־שְׁחוּרָה
וְהַעֲצָבוֹת בְּיוֹתֵר. אֲשֶׁר זֹאת הַמְּדָה שֶׁל
'עֲצָבוֹת', מְזַקֶּת לָנוּ לְעִבּוּדְתוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר
מֵהַכֹּל. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִתְחַזֵּק, לְהִיּוֹת
בְּשִׂמְחָה תְּמִיד אֵיךְ שֶׁהוּא.

על-כן אפלו בעת הצער והרחוק
מֵעִבּוּדְתוֹ, צָרִיכִין לְהִתְחַזֵּק לְהִיּוֹת
אֵךְ שִׂמְחַת תְּמִיד, וְלִשְׂמַח אֶת־עַצְמוֹ בְּכֹל מָה
דְּאֲפָשָׁר, בְּמָה שֶׁמוּצֵא בְּעַצְמוֹ אֵיזָה נִקְדָּה
טוֹבָה עֲדִין, וּבְמָה שֶׁזָּכָה שֶׁלֹּא עָשָׂאנִי גוֹי
וְכִיּוֹצֵא בָּזָה, וְלִהְפֹּךְ כָּל הַיְגוֹן וְאֲנָחָה וְהַצְעֵר
וְיִסּוּרִין לְשִׂמְחָה.

לומר: אה-על-פי שאני כמו שאני - אף-
עַל־פִּי־כֵן זְכִיתִי לְהִיּוֹת מְזַרַע
יִשְׂרָאֵל, וְלִקְיָם כְּמָה מְצוּוֹת בְּכֹל יוֹם -
'צִיצִית', ו'תפלין', ו'קריאת-שמע', ו'צדקה',
וְכִיּוֹצֵא.

ואה-על-פי שעשית המצוות הם כמו
שֶׁהֵם - אֶהְיֶה־עִלְיָכֵן עַל־
כָּל־פְּנִיִם יֵשׁ בָּהֶם נִקְדוּת טוֹבוֹת מְאֹד,
שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהֶם שְׁעִשׂוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעַלָּה,
עצמך?].

סט.

(שיחות-הר"ן מג)

על-ידי השמחה, יכולין להחיות אדם
אַחֵר.

ע.

(שיחות-הר"ן סה)

על-ידי 'שמחה', נצולין מ'מיתת בנים'.
כִּי הַקְּלָפָה הָעֹשֶׂקֶת אוֹתָם חֶסֶד
וְשָׁלוֹם, נִקְרָאת 'לִילִית', וְהַשְׂמִיחָה הוּא
הַהֶפֶךְ מִמֶּנָּה.

עא.

(שיחות-הר"ן קעז)

חזק אחד להיות בשמחה. ואמר: "שראוי
לוֹ לְשִׂמְחָה בַּהֲשֵׁם־יִתְבָּרַךְ". וְאֶף־עַל־
כִּי שָׂאִין אַתֶּם יוֹדְעִים מַגְדֵּלֶת הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ,
רְאוּי לָכֶם לְסַמֵּךְ עָלַי, כִּי אֲנִי יוֹדַע מַגְדֵּלְתוֹ
יִתְבָּרַךְ.

"גם ראוי לכם לשמח בי - מה שזכיתם
שִׁיחִיָּה לָכֶם רְבִי' בָּזָה!"

גם חזק אחד: "שישמח עצמו אפלו
בְּעַסְקֵי חֵל!" - וְאָמַר לוֹ: "בּוֹדְאֵי כֵּן
הוּא, שֶׁבִּתְחִלָּה צָרִיכִין לְשִׂמְחָה עַצְמוֹ בְּמִלֵּי־
דְּעִלְמָא' בְּכֹל מָה שֶׁיְּכַוֵּלִין, וְאַחֵר כֶּף בָּאִין
לְשִׂמְחָה אִמְתִּית".

עב.

(תניי-מוהר"ן שעא)

אמר לי: "האפה תהיה במרה-שהורה?
אַתָּה מְחַיֵּב תְּמִיד לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה
[מְשֻׁנָּה] תְּמִיד!" [דו זאלסט נאך זיין אין דער מְרַה־
שְׁחוּרָה, דו בִּיסְט מְחַיֵּב מְשֻׁנָּה פְּרִילִיד' צו זיין].

גם אמר לי: "דו זאלסט זיך לאזן
אַרְאָפוּוּאָרְפִין!" [האפה תרשה להפיל את־
עצמך?].

וּאֶפְלוּ עַל-יְדֵי הַמְצִוּוֹת שֶׁנַּעֲשִׂין עַל-יְדֵי
'פּוֹשְׁעֵי-יִשְׂרָאֵל'.

כִּי כָל-זְמַן שֶׁשֵׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלָיו,
מִתְפָּאֵר בּוֹ הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ הַרְבֵּה, בְּבַחֲנִית
(וְשַׁעֲנָה מַט, ג): "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר",
וְכַמְבֹאֵר בְּדַבְרֵינוּ בְּעִנְיַן זֶה תִּלְי תִּלְי שֶׁל
הַלְכוּת, כִּמְזֶה וְכִמְזֶה דְרָכֵי עֲצוֹת נִפְלְאוֹת אֵיךְ
לְשַׁמַּח אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שִׁיְהִיֶּה.
אֲשֶׁרֵי שִׁיאַחֲזוּ בָהֶם.

וְעַל-פִּי-רַב, צְרִיכִין לְשַׁמַּח אֶת-עַצְמוֹ
בְּמַלְיַד-שְׁטוּתָא, לַעֲשׂוֹת
עִנְיָנֵי 'צְחוּק' וּמַלְתָּא-דְּבִיחּוּתָא, כְּדֵי
לְשַׁמַּח אֶת-עַצְמוֹ בְּמֵה דְאֶפְשָׁר.

וְעַל-פִּי-רַב, אִי-אֶפְשָׁר לְשַׁמַּח אֶת-
עַצְמוֹ, פִּי-אִם עַל-יְדֵי-זֶה -
כִּי הַמְרָה-שְׁחוּרָה וְהַעֲצוּבוֹת מִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם
יּוֹתֵר מִן הַכֹּל, וְקָשָׁה לְשַׁבְּרָה יּוֹתֵר מִכָּל
הַמְדוּת, וּמְזַקֵּת לְהָאָדָם מְאֹד יּוֹתֵר מִהַכֹּל.
וְכָל עֵקֶר הַתְּרַחֲקוּת כָּל אָדָם מֵהַשֵּׁם-
יִתְבָּרֵךְ, הִיא רַק מִחֲמַת עֲצוּבוֹת וּמְרָה-
שְׁחוּרָה.

עַל-כֵּן צְרִיכִין לְרַאוֹת לְשַׁמַּח אֶת-עַצְמוֹ
בְּכָל הַבְּחוֹת, בְּכָל מֵה דְאֶפְשָׁר,
אֶפְלוּ בְּעַת שֶׁצָּר לְהָאָדָם וְדַחּוּק לוֹ מְאֹד
בְּגַשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת, הֵן בְּפִרְנִסַּת-הַנֶּפֶשׁ, הֵן
בְּפִרְנִסַּת-הַגּוּף - אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיךְ לְרַאוֹת
לְבַטֵּחַ בְּהַשֵּׁם תָּמִיד: שְׁסוּף כָּל סוּף לֹא יַעֲזֹב
הַשֵּׁם אוֹתוֹ לְנֶצַח חֲלִילָה, וּלְשַׁמַּח אֶת-עַצְמוֹ
בְּכָל מֵה דְאֶפְשָׁר.

מִכָּל-שֶׁכֶן בְּשֵׁה-שֵׁם-יִתְבָּרֵךְ מִרְחִיב לוֹ
בְּעַת צָרָתוֹ וְדַחְקוֹ קָצַת, וַיֵּשׁ
לוֹ אֵיזָה נִיחָא בְּעַלְמָא - בּוֹדָאי צְרִיךְ לְהִיּוֹת
בְּשַׁמְחָה תָּמִיד, וְלִהְגִּיד לְשַׁמְחָה בְּיוֹתֵר.

וְהֵבִין דְּבָרִים אֲלוֹ, כִּי דְבָרֵי רַבְּנֵנוּ ז"ל הֵם
עֲמָקִים מְאֹד. וְעֵקֶר הָעֲמָקוֹת הוּא
לְהִבִּין הַדְּבָרִים לְקַיָּמָם בְּפִשְׁטוּת גְּמוּר. (עֵיךְ-
שֵׁם עוֹד בְּפָנִים).

ע.ד.

(סִפְרֵי-הַמְדוּת, עִנְיָנֵי 'שְׁמֻחָה')

[א] עַל-יְדֵי רְנָה שֶׁל שְׁמֻחָה, תִּהְיֶה בְּרִ-
דַּעַת (דַּעַת לֵב).

[ב] עַל-יְדֵי הַצֵּעַר וְהַעֲצוּבוֹת, בָּא מְרִיבָה
בְּעוֹלָם. וְעַל-יְדֵי הַשְׁמֻחָה, בָּא שְׁלוֹם בְּעוֹלָם
(מְרִיבָה ח"ב יג; עֲצוּבוֹת ח"ב ג).

[ג] הַשְׁמֻחָה תְּמִידִית, מְסַגֵּל לְהַצְלָחָה (מְמוֹן
מז).

[ד] מִי שֵׁישׁ לוֹ עֲצוּבוֹת, יִסְתַּכֵּל עַל
הַצְדִּיקִים, וַיִּבֵּא לוֹ שְׁמֻחָה בְּלִבּוֹ (עֲצוּבוֹת ו).

[ה] עַל-יְדֵי עֲצוּבוֹת, אָדָם נֶחְלָשׁ (עֲצוּבוֹת ח).

[ו] עַל-יְדֵי עֲצוּבוֹת, הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֵין
עִמּוֹ (עֲצוּבוֹת יד).

[ז] עַל-יְדֵי עֲצוּבוֹת, רוּאָה קָרִי (עֲצוּבוֹת טו).

[ח] עֲצוּבוֹת, בָּא עַל-יְדֵי כַּעַס (עֲצוּבוֹת טז).

[ט] מִי שֶׁאֵין לוֹ עֲצוּבוֹת, וְהוּא תָּמִיד
בְּשַׁמְחָה, בּוֹדָאי יִתְנַשֵּׂא (עֲצוּבוֹת כ).

[י] קִרְבַּת הַצְדִּיקִים, מְשַׁמַּח אֶת הַלֵּב (עֲצוּבוֹת
כו).

[יא] 'אַנְדָּה', מְשַׁמַּח אֶת הָאָדָם (עֲצוּבוֹת לו).

[יב] עַל-יְדֵי קַלְקוּל הַשְׁמֻחָה, בָּא חֲלָאִים
עָלָיו (עֲצוּבוֹת ח"ב ד).

[יג] סִגְלָה לְהַסִּיר הָעֲצוּבוֹת, עַל-יְדֵי
הַרְחַמְנוּת (עֲצוּבוֹת ח"ב ה).

"לִירָאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא הַזֶּה"
(דברים כח, נח)

עה.

(ח"א יד, א)

לְהַמְשִׁיךְ 'שְׁלוֹם' בְּעוֹלָם, צְרִיךְ לְהַעֲלוֹת
כְּבוֹד הַקְּדוֹשׁ-שִׁבְרוּךְ-הוּא
לְשֵׁרְשׁוֹ, הֵינּוּ לִירָאָה, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (דברים כח,
נח): **"לִירָאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד"**.

עו.

(ח"א טו, ג)

שֶׁרֶשׁ הִירָאָה הוּא 'דַּעַת' וְכוּ', כְּמוֹ
שְׁכַתוּב (משלי ב, ה): **"אִז תִּבִּין יִרְאֵת
ה', וְדַעַת אֱלֹקִים תִּמְצָא"**. וְעַקֵּר הַדַּעַת הוּא
בְּלֵב, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (דברים כט, ג): **"וְלֹא נָתַן
לְכֶם לֵב לְדַעַת"**. גַּם שֵׁם עַקֵּר הִירָאָה, כְּמוֹ
שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (קדושין לב:): **"דָּבָר הַמְּסוּר לְלֵב,
נֹאמַר בוֹ: וַיִּרְאֵת מֵאֱלֹקִי"** (ויקרא יט; ויקרא כה),
הֵינּוּ: שֵׁיִדַע מִמֵּי יִתִּירָא, הֵינּוּ: **"לִירָאָה אֶת
הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד"** (דברים כח, נח), יִרְאֵת
הַרְוֵמָמוֹת'.

עז.

(ח"ב א, ה)

הִירָאָה-שֶׁבְּלֵב, הִיא בְּחִינַת 'שֵׁם',
בְּבְחִינַת (דברים כח, נח):
"לִירָאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד".

עח.

(שיחות-הר"ן קסח)

הַרְבֵּי-הַקְּדוֹשׁ מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי נָחוּם ז"ל
מְטַשְׁעֵרְנָא בֵּי ל', רָאָה אוֹתוֹ
בִּימֵי נְעוּרָיו בְּקַהֲלַת 'מַעֲדוֹעַדְדוֹקַע',
וְנִתְבַּהֵל מֵעַצֵּם הִירָאָה שֶׁהָיָה עַל פְּנֵיו אִז,
וְאָמַר: שְׁמָה שֶׁנֹּאמַר (שמות כ, יז): **"לְמַעַן
תִּהְיֶה יִרְאֵתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תַחֲטְאוּ"** -
זֶה רוֹאִין בְּחוּשׁ אֲצִלוֹ.

[יד] כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה מִצְוָה בְּשִׂמְחָה, זֶה סִימָן
שֶׁלְבוֹ שָׁלֵם לְאֱלֹקָיו (שְׂמֻחָה א).

[טו] מִחֲמַת שְׂמֻחָה, נִפְתַּח הַלֵּב (שְׂמֻחָה ב).

[טז] הַשְׂמֻחָה שֶׁל מִצְוָה, הִיא מְעִז לְאָדָם
(שְׂמֻחָה ה).

[יז] עַל-יְדֵי 'עֲצוֹת-טוֹבוֹת' שֶׁתַּתֵּן, תִּזְכֶּה
לְשִׂמְחָה (שְׂמֻחָה ז).

[יח] עַל-יְדֵי הַרְקוּדִין וְהַתְּנוּעוֹת שֶׁאֵתָה
עוֹשֶׂה בְּגוֹף, נִתְעוֹרֵר לְךָ שְׂמֻחָה (שְׂמֻחָה ח).

[יט] עַל-יְדֵי פּוֹנוֹת הַלֵּב, בָּא שְׂמֻחָה (שְׂמֻחָה
יב).

[כ] עַל-יְדֵי זְמֵר, תָּבֵא לְיָדֶיךָ שְׂמֻחָה
וְהַתְּלַהֲבוֹת (שְׂמֻחָה יד).

[כא] כְּשֶׁתִּשְׂמַח אֶת הַצַּדִּיק, תוּכַל לְעַבֵּד
אֶת הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ בְּשִׂמְחָה (שְׂמֻחָה טו).

[כב] מִי שֶׁמְפָרְסֵם אֶת הַצַּדִּיק, זוֹכֵה
לְשִׂמְחָה (שְׂמֻחָה טז).

[כג] עַל-יְדֵי בְּטָחוֹן, בָּא שְׂמֻחָה (שְׂמֻחָה יז).

[כד] עַל-יְדֵי שְׂמֻחָה, תִּפְיֶסֶת הַמּוֹחַ נִתְגַּדֵּל
(שְׂמֻחָה כא).

[כה] הַשְׂמֻחָה, הִיא סִימָן שֶׁהוּא: **"זֶרַע בְּרֵךְ
ה'"** (ישעיה סא, יט) (שְׂמֻחָה כב).

[כו] עַל-יְדֵי שְׂמֻחָה שֶׁל מִצְוָה, הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְסוּכֵךְ עֲלָיו (שְׂמֻחָה כד).

[כז] עַל-יְדֵי שְׂמֻחָה, נִתְגַּלֶּה כְּבוֹדוֹ שֶׁל אָדָם,
גַּם יִזְכֶּה לְדַעַת (שְׂמֻחָה כז).

[כח] מִי שֶׁהוּא שִׂמַח תָּמִיד, עַל-יְדֵי זֶה הוּא
מְצַלִּיחַ (שְׂמֻחָה ח"ב א).

[כט] עַל-יְדֵי שְׂמֻחָה, תָּבֵא תְּפִלָּתְךָ בְּהִיכַל
מְלֶכֶךְ (תְּפִלָּה ע).

"וְהִפְלֵא ה' אֶת מִפְתָּךְ וְכוּ', מִכּוֹת גְּדֻלַּת וְנֹאמָנוֹת, וְחָלִים רָעִים וְנֹאמָנִים" (דְּבָרִים כח, ט)

פ.א.

(ח"ב, א"ב, א"ב)

הַעֲקֹר הוא ה'אמונה'. וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְחַפֵּשׂ אֶת-עַצְמוֹ וּלְחַזֵּק אֶת-עַצְמוֹ ב'אמונה'.

כִּי יֵשׁ סוּבְלֵי הַחַלָּאִים שֵׁישׁ לָהֶם מִכּוֹת מִפְּלֹאוֹת, וְהֵם סוּבְלִים הַחַלָּאִים רַק בְּשִׁבִיל נְפִילַת ה'אמונה', בְּבַחֲיִנַת (דְּבָרִים כח, ט): **"וְהִפְלֵא ה' אֶת מִפְתָּךְ, מִכּוֹת גְּדֻלַּת וְנֹאמָנוֹת, וְחָלִים רָעִים וְנֹאמָנִים"**, וְנֹאמָנִים" דִּיקָא - כִּי הֵם בָּאִים עַל-יְדֵי 'פְּגַם-אֲמוּנָה'.

כִּי עַל-יְדֵי נְפִילַת-ה'אֲמוּנָה - בָּאִים מִכּוֹת מִפְּלֹאוֹת, שְׂאִין מוֹעִיל לָהֶם לֹא רְפוּאוֹת, וְלֹא 'תְּפִלָּה' וְלֹא 'זְכוּת-אֲבוֹת' - כִּי כָּל אֵלֹהֵי הֵם בְּחִינַת 'אֲמוּנָה' וְכוּ'.

וְאִז צָרִיךְ לְצַעֵק מֵעֵמֶק הַלֵּב. וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלִּים 'עֲצוֹת עֲמֻקּוֹת', שִׁיּוּדָעִים לְתַת עֲצָה לְנַפְשָׁם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵה שְׂצָרִיךְ. וְעַל-יְדֵי-זֶה גְּדֻלַּת ה'אֲמוּנָה, וְנִתְתַקְנַת.

וְאִזִּי חוֹזְרִים וְנִתְתַקְנִים כָּל הַדְּבָרִים הַנִּזְכָּרִים, שֶׁהֵם: 'רְפוּאָה', וְזְכוּת-אֲבוֹת, וְתְּפִלָּה'.

כִּי ה'עֲצוֹת, הֵם בְּחִינַת 'פְּלֵא', בְּחִינַת (ישעיה כה, א): **"אֹדָה שְׁמֶךָ כִּי עָשִׂיתָ פְּלֵא עֲצוֹת מְרַחֵק" וְכוּ'.**

וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַקֵּן וּמְקַבֵּל 'רְפוּאָה' לְה'מִכּוֹת הַמִּפְּלֹאוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת: **"וְהִפְלֵא ה' אֶת מִפְתָּךְ" וְכוּ'.**

גַּם 'תְּפִלָּה' הִיא בְּחִינַת 'פְּלֵאוֹת,' בְּחִינַת (שְׁמוֹת טו, יא): **"נִזְרָא תְּהִלַּת עֲשֵׂה פְּלֵא"**.

ע.ט.

(חיי-מוהר"ן רצד)

שְׁמַעְתִּי בְּשִׁמוֹ שְׁאָמַר: שָׂאֵם הִיָּה רוֹצֵה לְגַלוֹת וּלְהִרְאוֹת הִירָאָה שְׁלוֹ, לֹא הָיוּ יְכוּלִים לְעַמֵּד אַרְבַּע אַמּוֹת סְמוּךְ לְבֵיתוֹ, אֲךֹּ הוּא מַעֲלִים הִירָאָה שְׁלוֹ בְּכוּנָה.

וְגַם אֲנֹכִי שְׁמַעְתִּי מִפִּי-הַקְּדוֹשׁ שְׁאָמַר: "אֲנִי אוֹצֵר שֶׁל יְרֵאת-שָׁמַיִם, שֶׁכָּל מִי שֶׁרוֹצֵה יְכוּל לְקַבֵּל מִמֶּנִּי!"

וּבְאֵמַת הִיָּה נִרְאָה בְּחוּשׁ: שֶׁכָּל שְׁנֵתִקְרַב אֵלָיו, נִתְמַלֵּא תַכְף יְרָאָה גְּדוּלָּה וְעֲצוּמָה, וְנִתְלַהֵב מְאֹד לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁר לֹא נִרְאָה כַּזֹּאת.

וְגַם עֲכָשׁוּ - עֲדִין יְרֵאתוֹ הַגְּדוּלָּה גְּנוּזָה בְּסִפְרֵי-הַקְּדוֹשִׁים, וְכָל מִי שֶׁעוֹסֵק בָּהֶם בְּאֵמַת וּבִתְמִימוּת, בָּא עָלָיו 'יְרָאָה גְּדוּלָּה' וּמִתְעוֹרֵר מְאֹד לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ, כִּי כָּל דְּבָרָיו כְּנֹחַלֵי-אֵשׁ.

פ.ב.

(חיי-מוהר"ן רצה)

שְׁמַעְתִּי בְּשִׁמוֹ שְׁאָמַר: **"אֵלֹהֵי הַיִּינוֹ רוֹאִין אוֹצֵר,** הַיִּינוֹ רָצִים בּוֹדֵאֵי אֵלָיו, וְהַיִּינוֹ חוֹפְרִים וּמְלַכְלָכִים עַצְמָנוּ בְּרַפְשׁ וְטִיט, בְּשִׁבִיל לְחַתֵּר אַחֲרָיו וּלְמַצָּאוֹ. וְהִלֵּא אֲנִי אוֹצֵר שֶׁל יְרֵאת-שָׁמַיִם, וּמִדּוּעַ לֹא יִהְיוּ לְהוֹטִים וְרָצִים אַחֲרַי לְקַבְּלוֹ"?

וְשָׂאוֹ אוֹתוֹ: "אֵיךְ אֶפְשֵׁר לְקַבֵּל"?! - וְהַשִּׁיב: "עַם ה'פֹּה' וְה'לֵב' צָרִיכִין לְחַתֵּר וּלְבַקֵּשׁ!" [מִיטָן פִּיסק אִין מִיטָן הַאֲרָץ]. **"בְּפִיךָ וּבְלִבְבְּךָ לַעֲשׂוֹתוֹ"** (דְּבָרִים ל, יד).

וְכֵן 'זְכוּת אָבוֹת', בְּבַחֲנֵינָת (תְּהִלִּים עת, יב):
נִגַּד אָבוֹתֶם עָשָׂה פֶּלֶא."

וְהִנֵּה: עַל-יְדֵי שְׁמַעְלִין 'אֲמוּנַת-הַנְּפוּלָה',
עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂין 'גְּרִים', וְהֵם
מְזִיקִין לְיִשְׂרָאֵל, בְּבַחֲנֵינָת (קְדוּשִׁין ע:): "קָשִׁים
גְּרִים לְיִשְׂרָאֵל כַּסְפַּחַת". 'סַפַּחַת' הֵינּוּ
'מַכּוֹת', בְּבַחֲנֵינָת 'מַכּוֹת מַפְלְאוֹת' הַנִּלְ
שָׁנַעֲשִׂין עַל-יְדֵי נְפִילַת-הָאֲמוּנָה.

וּמַחְמַת שְׂאֵלוֹ הַגְּרִים' נַעֲשִׂין מְלַקִּיטַת
נְפִילַת הָאֲמוּנָה, עַל-כֵּן הֵם
"קָשִׁים כַּסְפַּחַת".

וְלַהֲנַצֵּל מִזֶּה - הוּא עַל-יְדֵי הַמְּגַנֵּים
שְׂבִדוֹר' וְכו'.

פב.

(חיי-מוהר"ן תקלו)

"וּמַחְלָאִים רָעִים וְרָבִים וְנֶאֱמָנִים" (בַּתְּפִלַּת
נְשֻׁמַת בְּשַׁבַּת), רְאוּי לֹאמַר בְּכּוֹנֵה
גְּדוּלָה, כִּי חֲסִי-וְשָׁלוֹם מִי יוֹדַע מָה רְאוּי
לְבוֹא עָלָיו, וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לֹאמַר בְּכּוֹנֵה וְכו':
"אוֹתָנוּ הַצֵּלְתָּנוּ".

"וְכָל מַכָּה אֲשֶׁר לֹא כָתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה"

(דְּבָרִים כח, סא)

פג.

(ח"א נו, א)

מִי שְׁפוּגֵם בְּ'אֲמוּנַת-חַכְמִים' וּפּוֹרֵץ גְּדָרִים,
אֵין רְפוּאָה לְמַכּוֹתוֹ, בְּבַחֲנֵינּוֹת (שַׁבַּת קי):
"דְּלִמָּא חוּיָא דְרַבָּנָן טְרַקָה, שְׂאֵין לוֹ
אִסּוּתָא".

כִּי הַפּוֹרֵץ גְּדָרִים - עַל-יְדֵי-זֶה מְסִיר הַיָּדִים'
מִן הַמְּלָאכִים', לְפִי בַּחֲנֵינּוֹת הַסֵּרְתוֹ
מִדְרָךְ דְּבָרֵי רַבָּנָן וְכו'. וּמַחְיָבִין אֲנַחְנוּ

לְהֶאֱמִין לְכָל דְּבָרֵיהֶם, בְּבַחֲנֵינּוֹת (דְּבָרִים יז, יא):
"לֹא תִסּוּר מִן הַדְּבָר" וְכו'. - וְלַהֲקִים
'אֲמוּנַת-הַנְּפוּלָה', הִיא עַל-יְדֵי בַּחֲנֵינָת 'נְדָר'
וְכו'.

וְזֶה בַּחֲנֵינָת (דְּבָרִים כח, סא): "מַכָּה אֲשֶׁר לֹא
כָתוּבָה בַּתּוֹרָה", "זֶהוּ מִיתַת תְּלֻמִּיד-
חֲכָם" (תז"ל) - הֵינּוּ: הַמִּיתָה שֶׁתְּלֻמִּידֵי-
חֲכָמִים מְמִיתִין אִיזְהוּ אָדָם.

כִּי חוֹלְאֵת הַבָּאָה לְאָדָם עַל שְׁעָבֵר עַל
דְּבָרֵי רַבָּנָן, אֵין לוֹ רְפוּאָה, וְהוּא מֵת מִן
הַחוֹלְאֵת - זֶה הַמִּיתָה בָּאָה עַל-יְדֵי "מַכָּה
אֲשֶׁר לֹא כָתוּבָה בַּתּוֹרָה".

כִּי דְבָרִים שֶׁלֹּא נִכְתְּבוּ בַּתּוֹרָה, נִמְסְרוּ
לְחַכְמִים, וְאֲנַחְנוּ מְצוּיִים לְשִׁמְעַת מַהֵם.
וַיֵּשׁ מִי שְׁמֻזְזָל דְּבָרֵיהֶם, וְאֵין מְאִמִּין
דְּבָרֵיהֶם, מַחְמַת שְׁנֵדָמָה לוֹ שְׁמֵדְאוּרֵיתָא
אֵינּוּ בָּן, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִחְלָה בְּמַכָּה שְׂאֵין לוֹ
רְפוּאָה, וּמֵת בָּהּ.

"וְהָיָה כֹּאֲשֶׁר שָׁשׁ ה' עֲלֵיכֶם לְהִיטִיב אֶתְכֶם
וְלַהֲרֹבוֹת אֶתְכֶם, כֵּן יִשְׁיֵשׁ ה' עֲלֵיכֶם לְהַאֲבִיד
אֶתְכֶם וְלַהֲשִׁימִיד אֶתְכֶם" (דְּבָרִים כח, סג)

"הוּא אֵינּוּ שֵׁשׁ, אֲבָל אַחֲרִים מְשִׁיט, וְדִקָּא נְמִי
דְּכַתִּיב 'כֵּן יִשְׁיֵשׁ', וְלֹא כַּתִּיב 'יִשׁוּשׁ'". (מַגְלָה י:)

"וּבְשִׁנְתַּחֲבִיבוּ בְלִיָּה בִימֵי הַמֶּן, הֵינּוּ אוֹיְבֵיהֶן
שְׂמַחִין לָהֶן". (רש"י שם)

פד.

(ח"ב סו)

"הוּא אֵינּוּ שֵׁשׁ" (מַגְלָה י:) - כִּי כְּשִׁישׁ
לְיִשְׂרָאֵל אִיזְהָ עֲנֵשׁ חֲסִי-וְשָׁלוֹם, זֶה
נוֹגַע בְּעֲצָמוֹ יִתְבַּרֵךְ כְּבִיכּוֹל - כִּי "שְׂמוֹ
מְשִׁתָּף בְּשִׁמְנוֹ" (ירושלמי תענית פ"ב).

”וְהָיוּ חַיֵּיךָ תְּלֹאִים” (דְּבָרִים כח, טו)

פה.

(ח"א מז)

וְזֶה שְׁאֵמְרוּ חַז"ל (בְּרֻכּוֹת כד. על דְּבָרִים כח, טו):
”וְהָיוּ חַיֵּיךָ תְּלֹאִים, זֶה הַתּוֹלָה
תְּפִלּוֹתֵינוּ”. גַּם אָמְרוּ: (מְנַחוֹת קג): **”זֶה הַקּוֹנֶה**
תְּבוּאָה מִן הַשּׁוּק” - הֵינּוּ: שֶׁהַדְּלוֹת בָּא
 עַל-יְדֵי אֲפָגָם הַתְּפִלּוֹת, עַל-יְדֵי אֲפָגָם שֶׁל
 אֲמָתַי.

”אֵלֶּה דְּבָרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה
לְכַרֵּת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מוֹאָב, מִלְּבַד
הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת אִתָּם בְּחֵרֵב” (דְּבָרִים כח, טז)

אין לה כל מצוה ומצוה שבתורה, שלא נכרתו
 עליה ארבעים ושמונה בריתות של שש מאות
 אֶלֶף ושלש מאות אלפים וחמש מאות וחמשים.
 נמצא: לכל אחד מישראל, שש מאות אֶלֶף
 ושלש מאות אלפים וחמש מאות וחמשים. מאי
 בינייהו? אמר רבי משרשיא, ערבא, וערבא
 דערבא, איפא בינייהו. (סוטה לו: לח.)

פו.

(חיי-מוהר"ן מג)

בְּהַתּוֹרָה **”תִּקְעוּ תוֹכְחָה”** (ח"ב ח) מוֹבָא:
 לַעֲנִין גְּדֹל עֵצָם הַמַּעֲלָה בְּשׂוֹזוּכֵין
 שְׁנַתּוֹסֵף נֶפֶשׁ אֶחָד לְהַקְבּוּץ הַקְּדוּשׁ שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַבֵּין הַבְּתִים שֶׁל
 הַתְּפִלָּה אֲלֵפֵי אֲלֵפִים וְרַבֵּי רַבּוּת, מַה שְּׂאִין
 הֵפֶה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהֵלֵב לְחַשֵּׁב.

כִּי אֵיתָא בְּסִפְרֵי-יְצִירָה (פ"ד מ"ב): **”שְׁתֵּי**
אֲבָנִים, בּוֹנוֹת שְׁנֵי בְּתִים; שְׁלֹשׁ אֲבָנִים,
בּוֹנוֹת שְׁשֵׁה בְּתִים; אַרְבַּע, עֶשְׂרִים-וְאַרְבָּעָה
בְּתִים; חֲמֵשׁ, מֵאָה-וְעֶשְׂרִים; שֵׁשׁ, שְׁבַע-
מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים” וכו'. עֵינֵי-שָׁם.

וְהֵנִי מְבַאֵר לָךְ הַכֹּלל בְּזֶה, כְּדֵי שְׁתַּדַּע
 חֲשׁבוֹן עֵצָם רַבּוּי הַבְּתִים בְּבִירוֹ,
 וְתִבִין גְּדֻלוֹת הַבּוֹרָא יִתְבַּרְךָ, וּמַעֲלַת הַקְּבוּץ
 שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כַּמָּה וְכַמָּה בְּתִים בְּלֵי שְׁעוֹר
 וְעַרְךָ, נִתּוֹסְפִין וְנִתְרַבֵּין, כְּשֶׁנִּתְּוֹסֵף נֶפֶשׁ אֶחָד
 לְהַקְבּוּץ הַקְּדוּשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּנ"ל.

וְהוּא: שְׁכָל מַה שְׁנַתּוֹסֵף אָבֵן אַחַת - אֲזִי
 נִתְרַבֵּין הַבְּתִים, כְּמִסְפַּר כְּפוֹלוֹת
 שֶׁל כָּל מִסְפַּר הָאֲבָנִים הָאֵלוֹ, בְּכָל הַמִּסְפַּר
 שֶׁל כָּל הַצְּרוּפִים, שֶׁהֵם הַבְּתִים הַקּוֹדְמִים.

לְמִשְׁל: בְּתַחֲלָה הָיוּ שְׁתֵּי אֲבָנִים, וְהָיוּ
 בּוֹנִים שְׁנֵי בְּתִים. הֵינּוּ: כִּי מִן תְּבָה
 שֶׁל שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת, אֵין נַעֲשִׂין מְמֻנָּה כִּי-אֵם
 שְׁתֵּי צְרוּפִים. לְמִשְׁל: א"ב, אֵין יְכוּלִין לְצַרְפֵּן
 כִּי-אֵם בְּשְׁנֵי צְרוּפִים, הֵינּוּ: א"ב ב"א.

וּכְשֶׁנִּתְּוֹסֵף עוֹד אָבֵן, הֵינּוּ אוֹת ג', וְנַעֲשֶׂה
 תְּבָה שֶׁל שְׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת, כְּגוֹן
אב"ג - אֲזִי נִתְרַבֵּין הַבְּתִים כְּפִי כְּפוֹלוֹת
 מִסְפַּר אֵלוֹ הָאֲבָנִים שֶׁהֵם שְׁלֹשׁ, בְּכָל הַמִּסְפַּר
 שֶׁל הַבְּתִים הָרֵאשׁוֹנִים. דְּהֵינּוּ כְּפִי כְּפוֹלוֹת
 מִסְפַּר שְׁלֹשׁ, שֶׁהוּא מִסְפַּר הָאֲבָנִים שֶׁל עֲכָשׁוּ
 בְּמִסְפַּר הַבְּתִים הַקּוֹדְמִים שֶׁהֵם שְׁנַיִם - הֵינּוּ:
 שְׁלֹשׁ פְּעָמִים שְׁנַיִם, שֶׁהִיא שְׁשָׁה. וְעַל-כֵּן
”שְׁלֹשׁ אֲבָנִים, בּוֹנוֹת שְׁשָׁה בְּתִים”.

וְכֵן אַחֲרֵי-כֵן כְּשֶׁנִּתְּוֹסֵף עוֹד אוֹת אַחַת,
 וְנַעֲשֶׂה תְּבָה שֶׁל אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, כְּגוֹן
אבג"ד - אֲזִי נִתְרַבֵּין הַבְּתִים כְּמִסְפַּר אַרְבַּע
 פְּעָמִים שְׁשָׁה, שֶׁהוּא עֶשְׂרִים-וְאַרְבָּעָה.

וּכְשֶׁנִּתְּוֹסֵף עוֹד אוֹת אֶחָד, וְנַעֲשֶׂה תְּבָה
 שֶׁל חֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת - אֲזִי
 נִתְרַבֵּין הַבְּתִים כְּמִסְפַּר חֲמֵשׁ פְּעָמִים
 עֶשְׂרִים-וְאַרְבָּעָה, שֶׁהוּא מֵאָה-וְעֶשְׂרִים.

וְכֵן כְּשֶׁנִּתְּוֹסֵף עוֹד אוֹת אֶחָד, וְנַעֲשֶׂה תְּבָה
 שֶׁל שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת - אֲזִי נִתְרַבֵּין הַבְּתִים

כְּמִסְפַּר שֵׁשׁ פְּעָמִים מֵאֵה־וְעֶשְׂרִים, שֶׁהוּא שְׁבַע־מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים.

וְכֵן לְעוֹלָם: שֶׁכָּל מֵה שֶׁנִּתְרַבָּה אוֹת אֶחָד, נִתְרַבּוּ הַבְּתִים כְּפִי כְּפוּלוֹת כָּל מִסְפַּר הָאֲבָנִים הָאֵלוּ הַנִּמְצָאִים עִתָּה בְּמִסְפַּר כָּל הַבְּתִים שֶׁנִּבְנוּ מֵהָאֲבָנִים שֶׁהָיוּ מִקֵּדָם. וְהֵבֵן הֵיטֵב.

וְעַיִן בְּפִרְדֵּס' (שְׁעַר ל, שְׁעַר־הַצְּרוּף), שֶׁם מִבְּאֵר עֲנִין זֶה. "וְדַעַת לְנִבּוֹן נִקְל" (מִשְׁלֵי יד, ו) לְהֵבִין הַטַּעַם, מִי שֶׁיִּבִּין הֵיטֵב מֵהוֹת הַצְּרוּפִים, וְאֵין לְהֶאֱרִיךְ בָּזֶה. וּמִזֶּה תִּבִּין לְעֲנִין הַנִּפְשׁוֹת הַנִּלְכָּד, בְּנִלְכָּד.

וְהֵא לָךְ הַחֲשָׁבוֹן מִמִּסְפַּר כְּמֵה אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּקְרָאִים אֲבָנִים, וְכֵן לְעֲנִין הַנִּפְשׁוֹת הַנִּלְכָּד וְכוּ':

- [ב' אֲבָנִים] בּוֹנוֹת שְׁתֵּי בְּתִים... 2 / [ג' פְּעָמִים ב'] שֶׁשָּׁה בְּתִים... 6 / [ד' פְּעָמִים שֶׁשָּׁה] כ"ד בְּתִים... 24 / [ה' פְּעָמִים כ"ד] ק"ך... 120 / [ו' פְּעָמִים ק"ך] תש"ך... 720 / [ז' פְּעָמִים תש"ך] 5040... / [ח' פְּעָמִים מִסְפַּר הַנִּלְכָּד] 40320... / [ט' פְּעָמִים מִסְפַּר הַנִּלְכָּד] 362880... / [י' פְּעָמִים מִסְפַּר הַנִּלְכָּד] 3628800... / [יא' פְּעָמִים מִסְפַּר הַנִּלְכָּד] 39916800... / [יב' פְּעָמִים מִסְפַּר הַנִּלְכָּד] 479001600... / [יג' פְּעָמִים מִסְפַּר הַנִּלְכָּד] 6227020800...

נִמְצָא: שֶׁמִּשְׁלֵשׁ־עֶשְׂרֵה אֲבָנִים - נַעֲשִׂים: שֶׁשָּׁה אֲלָפִים וּשְׁנַיִם־מֵאוֹת וְשִׁבְעֵה־וְעֶשְׂרִים מִלִּיאָן וְעֶשְׂרִים־אֲלָפִים וּשְׁמוֹנֵה־מֵאוֹת (6.227.020.800). וְעַל־פִּי דְרָךְ זֶה תַּחֲשַׁב לְעוֹלָם.

וְהֵבֵן הֵיטֵב: עַד הֵיכָן הָרַבּוּי מִגִּיעַ, כְּשֶׁנִּתְוַסַּף אֶבֶן אֶחָד עַל הָאֲבָנִים, הֵינּוּ נִפְשׁ אֶחָד עַל הַקְּבוּצָה־הַקְּדוּשׁ שֶׁל הַנִּפְשׁוֹת

שֶׁהָיוּ כְּבָר. הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ יִזְכְּנוּ לְשִׂמְחָה בְּאֵלוּ הַבְּתִים, אֲשֶׁר עָלִיהֶם נֶאֱמַר: "וְשִׂמְחָתִים בְּבֵית תְּפִלָּתִי" (יִשְׁעִיָּה נו, ז), כְּמוֹכֵן בְּהַתּוֹרָה הַנִּלְכָּד. אֲשֶׁר־יִזְכְּנוּ לְזֶה.

וְעַיִן בְּמִסְפַּר 'לְקוּטִי־הַלְכוֹת' (צִיצִית ז, ד; פְּרִיֶּה וְרִבִּיָּה ה, יב), מֵה שֶׁכְּתִבְתִּי בְּעֲנִין זֶה עַל מֵאֵמֶר בְּסוּטָה (לז: לח.): "אֵין לָךְ כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שְׁלֹא נִכְרְתוּ עָלֶיהָ אַרְבַּעִים וּשְׁמוֹנֵה בְּרִיתוֹת שֶׁל שֵׁשׁ מֵאוֹת אֲלָפִים וְשִׁלְשֵׁת אֲלָפִים וְחֲמִשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים וְכוּ', עַד עֲרֵבָא וְעֲרֵבָא דְעֲרֵבָא" וְכוּ'. וְעַיִן־שָׁם בְּפִרוּשׁ רַש"י וְתוֹסְפוֹת, וְהַגְּהוֹת מֵהַרְש"ל.

וְהֵא לָךְ הַחֲשָׁבוֹן בְּקִצּוֹר מִמִּסְפַּר הַבְּרִיתוֹת הַנִּלְכָּד:

אַרְבַּעִים־וּשְׁמוֹנֵה פְּעָמִים שְׁשִׁי־מֵאוֹת אֲלָפִים וְשִׁלְשֵׁת־אֲלָפִים וְחֲמִשִּׁי־מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים - עוֹלָה: עֶשְׂרִים־וּשְׁמוֹנֵה מִלִּיאָן וְתִשְׁעֵי־מֵאוֹת וְשִׁבְעִים־אֲלָפִים וְאַרְבַּע־מֵאוֹת (28,970,400).

תַּרְי"ג פְּעָמִים כָּל הַנִּלְכָּד - בִּי עַל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה מִתַּרְי"ג [שְׁשִׁי־מֵאוֹת וְשִׁלְשֵׁי־עֶשְׂרֵה] מִצְוֹת, נִכְרְתוּ כָּל הַבְּרִיתוֹת הַנִּלְכָּד - עוֹלָה: (17,758,855,200).

וְלִמָּאן־דְּאָמַר עֲרָבָא וְעֲרָבָא דְעֲרָבָא - צְרִיכִין לְכַפֵּל עוֹד: שְׁשִׁי־מֵאוֹת אֲלָפִים וְשִׁלְשֵׁת־אֲלָפִים וְחֲמִשִּׁי־מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים כָּל הַנִּלְכָּד, כְּמוֹכֵן שָׁם בְּפִרוּשׁ רַש"י וְתוֹסְפוֹת, עַיִן־שָׁם הֵיטֵב - עוֹלָה: (10,718,357,055,960,000).

וְזָכַר הֵיטֵב: שֶׁהֵם שְׁבַע־עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת צִיפְעַר (מִסְפָּרִים), שֶׁהוּא מִסְפַּר גְּדוֹל וּמְפֹלֵג מְאֹד מְאֹד אֲשֶׁר אֵין לְשַׁעַר - בִּי

הם יותר מעשרת-אלפים פעמים 'מילי-מיליאן'.

ואם ידעת מספר ה'מילי-מיליון', שהוא 'מיליאן' פעמים 'מיליאן', אשר נודע לבעלי-חשבון: אשר אם יחיה האדם חמשה-עשר אלף שנים, ויותר - אינו מספיק לספר מספר הזה אחד לאחד, אפלו לחשבון שיכולים לספר מספר מאה במינוט [בדקה] אחת. ודבר זה מבאר לכל הרוצה לבוא לחשבון הזה.

וזוה ידוע: שעל 'מילי-מיליאן' אחד, אין צריכין לסדר ולצדף רק מספר שלש-עשרה אותיות ציפער [מספרים]. וכאן במספר כפולות הבריות הנ"ל, עולה החשבון עד במספר שבע-עשרה אותיות, שזה המספר גדול ועצום ורב מאד. כי הוא עשרת-אלפים פעמים 'מילי-מיליאן', ועוד שבע-מאות ושמונה-עשרה פעמים 'מילי-מיליאן'. מלבד כמה וכמה אלפים פעמים 'מיליאן' שבשאר החשבון.

ועתה בוא וראה והבן: שאחר כל עצם רבוי הבריות שהתחייב כל אחד מישראל על כל מצוה ומצוה, אפלו למאן דאמר ערבא דערבא, אף-על-פי-כן: כשמקרבין נפש אחת לקבוץ הקדוש של עשרים מישראל - עולים הבתים בכפלי-כפלים כמה פעמים יותר, מפל עצם מספר רבוי הבריות הנ"ל.

דק עין ותשפח: על-פי מה שכתבנו לעיל במספר העולה מהצדופים הנעשים משלש-עשרה נפשות. ואחר-כך תחשב ארבע-עשרה פעמים. ואחר-כך חמש-עשרה פעמים. עד שבאין לחשבון: שממספר עשרים נפש מישראל, נצטרפין צדופים

תשע-עשרה אותיות ציפער [מספרים] - כי עולה לסך: (2,432,902,005,471,040,000).

הראית אחי: כמה וכמה עולה מספר הצדופים מעשרים נפשות, שהם כפלי-כפלים ממספר הבריות הנ"ל. וכשמוסיפין עליהם עוד נפש אחד, שאז נכפל עשרים-ואחת פעמים בכל הנ"ל. מפל-שפן וכל-שפן עוד אחד ועוד אחד.

עמד מרעיד ומשתומם: כמה וכמה אלפי-אלפים ורבי-רבבות בתים נעשים מהצדופים, מה שאין הפה יכול לדבר והלב לחשב, כמוכן בספר יצירה לענין 'צדופי-אותיות'.

ועל-ידי-זוה יכול לצאת ידי הערבות וכל עצם מספר רבוי הבריות הנ"ל. והכל בכח הצדיקים-האמתיים המפלגים במעלה, העוסקים בענין הבתים הקדושים של נפשות ישראל, שהם בחינת שכנים שנתוספין על הקבוץ-הקדוש, כמו שמבאר על פסוק (ישעיה לג, כד): "ובל יאמר שכן חליתי" בלקוטי תנינא סימן ח', עין-שם היטב, וכמה שכתבנו בהלכות הנ"ל.

שים לבך היטב, ותשוב ותתפלא, תספור שערות ראשה, וארכבותיה דא לדא יהיו נקשו, מאימת גדלתו של יוצר בראשית, ומאימת גדלת הצדיקים הקדושים האמתיים, וכמה גדל הזכות של הזוכה לחסות בצל-פנפיהם, ולהיות נמנה עם נדיבי עם השם של הקבוץ שלהם.

מפל-שפן וכל-שפן מי שזוכה לדבר עם חברו ביראת-שמים עד שמביאו לידי מעשה שיעסק בתורה ובתפלה באמת ובתמימות, עד שיתוסף גם-כן על הקבוץ הקדוש. אשריהם אשרי

"ולא נתן ה' לכם לב לדעת וגו' עד היום הזה. ואולך אתכם ארבעים שנה במדבר" (דברים כט, ג-ד)

פז.

(ח"א טו, ג)

עקר ה'דעת' הוא ב'לב', כמו שכתוב (דברים כט, ג): "ולא נתן לכם לב לדעת".

פת.

(ח"א קנד)

ה'דעת' צריך להיות ב'לב', כי גם עכו"ם יש לו דעת, אך הוא בלא לב. אך עקר ה'דעת', כשהוא ב'לב', כמו שכתוב (דברים ד, לט): "וידעת היום, והשבת אל לבבך", כמו שכתוב (שם כט, ג): "ולא נתן לכם לב לדעת", דיקא.

פט.

("אמר המעתיק" בתחלת לקוטי-הלכות, ארח-חיים ח"ג; השתפכות-הנפש, פתיחה)

איתא במסכת 'עבודה-זרה' (ה.ז): "תנו רבנן: 'מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה' (דברים ה, כה). אמר להם משה לישראל: 'כפויי-טובה בני כפויי-טובה', בשעה שאמר הקדוש-ברוך-הוא לישראל: 'מי יתן והיה לבבם זה להם', היה להם לומר: 'תן לנו אתה' וכו', אך משה לא רמזה לישראל, אלא לאחר ארבעים שנה, שנאמר (שם כט, ג-ד): 'ואולך אתכם ארבעים שנה במדבר וגו' ולא נתן ה' לכם לב לדעת'. אמר רבה: שמע-מנה, לא קאי אנש אדעתה דרבה, עד ארבעין שנין".

רש"י: "לא רמזה" - לתוכחה זו, אלא לאחר ארבעים שנה, במשנה-תורה בערבות-מואב אמר להם: 'ולא נתן לכם לב

חלקם. "עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחפה לו" (ישעיהו סד, ג).

ובזה תוכל להבין: מה שאמרו רז"ל במשנה (עוקצים פ"ג מ"ב): "עתידי הקדוש-ברוך-הוא להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י [שלש מאות ועשרה] עולמות".

והדבר נפלא ונשגב מדעת האדם: איך יתרבו אלפי-אלפים ורבי-רבבות עולמות בלבד, עד שיגיע לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות? - כי מימות-עולם עד הסוף, בודאי נמצאים צדיקים רבים מאד, וכמו שכתוב: "אספרם מחול ירבון" (תהלים קלט, יח). וגם פתיב (ישעיהו ס, כא): "ועמד כלם צדיקים" - כי בודאי כל ישראל יזדככו ויהיו בכלל צדיקים.

אך עליפי חשבון הנ"ל של עצם מספר הבתים שנעשים על-ידי הקבוץ של ישראל בכל-פעם שנתוסף עליהם שכן אחד - על-ידי-זה יעלו לעולמות רבים עד אין מספר.

אף עליפי שבודאי בכל עולם ועולם, בודאי יש בו אלפי אלפים ורבי רבבות בתים - אף-על-פי-כן עצם מספר הבתים הנ"ל על ידי הצרופים הנ"ל, ממאה נפשות, ומאלף ומיותר וכו' וכו', עולה עד אין חקר ואין מספר, מה שאין הפה יכול לדבר והלב לחשב. עד שיהיה נעשה מהם ש"י עולמות לכל אחד ואחד, ובכל עולם ועולם יהיו אלפי-אלפים ורבי-רבבות בתים.

שים לבך היטב לכל-זה, והבן היטב, כי "דעת לנבון נקל" (משלי יד, ו). והעקר שתהיה באמת ובתמימות.

לְדַעַת' - שְׁתַּהֲיוּ יוֹדְעִים לְשֶׁאל מֶה הַקְּדוֹשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא מִבְּקֵשׁ מִכֶּם. אֲלֵמָא: אַף מִשָּׁה
רַבְּנוּ עֲלֵיוֹ-הַשְּׁלוֹם לֹא נִזְכַּר לְתַת עַל לְבוֹ דְּבַר
זֶה, עַד אַרְבַּעִים שָׁנָה. "שְׂמַע מִנָּה לֹא קָאִי
אַנְשׁ אֲדַעְתָּה דְרַבָּה" - לְדַעַת סוּף דַּעְתּוֹ
וְתַבּוּנָתוֹ, עַד אַרְבַּעִים שָׁנָה, שְׁהָרִי מִשָּׁה לֹא
רַמְזָה לְיִשְׂרָאֵל עַד אַרְבַּעִים שָׁנָה.

וּכְתַבּוּ ה'תּוֹסְפוֹת': "עַד אַרְבַּעִים שָׁנָה
לֹא קָאִי אַנְשׁ וְכוּ"

- פִּרְשׁ רַש"י: 'שְׂאֵף מִשָּׁה לֹא נִזְכַּר. וְאִם-
תֵּאמַר: אֲמַאי כָּעַם מִשָּׁה עַל יִשְׂרָאֵל, הֲלֹא
גַם הוּא לֹא נִזְכַּר? וַיִּשְׁ-לֹמֶר: שְׁלֹפִי שֶׁהוּא
לֹא הָיָה צָרִיךְ לְתַפְלָה זֶה, לֹא נָתַן לֵב עַד
אַרְבַּעִים שָׁנָה, דִּקָּם אֲדַעְתָּה דְרַבָּה. אֲבָל
יִשְׂרָאֵל שְׁהִיוּ צָרִיכִים לְתַפְלָה זֶה, הָיָה לָהֶם
לְהַתְּבוּנָה מֵאוֹתָהּ שְׁעָה, שְׁהָרִי כְּבָר חֲטָאוּ
בַּעֲגָל וּבַמַּרְגָּלִים. עַד-כָּאן-לְשׁוֹנוֹ.

וּכְתַבּ ה'מַהְרֵשׁ"א' בְּאַגְדוֹת, בַּדְּבוּר-
הַמֵּתַחִיל "הָיָה לָכֶם
לֹאמַר תָּן וְכוּ": "הִגַּם שְׂאֵמְרוּ חַז"ל (בְּרַכּוֹת ל:ג'
מְגַלָּה כה. נְדָה טז:): 'הַכֹּל בִּידֵי-שָׁמַיִם חוּץ
מִיְרַאת-שָׁמַיִם' - מִכָּל-מְקוֹם פְּשִׁיטָא, דְּבִיד
הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְהַטוֹת לֵב בְּנֵי-אָדָם
לְטוֹבָה - דְּכַמָּה כְּתוּבִים מוֹרִים עַל זֶה".

וּמִכָּל-זֶה מְבַאֵר לְעֵיד-הָאֱמֶת: כִּמָּה
מְזַהְרִים חַז"ל עַל 'הַתְּבוּדוֹת',
דְּהִינּוּ לְפָרֵשׁ שִׁיחְתּוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ,
וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו שִׁיתָן לָנוּ יְרַאת-שָׁמַיִם
לְבַלְתִּי נַחְטָא.

אַף-עַל-פִּי "שֶׁהַכֹּל בִּידֵי-שָׁמַיִם חוּץ
מִיְרַאת-שָׁמַיִם" - אַף-עַל-פִּי-
כֵּן הַכֹּל בִּידוֹ, וְצָרִיכִין לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ
דִּיקָא עַל-זֶה, כִּמּוֹ שְׂמַבְאֵר הַיֵּטֵב בְּגַמְרָא
הַזֹּאת: שְׂמַשָּׁה הַתְּרַעַם עֲלֵיהֶם מְאֹד, וְקָרָא

אוֹתָם 'כְּפּוֹיֵי-טוֹבָה' עַל שֶׁלֹּא אָמְרוּ לְהַשֵּׁם-
יִתְבָּרַךְ: "תָּן לָנוּ אֶתָּה", שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יִתָּן
לָהֶם 'יְרַאת-שָׁמַיִם', וְכַמְבַּאֵר שֵׁם
ב'מַהְרֵשׁ"א' חַז"ל.

אֲבָל צָרִיכִין לְהַכְנִים עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד
בְּהַלְמוּד שֶׁל 'הַתְּבוּדוֹת' - דְּהִינּוּ:
לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד: "תָּן לָנוּ אֶתָּה
יְרַאת-שָׁמַיִם!" - וְלְבַלִּי לְפַל בְּדַעְתּוֹ בְּשׁוּם
אִפְּן. עַד שְׂאֵמְרוּ חַז"ל שֵׁם: "שְׂאֵף מִשָּׁה לֹא
רַמְזָה לָהֶם, כִּי אִם בְּסוּף אַרְבַּעִים שָׁנָה, כִּי
אֵין אָדָם עוֹמֵד עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל רַבּוֹ עַד
אַרְבַּעִים שָׁנָה".

רֵאָה וְהִבֵּן הַיֵּטֵב: כִּמָּה צָרִיכִין לְעַסֵּק בְּזֶה,
לְהִבִּין סוּף דַּעְתָּם שֶׁל רַבּוֹתֵינוּ-
זְכוֹרֵנָם-לְבָרְכָה שֶׁהִזְהִירוּ אוֹתָנוּ עַל-זֶה, כִּי
הַבַּעַל-דְּבַר מַחְלִישׁ מְאֹד דַּעְתּוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד
וְאֶחָד, כָּאֵלוֹ עֲלֵיו לֹא פּוֹנֵי רַבּוֹתֵינוּ-זְכוֹרֵנָם-
לְבָרְכָה, לְפִי עֲכִירַת מַעֲשָׂיו וְקִשְׁיוֹת עֲרַפּוֹ
וְכוּ'.

אֲבָל בְּאֱמֶת אֵינּוּ כֵּן, רַק הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ
רוֹצֵה: שֶׁנִּבְיָן בְּעַצְמָנוּ סוּף דַּעְתּוֹ,
שְׂרַצוֹנוֹ וְחַפְצוֹ שֶׁנִּבְקֵשׁ אוֹתוֹ תָּמִיד: "תָּן לָנוּ
אֶתָּה לֵב טוֹב וְכָשֵׁר לְיְרַאָה אֶת שְׂמוֹךְ!"

וְעַיִן הַיֵּטֵב ב'תּוֹסְפוֹת' חַז"ל, מֶה שֶׁכְּתַבּוּ
בְּתַרוּצָם: "שְׂמַשָּׁה בְּעַצְמוֹ לֹא שֵׁם
לְבוֹ כָּל-כְּפֹךְ לְזֶה, כִּי הָיָה צָדִיק גָּדוֹל, וְלֹא הָיָה
צָרִיךְ לְתַפְלָה זֶה. אֲבָל יִשְׂרָאֵל שְׂרָאוּ שֶׁכְּבָר
נִכְשְׁלוּ בְּעֵבְרוֹת גְּדוֹלוֹת, בַּעֲגָל וּבַמַּרְגָּלִים -
הָיָה לָהֶם לְהַכְנִים עַצְמָם לְכוּן דַּעַת הַשֵּׁם-
יִתְבָּרַךְ, שְׂרַצוֹנוֹ, שִׁיבְקֵשׁוּ אוֹתוֹ: 'שִׁישְׂמַרְם
מֵעֵבְרוֹת, וְשֶׁהוּא יִתָּן לָהֶם יְרַאת-שָׁמַיִם!' -
שְׂזֶה עֲנִיָּן: 'תָּן לָנוּ אֶתָּה' חַז"ל".

וְהָרִי מְבַאֵר ב'תּוֹסְפוֹת' חַז"ל: הַפּוֹךְ הַדַּעַת
שֶׁל קִצַּת הַמְּהַפְּכִין אֶת הָאֱמֶת

שְׂאוּמְרִים: שְׂאִין רְאוּי לְעֶסֶק בְּהַתְּבוּדָדוֹת' לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ לְפָנָי הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ בִּי־אִם גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים, אָבֵל לֹא 'בְּנֵי־הַנְּעוּרִים, וּבְפָרֵט 'אֲנָשִׁים מְגַשְּׂמִים' וְכוּ'.

וְהָרִי מִבְּאֵר בְּתוֹסְפוֹת' הַנ"ל, הַהַפּוּךְ מִמֶּשׁ: שְׂאֲדָרְבָּא, מִשָּׁה רַבְּנֵנוּ עָלְיוֹ־הַשְּׁלוֹם לֹא הָיָה צָרִיךְ לָזֶה כְּלַכְּפֹה, כִּי הָיָה צְדִיק גְּדוּל. אָבֵל עַל יִשְׂרָאֵל דִּיקָא הַקְּפִיד מְאֹד - מֵאֲחֵר שֶׁיִּדְעוּ אֶת מְדַרְגָּתָם הַפְּחוּתָהּ, מִחֲמַת זֶה דִּיקָא הָיוּ צָרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאֹד בְּהַתְּבוּדָדוֹת, וּלְהִבִּין הֵיטֵב סוּף דְּעֵתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ.

שְׂאֲף־עַל־פִּי שֶׁהוּא עֲצָמוֹ אוֹמֵר: "כִּי יִתֵּן" וְכוּ', שְׂנִרְאָה מְזָה שְׂאִין הַדְּבַר בְּיָדוֹ, כְּמוֹ שְׂאֲמְרוּ רַז"ל: "הַכֹּל בְּיַד־שָׁמַיִם, חוּץ מִירְאֵת־שָׁמַיִם" - אֲף־עַל־פִּי־כֵן רְצוֹנוֹ שְׂנִבְקֵשׁ אוֹתוֹ: "תֵּן לָנוּ אֶת־הַ" - שְׂזָה הוּא עֲנִין ה'הַתְּבוּדָדוֹת' - לְפָרֵשׁ שִׁיחָתוֹ

בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ, וּלְהִתְחַנֵּן וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו עַל נַפְשׁוֹ: "שִׁיתֵּן לָנוּ בְּרַחֲמֵינוּ יְרֵאֵת־שָׁמַיִם לְבָל יִחָטָא עוֹד" וְכוּ'.

כִּי בְּאֵמַת לְאֵמַתוֹ: הַכֹּל בְּיָדוֹ יִתְבָּרֵךְ, כְּמוֹ שְׂכַמָּה פְּסוּקִים וּמֵאֲמָרֵי חַז"ל מְזוּרִים עַל־זֶה, וְכְמוֹ שְׂכַתוּב בְּמֵהֲרַש"א הַנ"ל, רַק שְׂרְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ דִּיקָא, לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ עַל־זֶה.

וְזָה בְּעֲצָמוֹ כּוֹנֵת: "כִּי יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם" - הֵינּוּ: שִׁישִׁימוּ לָבָם הֵיטֵב לָזֶה, לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ תָּמִיד עַל־זֶה, וְלוֹמֵר: "תֵּן לָנוּ אֶת־הַ" וְכוּ'! - וְאִזּוֹ בּוֹדָאֵי יִזְכֶּה אוֹתָם הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ לִירְאֵת־שָׁמַיִם וּלְכָל־טוֹב.

וְעַיִן הֵיטֵב בְּגִמְרָא הַנ"ל, וְתַבִּין: כְּמָה וְכְמָה רְצוֹן הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ: שְׂכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יִבְקֵשׁ אוֹתוֹ עַל 'ירְאֵת־שָׁמַיִם', שְׂזָה הוּא עֲנִין ה'הַתְּבוּדָדוֹת' שֶׁהִזְהִירוֹנוּ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ זַצ"ל, פְּעָמִים אֵין מְסַפֵּר, אֲשֶׁרֵי שִׁיאֲחַז בְּזָה.

סליחות ושלש-עשרה מדות

א.

(ח"א ח, א"ב ג"ד ח)

הנה יקר גנחתי ונה (שקורין: קרעכץ) מאיש
ישראלי, כי הוא שלמות ההסרונות,
כי על-ידי הנשימה שהוא הרוח-חיים,
נברא העולם וכו'. והוא גם בן חיות האדם,
כי חיות האדם הוא הנשימה וכו'.

נמצא: כי עקר חיות כל הדברים הוא
בבחינת רוח. וכשיש הסרון באיזה
דבר, עקר ההסרון הוא בבחינת ה'רוח-חיים'
של אותו הדבר, לאשר הרוח הוא המקום
הדבר - וה'אנחה' הוא אריכת הנשימה'.

והוא בבחינת 'ארך אפים' (שמות לד, ו) -
דהינו "מאריך רוחה" (תרגום שם;
ירושלמי תענית פ"ב ה"א) - ועל-כן פשמתאנח
על ההסרון ומאריך רוחה, ממשיך 'רוח-
חיים' להסרון.

אך מאין מקבלין ה'רוח-חיים'?! -
מהצדיק והרב שבדור וכו', כי עקר
רוח-חיים' הוא בהתורה, והצדיקים דבקים
בתורה. - וכשהוא מקשר להצדיק והרב
שבדור, אז פשהוא מתאנח ומאריך רוחה,
ממשיך ממנו רוח-חיים'.

אך רשעים "הדוברים על צדיק עתק
בנאזה ובוז" (תהלים לא, יט) - מאין
מקבלין הם הרוח להשלים ההסרון?!

אך יש רב דקלפה, בחינת עשו, כמו
שכתוב (בראשית לג, ט): "יש לי רב".
בחינת "אלופי עשו" (שם לו, מ), ותרגומו:

"רברבי עשו". ומהם מקבלין הרשעים
ה'רוח', והוא בחינת 'רוח הטמאה' וכו'. וזהו
בחינת (ירושלמי תענית פ"ב ה"א): "ארך אפים
לרשעים" וכו'.

אך הדבוק בצדיקים - מקבל ה'רוח-חיים'
שלמות ההסרון, מהצדיק והרב
דקדשה'.

ועל-כן "ואיש חכם יכפרנה" (משלי טז, יד)
- כי ה'הסרון' הוא מחמת
עוונות' וכו'. ועל-כן הצדיק הממשיך
רוח-חיים' ומשלים ההסרון, מכפר העון.

והוא מגדל רחמנות ורחינות מהבורא
יתברך-שמו, שצמצם עצמו להיות
ה'רוח-חיים' אצל הצדיקים, דהינו: שהם
יקבלו ה'רוח-חיים' מהתורה, והם ממשיכין
רוח החיים' אל ההסרונות, ובזה מכפרין
העוונות.

וזהו בחינת 'שלש-עשרה מדות' (שמות לד,
ו): "ה' ה', א"ל רחום וחנון, ארך
אפים".

"ארך אפים" - הוא בחינת ה'רוח', שהוא
"מאריך רוחה" - בחינת
'אנחה' על ההסרון.

והינו: "ורב חסד ואמת" - כמו שאמרנו:
שמקבלין ה'רוח-חיים' מהצדיק
רב דקדשה, שהוא "רב חסד" - הפך עשו
רב דקלפה, שהוא 'אדמוני' תקוף הדין.

וְהִינּוּ: "וְאֵמֶת" - כִּי הַצַּדִּיק מְקַבֵּל הָרוּחַ-
חַיִּים מִהַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרְאָת (מִלְאֲכֵי ב. ו):
"תּוֹרַת אֵמֶת הִיְתָה בְּפִיהוּ".

וְהִינּוּ: "נֹצֵר חֶסֶד לְאֲלֹפִים" - לְאֲלֹפִים'
זֶה בְּחִינַת 'אֲלֹפֵי עֲשׂו', רַבְרַבִּי
עֲשׂו, שֶׁהֵם רַב דְּקַלְפָּה'.

וְזֶהוּ: "נֹצֵר חֶסֶד" - שֶׁ'חֶסֶד', בְּחִינַת הָרַב
דְּקַדְשָׁה' - נוֹצֵר וּמְמַתִּיק בְּחִינַת
'אֲלֹפֵי עֲשׂו', רַבְרַבִּי עֲשׂו'.

וְזֶהוּ: "נִשְׂא עֵוֹן וּפְשָׁע" - כִּי עַל-יַדֵּי רוּחַ
הַחַיִּים שְׁלֵמוֹת הַחֶסֶד שֶׁמְמַשִּׁיכִין
מִהַצַּדִּיק עַל-יַדֵּי 'אֲנָחָה' - עַל-יַדֵּי-זֶה
נִתְּכַפְּרִין הָעוֹנוֹת כִּנ"ל.

וְזֶהוּ בְּחִינַת 'אַרְבַּע צִיצִית' - שֶׁהֵם בְּחִינַת
הָרוּחַ-חַיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל לז,
ט): "כֹּה אָמַר ה' מְאַרְבַּע רוּחוֹת בָּאֵי הָרוּחַ".
שְׁעַל-יַדֵּי-זֶה מְכַנְיַעִין הָרוּחַ-סְעָרָה, הָרוּחַ
שֶׁל הַמַּתְנַגְּדִים הַחוֹלְקִים עַל הַצַּדִּיקִים-
אֱמִתִּיִּים, שֶׁמְמַשִּׁיכִין 'אַרְיֵכַת הָרוּחַ' שֶׁלָּהֶם
מ'הָרַב דְּקַלְפָּה' וְכו'.

וְזֶה בְּחִינַת 'טְלִית לָבָן' - "שְׁנַתְעֻטָּה
הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא בְּטְלִית לָבָן, וְסֹדֵר
שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוּת שֶׁל רַחֲמִים" (ראש־הַשָּׁנָה
יז): כִּי ה'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוּת שֶׁל רַחֲמִים',
הֵם בְּחִינַת הָרוּחַ-חַיִּים דְּקַדְשָׁה כִּנ"ל.

וְזֶהוּ בְּחִינַת 'טְלִית', שֶׁהוּא "אַרְבַּע כַּנְפוֹת"
(דְּבָרִים כב, יב) - בְּחִינַת "הָרוּחַ מְאַרְבַּע
רוּחוֹת" כִּנ"ל.

וְהִינּוּ 'טְלִית לָבָן' - הַפֶּךְ בְּחִינַת רוּחַ
דְּקַלְפָּה, בְּחִינַת 'עֲשׂו', שֶׁהוּא
"אֲדַמּוּנֵי כְּלוּ בְּאֲדַרְת שִׁעָר" (בְּרַאשִׁית כה, כה).
וּפִרְשׁ רַש"י: "כְּטְלִית" - 'כְּטְלִית' דִּיקָא,
בְּחִינַת 'טְלִית דְּקַלְפָּה' - בְּחִינַת 'טְלִית

אָדוּם', שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הָרוּחַ שֶׁל הַרְשָׁעִים'
כִּנ"ל.

וְעַל-יַדֵּי 'טְלִית דְּקַדְשָׁה', בְּחִינַת 'טְלִית
לָבָן', מְכַנְיַעִין אוֹתוֹ - כִּי מִשָּׁם
נִמְשָׁךְ הָרוּחַ-חַיִּים דְּקַדְשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת
'שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוּת שֶׁל רַחֲמִים' כִּנ"ל.

וְעַל-כֵּן "נִתְעַטָּה הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא
בְּטְלִית לָבָן דִּיקָא, וְסֹדֵר לְפָנֵי
מֹשֶׁה שְׁלֹש־עֶשְׂרֵה מְדוּת שֶׁל רַחֲמִים" - כִּי
עַל-יַדֵּי 'טְלִית דְּקַדְשָׁה', בְּחִינַת "אַרְבַּע
כַּנְפוֹת", שֶׁהוּא בְּבְחִינַת 'מְקִיף', שֶׁהוּא
בְּחִינַת הָרוּחַ-חַיִּים, בְּחִינַת (קִהְלֵת א, ו):
"סוּבֵב סֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ" - נִכְנַע 'טְלִית
דְּקַלְפָּה', בְּחִינַת הָרוּחַ דְּקַלְפָּה'.

ב.

(ח"א מז)

'הָאֲרֵת-פָּנִים', הוּא תְּקוּן ו'אֵמֶת" (שְׁמוֹת
לד, ו), בְּחִינַת 'עֵקֵב', כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב (מִיכָה ז, כ): "תִּתֵּן אֵמֶת לְעֵקֵב" - וְהוּא
בְּחִינַת 'תְּפִלִּין'.

ג.

(ח"א ס, ו-בסוף)

יֵשׁ שְׁנַפֵּל מִכָּל הַשְּׁבָעִים-פָּנִים, עַד שְׂאִי-
אֶפְשָׁר לְעוֹרְרוֹ בְּשׁוּם פָּנִים, כִּי-אִם
עַל-יַדֵּי 'סְפוּרֵי-מַעֲשִׂיֹת שֶׁל שָׁנִים
קְדַמוּנִיּוֹת, שֶׁכָּל הַשְּׁבָעִים-פָּנִים, 'שְׁבָעִים
שָׁנִים, מְקַבְּלִין חַיּוֹת מִשָּׁם.

וְזֶה בְּחִינַת 'עֲתִיק', בְּחִינַת זְקוּן, בְּחִינַת
'הַדְּרַת-פָּנִים, שֶׁכָּל הַשְּׁבָעִים-פָּנִים'
מְקַבְּלִין 'חַיּוֹת' ו'הַדּוּר' מִשָּׁם.

וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוֹת לד, ו): "וְרַב חֶסֶד" - כִּי
"הַלּוּמֵד אֵת תְּלַמִּידוֹ הִלְכָה אַחַת,
עוֹשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד" (עַל-פִּי כְּתוּבוֹת צו. עֵין בְּפָנִים),

ה.

(ח"א קנה)

וְזֶה בְּחִינַת: "אָרְךָ אַפִּים" (שמות לד, ו) -
 הִינּוּ: מֵה שְׂאִינּו יֵרָא מִשּׁוֹם דְּבַר, וְאִינּו
 מִשְׁגִּיחַ עַל שׁוֹם בְּטוֹל וּבִלְבּוֹל בְּעִבּוּדָתוֹ, רַק
 עוֹשֶׂה אֶת שְׁלוֹ, זֶה בְּחִינַת: "אָרְךָ אַפִּים" -
 שְׂאִין שׁוֹם דְּבַר יָכוֹל לְבִלְבֹּל אוֹתוֹ, כִּי לֹא
 אִכְפַּת לֵה שׁוֹם דְּבַר, רַק עוֹשֶׂה אֶת שְׁלוֹ
 בְּעִבּוּדָתוֹ אֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ.

כִּי "אָרְךָ אַפִּים" הוּא תְלוּי בְּבְחִינַת
 "אֱמוּנָה" - כִּי "כָּל־זִמְן שֵׁישׁ עֲבוּדָה־
 זָרָה, בְּעוֹלָם חֲרוֹן־אֵף בְּעוֹלָם" (ספרי פְּרַשְׁת
 רַאח). אֲבָל עַל־יְדֵי אֱמוּנָה שְׁהוּא הַפֶּה
 עֲבוּדָה־זָרָה, נִתְבַּטַּל ה'חֲרוֹן־אֵף, וְזוֹכִין
 ל'אֲרִיכַת־אַפִּים' שְׁהוּא הַפֶּה הַחֲרוֹן־אֵף.

הִינּוּ: שְׂזוּכָה עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, ל'אֲרִיכַת־
 אַפִּים', שְׂיֵאֲרִיךְ אָפוֹ עַל כָּל דְּבַר
 בְּלְבּוֹל וּמְנִיעָה שְׁעוֹבֵר עָלָיו בְּתַפְלָתוֹ
 וְעִבּוּדָתוֹ, שְׂיִסְבַּל הַכֹּל, וְלֹא יִתְעַצֵּב וְלֹא
 יִתְעַצֵּל עַל־יְדֵי־זֶה כָּלָל, רַק יַעֲצֹר רוּחוֹ וְלֹא
 יִכְפַּת לֵה כָּלָל, וַיַּעֲשֶׂה אֶת שְׁלוֹ בְּעִבּוּדָתוֹ,
 וַיַּעֲבֹר עַל הַכֹּל, וְלֹא יַחֲוֹשׁ עַל כָּל הַבְּלָבוֹלִים
 וְהַמְנִיעוֹת כָּלָל.

שְׂכָל־זֶה הוּא בְּחִינַת "אָרְךָ אַפִּים",
 שְׂזוֹכִין עַל־יְדֵי אֱמוּנָה, שְׁהוּא
 בְּחִינַת 'כַּח־הַגּוֹדֵל וְכַח־הַצּוֹמַח' - כִּי עַל־
 יְדֵי־זֶה הוּא גָדֵל וְצוֹמַח וּמַצְלִיחַ בְּעִבּוּדָתוֹ, כִּי
 לֹא יוֹכֵל לְבִלְבֹּלוֹ שׁוֹם מוֹנֵעַ לְהַפִּילוֹ בְּעַצְבוֹת
 וְעַצְלוֹת חֲסוֹן־שְׁלוֹם, וְלִמְנַעוֹ עַל־יְדֵי־זֶה חֲסוֹן־
 וְשְׁלוֹם, רַק יַעֲשֶׂה אֶת שְׁלוֹ בְּזְרִיזוֹת וְשִׂמְחָה
 וְכו'.

וְדַע: ש'אָרְךָ אַפִּים" תְלוּי ב'אֲרִיךְ־
 יִשְׂרָאֵל, כִּי שֵׁם זוֹכִים לְבְחִינַת "אָרְךָ

וְעַל־כֵּן כְּשִׁמְעוֹרְרוֹ עִם אֵיזָה פָּנִים' שֶׁל
 ה'שְׁבַע־פָּנִים' שְׂמִלְבִּישׁ אוֹתוֹ - הוּא
 בְּחִינַת 'חֶסֶד סֶתֶם'.

אֲבָל כְּשִׁמְעוֹרְרוֹ עַל־יְדֵי 'סְפוּרֵי־מַעֲשֵׂיוֹת
 שֶׁל שָׁנִים קְדַמוֹנִיּוֹת' - הוּא בְּחִינַת:
 "וְרַב חֶסֶד" - כִּי כָּל ה'פָּנִים' וְכָל ה'חֶסְדִּים'
 מְקַבְּלִין מִשָּׁם.

ו'מְרַדְּכִי' הוּא בְּחִינַת (שמות לד, ו): "רִ"ב
 חֶסֶד" - כִּי הֵם בְּמִסְפָּר־
 הַשָּׁוֶה [274] (מִחֲבֵרַת־הַקֶּדֶשׁ לְהָאֲרִיז"ל, פּוּרִים),
 בְּחִינַת 'עֵתִיק'.

ד.

(ח"א עב)

גַּם לְמַעַלָּה כְּבִיכּוֹל אֲצִלוֹ יִתְבַּרְךָ, מְצִינּו
 בְּחִינַת 'יִצְרֵה־הָרַע', כְּמוֹ שְׂדָרְשׁוֹ רַז"ל
 (בְּרֵאשִׁית־רַבָּה יב; רַש"י בְּרֵאשִׁית א, א): "בְּתַחֲלָה
 עָלָה בְּמַחְשָׁבָה לְבְרָא אֶת הָעוֹלָם בְּמִדַּת־
 הַדִּין" - שְׁזֶה בְּחִינַת 'יִצְרֵה־הָרַע', וְאַחֲרֵי־כֵן
 כְּבִיכּוֹל שָׁבַר ה'יִצְרֵה־הָרַע, "וְשִׂתַּף מִדַּת
 רַחֲמִים" וְכו'.

וּמִזֶּה הַכַּח נִשְׁתַּלְשַׁל וְנִמְשָׁךְ כַּח לְמַטָּה
 לְשִׁבְרֵי ה'יִצְרֵה־הָרַע' - כִּי לֹא־לֹא זֹאת
 לֹא הָיָה כַּח לְשִׁבְרֵי ה'יִצְרֵה־הָרַע'.

וְכֵן מְבֹאֵר לְשׁוֹן זֶה בְּגִמְרָא (יומא סט:) "זו
 הִיא גְבוּרַת גְבוּרַתוֹ שְׂפּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ,
 שְׁנוֹתָן 'אָרְךָ אַפִּים' לְרַשָּׁעִים".

נִמְצָא: שְׂמָה שְׂהַשֵּׁם־יִתְבַּרְךָ כּוֹבֵשׁ מִדַּת־
 הַדִּין וּמֵאֲרִיךְ אָפוֹ - הוּא בְּחִינַת
 'שְׂבִירַת ה'יִצְרֵה־הָרַע' אֲצִלוֹ יִתְבַּרְךָ. וְעַיִן
 ב'זִהַר' בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת: שְׂבְּחִינַת 'מִדַּת־הַדִּין'
 הוּא 'שָׂרֵשׁ בְּחִינַת ה'יִצְרֵה־הָרַע'.

אפים". כי ארץ-ישראל הוא בחינת אמונה וכו', ועל-ידי אמונה זוכין לבחינת אריכת אפים כנ"ל.

נמצא: שעקר עבודת איש הישראלי, זוכין על-ידי ארץ-ישראל, שהוא בחינת אמונה, בחינת אריכת אפים, בחינת פתח-גודל וכתחצומח וכו', שאי אפשר לזכות לעבודת-השם באמת, בלאם על-ידי-זה, וכן"ל.

ועקר גדל ההשתוקקות וההתלהבות של משה-רבנו על-ידי השלום, שהיה מתלהב לארץ-ישראל כל-כף, היה רק בשביל מדה זאת של אריכת אפים, מחמת שראה ששם בארץ-ישראל זוכין לבחינת ארץ אפים".

וזה שאמרו רז"ל (סנהדרין קיא - על שמות לד, ח): "וימחר משה ויקד ארצה וישתחו", "מה ראה, ארץ אפים ראה". כי מחמת שראה בחינת ארץ אפים, שהוא תלוי בארץ-ישראל כנ"ל - על-כן ויקד ארצה - שהיה לבו בוער לארץ-ישראל, כדי לזכות לארץ אפים כנ"ל.

וזה שאמרו שם: "וחד אמר אמת ראה, מר אמר חדא ומר אמר חדא, ולא פליגי". כי ארץ-ישראל הוא בחינת אמת, כמבאר במקום-אחר (לקוטי-מורה"ן ח"א מז). ומסיק שם בגמרא: "שמע מנה ארץ אפים ראה" - כי עקר הוא בחינת אריכת אפים כנ"ל.

וצריך כל אדם לבקש מהשם-יתברך: "שיהיה לו פסופין וגעגועים לארץ-ישראל! וגם: שיהיה געגועים לכל הצדיקים לארץ-ישראל". והוא סגולה להפעם ולעצבות - כי כל הנועם באלו

עובד עפ"ם" (שבת קה). אבל ארץ-ישראל הוא בחינת אמונה, בחינת ארץ-אפים, הפך ה'פעם'.

[ב'שבחי-הר"ן כב: ואמר: שמתחלה היה כעסן גדול מאד מאד. ואחר-כך מחמת שרצה להיות איש כשר כרצונו יתברך, התחיל לשבר מדה זו של פעם, עד שזכה לשבר מדה זו של פעם. רק טוב, בלי שום צד קפיצא בעולם - זכה רק בארץ-ישראל.

אבל תכלית שבירת מדה זו מהפך אל הפך, דהינו להתהפך לטוב גמור, שלא יכפת לה כלל וככל שום דבר, ויהיה רק טוב, בלי שום צד קפיצא בעולם - זה זכה רק בארץ-ישראל, שם זכה לזה שנתבטל הפעם בתכלית הפטול, וזכה ונעשה טוב ממש, ולא נשאר בו שום צד קפיצא בעלמא.

עד שאחר-כך - אפלו מי שהיה עושה לו כל הרעות שבעולם, לא היה בלבו שום צד שנאה וקפדא עליו, אדרבא היה אוהבו ולא היה בלבו עליו כלל - כי היה רק כלו טוב ממש. וגדל עצם הפלגת מדת טובו, היה מפרסם לכל מפיריו, כי היה רק כלו טוב בלי שום צד קפדה וכעס כלל רק כלו טוב. וזה זכה בארץ-ישראל].

ו.

(ח"א רנו; חיי-מורה"ן קלו; פירפראות-לחכמה ח"א רנו)

שם את"ה, מסגל על הים להכניע הגלים. והסוד (תהלים פט, י): "בשוא גליו אתה תשבחם".

אמר המעתיק (הרב מטשעהרין ז"ל): שמעתי מאיש אחד ששמע מרבי שמעון: שהפירוש הוא כך: שאת"ה ראשי-תבות: א"ל תי"ו ה"א'.

על-כן צריכין לכתב חמשה מכתבים שקורין קוויטלעד' [פתקים], ועל כל קוויטל' יכתב שתי התבות: "ורב הסד" (שמות לד, ו) - שגימטריא שלו ר"פ, וחמשה פעמים ר"פ עולים אלף ת' [אלף וארבע-מאות], והחמשה קוויטלעד' בעצמם הם ה"א.

וזהו שם 'את"ה' מסגל על הים - הינו:
 'אל"ף תי"ו ה"א'.

ובשעת ה'רוח-סערה' חסו-שלום, ישליך
 'חמשה קוויטלעד' שכתוב בהם:
 "ורב חסד" - לתוך הים, ובודאי יועיל.

ורבי שמעון אמר: שהוא בעצמו
 השתמש בזה בהיותו על הים,
 והועיל לו מאד בעזרת-השם-יתברך. וקדם
 שנסע פעם שניה לארץ-ישראל, היה פה
 ברסלב, והלך להסופר, וכתב לו פמה
 קוויטלעד הנ"ל, על גויל ובכתב-אשורית.

ז.

(שיחות-הר"ן פט; חיי-מוהר"ן עא)

דע: שיש חבילות חבילות של עברות
 רחמנא-לצלן. כי "עברה גזירת
 עברה" (אבות פ"ד מ"ב) - הינו: כשאדם עובר
 עברה חסו-שלום, אזי 'עברה ראשונה'
 גזירת אותו לעשות 'עברות אחרות'
 השיכים לה. וכן כשעושה עברה אחרת חסו-
 ושלום, אזי גזירת גם-כן עברות השיכים לה.

ומכל חבילה וחבילה - נבראת פת אחת
 של מחבלים ומקטרגים (אבות פ"ד
 מ"א). והמחבלים צועקים: "הב לנא חיי, הב
 לנא מזוני" [תן לנו חיים, תן לנו מזון]. כי הוא
 ה'בעל-עברה', הינו שהוא ה'בעל של
 העברה, וצריך לתן להם חיי ומזוני.

כי עברה הראשונה עשה בלי הכרח, וצריך
 בודאי לתן לה מזונות. ואפלו העברות
 האחרות השיכים לעברה הראשונה שנגררו
 אחריה, צריך לתן להם גם-כן מזונות, ואף-
 על-פי שהיה פמו מכרח לעשותן, כי עברה
 הראשונה גררה אותן, כי יש להם טענה:
 "היה לך לעשות מצוה תכף אחר עברה

הראשונה, והיתה המצוה מגנה עליו!" -
 על-כן צריך לתן לכלם מזונות וחיות.

והתקון הוא: שילמד לעשות ולקיים
 השלש-עשרה מדות של רחמים
 וחסדים - דהינו: שיהיה לו רחמנות, וירבה
 לעשות חסד, ויקיים כל השלש-עשרה מדות
 של רחמים. ועל-ידי-זה מעורר למעלה כל
 השלש-עשרה מדות העליונים של
 רחמים.

ועל-ידי-זה נכנעין ועוברין המחבלים
 שנעשו על-ידי העברות,
 בבחינת (סליחות): "אל מלך יושב על פסא
 רחמים וכו', מוחל עוונות עמו מעביר
 ראשון ראשון". הינו: שעל-ידי השלש-
 עשרה מדות של רחמים - מעביר הקדוש-
 ברוך-הוא עברות הראשונים שבכל חבילה
 וחבילה.

ועכשו שהשם-יתברך ברחמיו העביר
 ובטל העוון ראשון ראשון שבכל
 חבילה וחבילה - מהיכן יקבלו 'שאר
 העוונות' של כל חבילה וחבילה 'חיות'
 מאחר שנתבטל ונפסק שרשם שהוא העוון
 הראשון שבכל חבילה וחבילה!?

אזי 'שאר' העוונות, שבים ובאים אל
 השם-יתברך: "שיתן להם חיות!" -
 והשם-יתברך בעצמו נותן להם חיות! -
 ונפטר האדם מהם - כי אין צריך לתן להם
 עוד חיות עכשו, אחר שזכה לעורר רחמיו
 יתברך להעביר ראשון ראשון וכו' פנ"ל.

וזה בחינת: "אלמדה פשעים דרכיך
 והטאים אליך ישובו" (תהלים נא, טו).
 "דרכיך" - זה בחינת השלש-עשרה מדות
 - פמו שכתוב: "הודעני נא את דרכיך"

(שמות לג, יג), שְׁהִרְאָה לּוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא ה'שִׁלְש־עֶשְׂרֵה מְדוֹת'.

הֵינּוּ: כְּשִׁלּוּמְדִים לַעֲשׂוֹת ה'שִׁלְש־עֶשְׂרֵה מְדוֹת' - אָזִי "וַחֲטָאִים אֵלַיךָ יְשׁוּבוּ" - שֶׁהַחֲטָאִים הַנִּשְׁאָרִים שֶׁבְּכָל חֲבִילָה, שָׁבִים אֶל הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ, לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ חַיּוּת.

אֵךְ מֵאִין הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נוֹתֵן לָהֶם חַיּוּת?!
דַּע: כִּי יֵשׁ בַּפְּטָרָא-אֲחָרָא בְּחִינַת 'רֵאשׁוֹן לְרֵאשׁוֹנִים', בְּחִינַת 'אָדוּם' שֶׁנִּקְרָא 'רֵאשׁוֹן' (פְּסָחִים ה.), כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית כה, כח): "וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן אֶדְמוֹנִי".

וְהוּא בְּחִינַת 'רֵאשׁוֹן לְרֵאשׁוֹנִים', שֶׁהוּא 'רֵאשׁוֹן' לְהַעֲבֹרֹת הָרֵאשׁוֹנִים' הַנ"ל, כִּי כָּלֵם נִמְשָׁכִים וּבָאִים עַל-יָדוֹ.

כִּי בְּאֵמֶת לְפִי גִדַּל קִדְשֵׁת יִשְׂרָאֵל - אִין רְאוּי לָהֶם כָּלֵם לַעֲשׂוֹת עֲבֵרוֹת חֹס־וְשָׁלוֹם. רַק מִחֲמַת הַתְּקוּף הַגְּלוּת שֶׁסּוּבְלִים מִהֶאֱמֹת עַל-יְדֵי מַסִּים וְאֲרֻנְגִיּוֹת, מִחֲמַת זֶה בָּאִים לַעֲבֹרוֹת.

נִמְצָא: שֶׁכָּל הַעֲבֵרוֹת נִמְשָׁכִים עַל-יְדֵי 'אָדוּם', שֶׁאֲנִי מְסוּרִים בְּגִלוּת אֲצִלוֹ, וְהוּא בְּחִינַת 'רֵאשׁוֹן לְרֵאשׁוֹנִים' כְּנ"ל. - וְעַל-כֵּן הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נוֹתֵן הָעֲזוּנוֹת עָלָיו, וְנִמְשָׁךְ לָהֶם חַיּוּת מִמֶּנּוּ.

וְכִלְיָה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַרְחֻמְנוּת, שֶׁעַל-יְדֵי זֵדִיָּה מְעוֹרְרִין ה'שִׁלְש־עֶשְׂרֵה מְדוֹת שֶׁל רַחֲמִים' כְּנ"ל.

אָבֵל הָעֲנִיִּים שֶׁאִין לָהֶם מִדַּת רַחֲמָנוּת, מִפְּנֵי שֶׁהֵם בְּחִינַת "תִּקְפָא דְדִינָא"

וְכִי. וּמֵאַחַר שֶׁאִין לָהֶם רַחֲמָנוּת, דְּהֵינּוּ בְּחִינַת ה'שִׁלְש־עֶשְׂרֵה מְדוֹת שֶׁל רַחֲמִים', וְאִין יְכוּלִין לַעֲזֹרָה ה'שִׁלְש־עֶשְׂרֵה מְדוֹת' הָעֲלִיּוֹנִים - עַל-כֵּן צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ וּלְחַנּוּן מִהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ רַחֲמִים: "שִׁירְחֵם מַעֲצָמוֹ יִתְבָּרֵךְ עִם ה'שִׁלְש־עֶשְׂרֵה מְדוֹת' שְׁלוֹ, וְיַעֲזֹר בְּרַחֲמָיו ה'שִׁלְש־עֶשְׂרֵה מְדוֹת שֶׁל רַחֲמִים, וְיַעֲבִיר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן!"

וְזֶה בְּחִינַת שֶׁאֲנִי מְבַקְשִׁים מִהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ (תְּהִלִּים עט, ח): "אֵל תִּזְכֹּר לָנוּ עֲזוּנַת רֵאשׁוֹנִים, מִהֵר יִקְדָּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד!" - לְבַל יִזְכֹּר לָנוּ עֲזוּנוֹת הָרֵאשׁוֹנִים שֶׁבְּכָל חֲבִילָה וְחֲבִילָה שֶׁל עֲזוּנוֹת. דְּהֵינּוּ: שִׁיעֵבִיר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן שֶׁבְּכָל חֲבִילָה וְחֲבִילָה, בְּחִינַת "מַעֲבִיר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן" - שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִמִּילָא בְּטָלוּן וְנִסְתַּלְקִין שְׂאָר הָעֲזוּנוֹת.

אֵךְ לָזֶה הֵינּוּ צְרִיכִים לְקַיֵּם כָּל ה'שִׁלְש־עֶשְׂרֵה מְדוֹת שֶׁל רַחֲמִים' - בְּדֵי לַעֲזֹרָה ה'שִׁלְש־עֶשְׂרֵה מְדוֹת הָעֲלִיּוֹנִים' כְּנ"ל. וְעַל-זֶה אֲנִי מְבַקְשִׁין: "מִהֵר יִקְדָּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ" דִּיקָא מַעֲצָמָךְ, "כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד", הֵינּוּ: כִּי אֲנַחְנוּ דְּלִים וְאֲבִיּוֹנִים מְאֹד, וְאִין לָנוּ מִדַּת הַרְחֻמְנוּת כְּנ"ל, וְאִין לָנוּ כַּח שֶׁאֲנַחְנוּ נִזְכָּה לַעֲזֹרָה ה'שִׁלְש־עֶשְׂרֵה מְדוֹת שֶׁל רַחֲמִים'.

עַל-כֵּן אֲנִי פּוֹרְשִׁים בְּפִינּוּ לְפָנֶיךָ יִתְבָּרֵךְ וּמִתְחַנְּנִים אֵלָיו: "שִׁיעֵזֹרֵר בְּעַצְמוֹ ה'שִׁלְש־עֶשְׂרֵה מְדוֹת שֶׁל רַחֲמִים! וְעַל-יְדֵי זֶה "אֵל תִּזְכֹּר לָנוּ עֲזוּנוֹת רֵאשׁוֹנִים" וְכוּ' כְּנ"ל.

עַל-כֵּן אֲנִי פּוֹרְשִׁים בְּפִינּוּ לְפָנֶיךָ יִתְבָּרֵךְ וּמִתְחַנְּנִים אֵלָיו: "שִׁיעֵזֹרֵר בְּעַצְמוֹ ה'שִׁלְש־עֶשְׂרֵה מְדוֹת שֶׁל רַחֲמִים! וְעַל-יְדֵי זֶה "אֵל תִּזְכֹּר לָנוּ עֲזוּנוֹת רֵאשׁוֹנִים" וְכוּ' כְּנ"ל.

לקוטי-תפלות על 'סליחות' ו'שלש-עשרה מדות'

☪ [א] לקוטי-תפלות ח"ב מה ☪

(על-פי שיחות-ה"ר"ן פט, 'לדבק עצמו
בשלש-עשרה מדות של רחמים')

"אל תזכר לנו עונות ראשונים, מהר
יקדמונו רחמיך פי דלוננו מאד".

רבנו של עולם, בעל הרחמים ובעל
הסליחות, "אל מלך יושב על
כסא רחמים, מתנהג בחסידות, מוחל
עונות עמו, מעביר ראשון ראשון, מרבה
מחילה לחטאים וסליחה לפושעים". רב
חסד ומרבה להטיב, אשר רחמיך וחסדיך
אינם כלים לעולם.

למדנו והורנו, איך להמשיך עלינו
באמת בשלמות, שלש-עשרה
מדותיך של רחמים.

באפן שנוזקה כל אחד ואחד, אפלו
הגרוע שבגרועים והפחות
שבפחותים, אפלו פמוני היום, להמשיך
עלינו רחמיך וחסדיך הפשוטים שאין
בהם שום תערובת דין כלל.

באפן שתמחל ותסלח ותכפר לנו, על
כל חטאתינו ועונותינו ופשעינו,
שחטאנו ושעונו ושפשענו לפניך
מעודנו עד היום הזה.

ותעביר ראשון ראשון, עד אשר
יתבטלו ויתכפרו כל העונות
ממילא לגמרי.

רבנו של עולם, מה אומר לפניך יושב
מרום, ומה אספר לפניך שוכן
שחקים. אתה יודע כמה וכמה חטאים
ועונות ופשעים ופגמים גדולים ונוראים
שעשיתי מעודי עד היום הזה, עד אשר
נעשו מהם כמה וכמה חבילות חבילות
של עברות.

ואתה לבד יודע כל עברה ועברה איך
נגררה ונמשכה מהעברה
הראשונה השיכה אליה, וכן מעברה
לעברה הסמוכה לה, עד אשר נעשית
חבילה של עברות.

ובעונותי-הרבים חזרתי ועשיתי
מחדש עברה,
שהיא ראשונה לחבילה שניה, פי על-ידי
חזרו ונמשכו ונגררו כמה וכמה עברות,
ועברות מעברות, רחמנא-לצלן, עד
שחזרה ונעשית חבילה שניה של עברות.

ובן עשיתי כמה פעמים, עד אשר
השתרגו עלו על צוארי חבילות
חבילות של עברות.

אוי לי וי לי, אוי, מי יעצר כח לזכור
חלק אלה ורכבה ממעשי הרעים
ויוכל לחיות, אם לא בדרך נסיה
ונפלאותיה הנוראות.

ועתה אבי שבשמים. אבי שבשמים
מה אעשה, אבי אב הרחמן מה

אֶפְעַל, לְהִיכֵן אֶפְנֶה, לְהִיכֵן אֲשׁוּטט, לְהִיכֵן אֶבְרַח.

בַּמָּה אֲזַכֶּה לְהַמְשִׁיךְ פְּלִאי רַחֲמֶיךָ וְחֶסְדֶיךָ הַפְּשׁוּטִים עָלַי, בְּאֶפֶן שְׂאֵזְכָה עַל-כָּל-פָּנִים מַעֲתָה, לְהַנְצִיל וּלְהַשְׁמֵר מִכָּל מָה שְׂאֲנִי צָרִיךְ לְהַנְצִיל וּלְהַשְׁמֵר.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוּ דְעֵלְמָא כְּלָא, מִי כְמוֹךָ מְרַבֵּה לְהַטִּיב, מִי כְמוֹךָ רַב לְהוֹשִׁיעַ, רַב סְלִיחוֹת וּבַעַל הַרְחָמִים.

עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ, וּסְלַח לָנוּ, וּמַחַל לָנוּ, וּכְפֹר לָנוּ, כָּל הָעוֹנוֹת הָרְאוּשׁוֹנִים שְׁבָכָל חֲבִילָה וְחֲבִילָה, וְתַעֲבִיר רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן, בְּאֶפֶן שְׁכָל הָעוֹנוֹת הַנִּשְׁאָרִים שְׁבָכָל חֲבִילָה וְחֲבִילָה, יָשׁוּבוּ אֵלֶיךָ, וְלֹא יִקְטָרְגוּ עוֹד עָלֵינוּ כָּלֵל.

וְאַתָּה תְּרַחֵם עָלֵינוּ וְתַחְזֹר וְתַתֵּן אוֹתָם, עַל הָרְאוּשׁוֹן לְעוֹנוֹת רֵאשׁוֹנִים, שֶׁ"הוּא עֲשׂו" "הוּא אָדוּם", אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ בְּגֵלוֹת אֶצְלוֹ. אֲשֶׁר הוּא הַגּוֹרֵם הָרְאוּשׁוֹן לְכָל הָעוֹנוֹת הָרְאוּשׁוֹנִים וְהָאֲחֵרוֹנִים, עַל-יְדֵי עֶצֶם הַגְּלוֹת הַמֵּר שְׁמַתְגַּבֵּר עָלֵינוּ בְּכָל יוֹם, אֲשֶׁר "כָּשֶׁל כַּח הַסֶּבֶל".

אֲשֶׁר כְּמַעַט בְּכָל יוֹם מוֹצִיאִין הַדְּמִים מִקְּרֵב עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, עַל-יְדֵי רַבּוּי הַמַּסִּים וְאֲרֻנוּנִיּוֹת וְהַנְּתִינּוֹת שׁוֹנוֹת וְהַגְּזִילוֹת וְהַשְּׁחָדִים שְׁמוֹצִיאִין מֵעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר זֹאת הִיָּה בְּעוֹכְרָנוּ, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה בָּאנוּ לְכַמָּה וְכַמָּה עוֹנוֹת, כְּאֲשֶׁר הוֹדַעְתָּ לָנוּ עַל-יְדֵי חֲכָמֶיךָ הַקְּדוּשִׁים.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רַחֵם עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעַת צָרָה הַזֹּאת, "כִּי בָאוּ בָנִים עַד מִשְׁבֵּר, וְכַח אֵין לְלֹדָה".

רַחֵם עָלַי לְמַעַן שְׁמֹךְ, בְּאֶפֶן שְׂאֵזְכָה עַל-כָּל-פָּנִים מַעֲתָה לְפַעַל בְּקִשְׁתִּי בְּרַחֲמִים אֶצְלֶךָ, שְׁתַּעֲשֶׂה אֶת אֲשֶׁר בְּחֻקֶיךָ אֵלַי וְאֶת מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁמֵּר, וְלֹא אָשׁוּב עוֹד לְכַסְּלָהּ.

רַחֵם עָלַי מְלֵא רַחֲמִים, בְּרַחֲמִים הַיְדוּעִים לְךָ, שֵׁישׁ בְּהֵם כַּח לְהוֹצִיאֲנִי מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁיִּרְדְּתִי בָהֶם, וְלָשׁוּב אֵלֶיךָ בְּאֵמֶת מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם.

חַמֵּל עָלַי בְּחֶסְדֶיךָ, וְהוֹרְנִי דְרָכֶיךָ, וּזְכֵנִי לְאַחֵז בְּמִדּוֹתֶיךָ הַקְּדוּשׁוֹת, וּבְדַרְכֵי טוֹבָה וְרַחֲמֶיךָ, הַכְּלוּלִים בִּשְׁלֹשׁ-עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שְׂאֵתָה מִתְּנַהַג בָּהֶם עִם בְּרִיּוֹתֶיךָ, שְׂאֵזְכָה גַם אֲנֹכִי לִילֶךְ בְּדַרְכֶיךָ, לְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת בְּרַחֲמָנוֹת אֱמֶתִי, בְּכָל מִיַּי רַחֲמָנוֹת הַכְּלוּלִים בִּשְׁלֹשׁ-עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים.

וְאַזְכֶּה לְהִיּוֹת טוֹב לְכָל, וּלְהַשְׁפִּיעַ צְדָקָה, וְטוֹב, וְחֶסֶד, וְרַחֲמִים, לְכָל הַצְּרִיכִים חֶסֶד.

בְּאֶפֶן שְׂאֵזְכָה לְעוֹרֵר וּלְהַמְשִׁיךְ עָלַי שְׁלֹשׁ-עֶשְׂרֵה מִדּוֹתֶיךָ שֶׁל רַחֲמִים. שְׁתַּרַחֵם עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּכָל־ם, וְתַמְחַל וְתַסְּלַח וְתַכְּפֹר לָנוּ, עַל כָּל חַטָּאתֵינוּ וְעוֹנוֹתֵינוּ וּפְשָׁעֵינוּ הָרְאוּשׁוֹנִים וְהָאֲחֵרוֹנִים, וְלֹא יִהְיֶה נִשְׂאָר מֵהֶם שׁוּם

זכר ורשם כלל. ותמהר ותחיש לגאלנו
ולהוציאנו מהגלות המר והארץ הזו.

ותשמרנו ותצילנו מעתה, מכל מיני
חטאים ועונות ופשעים,
בשוגג ובמזיד באונס וברצון, ותשיבנו
אליך בתשובה שלמה, עד אשר נזכה
להיות כרצונך הטוב באמת תמיד, אנחנו
וזרענו וזרע זרענו מעתה ועד עולם.

ותתיה בעזרי ותושיעני, שאזכה לזכות
גם אחרים, שאזכה "ללמד
פושעים דרכיך", שילכו כלם בדרכיך
הקדושים, לאחז בדרכי טובך ורחמיך,
לרחם על הבריות בכל מיני רחמנות
וחסד הכלולים ב'שלש-עשרה מדות של
רחמים', ויקים בי מקרא שכתוב:
"אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך
ישובו".

מלא רחמים, אתה יודע כמה אני רחוק
מרחמנות, מלרחם על הבריות
כראוי, פי עני ואביון אנכי דל ונשחת,
ואין בידי לרחם על הבריות ולגמל
עמהם חסד ולהרבות בצדקה, אפלו חלק
אחד מאלף ורבבה מהראוי לפי רבוי
עונותי.

וגם מעט דמעט שיש בידי לפעמים
לתן צדקה ולגמל חסד, רבו
המניעות פנגדי בלי שעור, פי נתקלקל
הרבה הרחמנות אצלי, על-ידי חסרון
דעתי ועניותי בגשמיות ורוחניות.

ועתה מאין יבא עזרי, מאין תבא
תשועתי, במה אזכה להמשיך
עלי 'שלש-עשרה מדותיך של רחמים'.

על-כן באתי לפניך בעל הרחמים,
יהמו נא מעיך ורחמיך עלינו
למען שמך, ותמשיך עלינו 'שלש-עשרה
מדותיך של רחמים', בעצמך ובכבודך,
בלי אתערותא דלתתא כלל. פי בדלותנו
אין בנו כח לעוררם מלמטה על-ידי
רחמנותינו, פי דלוננו מאד, ואנו רחוקים
מרחמנות.

למענך למענך עשה, ולא לנו. ראה
עמידתנו דלים ורקים. עושה
צדקות עם כל בשר ורוח, לא כרעותינו
תגמול. מהר יקדמונו רחמיך מעצמך, פי
דלוננו מאד, ואין לנו כח לעורר רחמיך
על-ידי רחמנותינו.

רחם מלא רחמים, וזכור לנו ברית
שלש-עשרה, והעבר פשעינו
וחטאתינו ועונותינו מנגד עיניך, ותמחל
ותסלח ותכפר לנו על כלם, ולא יהיה
נשאר מהם שום רשם כלל, רק תהפך
אותם לטובה, שיהיו כל עונותינו
נתהפכין לזכיות, פאלו עשינו תשובה
שלמה הראויה להפך עונות לזכיות.

"פי לא על צדקותינו אנחנו מפילים
תחנונינו לפניך, פי על רחמיך
הרבים", בכח וזכות הצדיקים האמתיים
אשר המשיכו דרכי טובך ורחמיך
בעולם, וגלו לנו לבקש אותך, ולצעק
אליך, ולהפציר אותך תמיד, יהיה איך
שיהיה, בכחם הגדול לבד בטחנו לבא
ולהתחנן לפניך על כל אלה.

ואתה הטוב בעיניך עשה עמנו, פי
"אנחנו החומר ואתה יוצרנו

זֶה אֶתָּה מִתְפָּאֵר עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ
אֶתְפָּאֵר".

⊗ [ג] תפלות-הבקר י ⊗

(על-פי 'לקוטי-הלכות' ציצית א - הבנויה על-פי
לקוטי-מוהר"ן ח"א כט, 'האי גברא דאזל בעי אתתא')

וְעַל-יְדֵי עֲטִיפַת נַפְשֵׁי בְּהַטְלִית, אֲזַכֶּה
לְעוֹרֵר הַשְּׁלֹש-עֶשְׂרֵה מְדוֹת
שֶׁל רַחֲמִים, וְלְהַלְבִּישׁ אֶת הַשְּׂכִינָה
בְּלְבוּשֵׁי דְנְהִירֵין.

⊗ [ד] תפלות-הבקר יא ⊗

(על-פי 'לקוטי-הלכות' ציצית ב - הבנויה על-פי
לקוטי-מוהר"ן ח"ב יב, 'זאיה השעה לעולה')

וְנִזְכָּה, שְׂגָם אֶתָּה תִּתְבָּרַךְ תִּתְעַטֵּף
בְּטְלִית לְבָן, שֶׁהוּא טְלִית שֶׁל
רְצוֹן, וְתִסְדֵּר הַשְּׁלֹש-עֶשְׂרֵה מְדוֹת שֶׁל
רַחֲמִים עַל-יְדֵי הַצִּיצִית, וְתִמְלֵא עֲלֵינוּ
רַחֲמִים וְרְצוֹן וְסְלִיחָה וְכַפָּרָה, וְתִכַּפֵּר לָנוּ
עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ.

"כִּי אֶתָּה סָלַחַן לְיִשְׂרָאֵל וּמַחֲלֵן לְשִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, כִּי אֵין לָנוּ
מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלַח אֱלֹא אַתָּה". "בְּרוּךְ
יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן".

וּמַעֲשֵׂה יָדָךְ כְּלָנוּ. זְכוֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה
וְחִסְדֶיךָ כִּי מְעוֹלָם הָמָּה. אַל תִּזְכֹּר לָנוּ
עֲוֹנוֹת רְאוּשׁוֹנִים, מֵהֵר יִקְדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי
דְלוּנוּ מְאֹד. אֶתָּה יְהוָה לֹא תִכְלֵא רַחֲמֶיךָ
מִמֶּנִּי, חִסְדְּךָ וְאַמְתָּךְ תָּמִיד יִצְרוּנִי.
"יְהִיו לְרְצוֹן אִמְרֵי-פִי וְהִגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ,
יְהוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי".

⊗ [ב] תפלות-הבקר א ⊗

(על-פי 'לקוטי-הלכות' השבמת-הבקר א - הבנויה על-פי
לקוטי-מוהר"ן ח"א רפב, 'אזמרה לאלקי בעודי')

וְזַכְּנִי לְעוֹרֵר הַשְּׁלֹש-עֶשְׂרֵה מְדוֹת שֶׁל
רַחֲמִים. שְׁעַל-יְדֵי הַשְּׁלֹש-
עֶשְׂרֵה מְדוֹתֶיךָ הַקְּדוּשִׁים, זוֹכֵין לְתַקֵּן
חֲטָא הָעֶגְלָה, שָׁבוּ תְלוּוִין כָּל הַחֲטָאִים
וְהַפְּגָמִים שֶׁל כָּל הַדּוֹרוֹת. וְאַפְלוּ מֵהַ
שְׁנַעֲשֵׂה עָמִי הַשְּׁפָל וְהַפְּגוּם, הַכֹּל הוּא
עַל-יְדֵי חֲטָא הָעֶגְלָה.

וְעַל-יְדֵי שְׂאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי זוֹכֶה
לְהִתְעוֹרֵר מִשְׁנֵתוֹ וּלְקוֹם
בְּחֲצוֹת וּלְשַׁפֵּךְ לְבוֹ לְפָנֶיךָ - עַל-יְדֵי-זֶה
אֶתָּה מְעוֹרֵר הַשְּׁלֹש-עֶשְׂרֵה מְדוֹתֶיךָ
הַקְּדוּשִׁים, וְאַתָּה בְּעֶצְמְךָ מְבַרֵּר וּמְלַקֵּט
כָּל הַטּוֹב שֶׁנִּמְצָא בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל,
וְאַתָּה בּוֹנֵה מִזֵּה הַמִּשְׁכָּן הַקְּדוֹשׁ, "מֵהַ
טְבוֹ אֶהְלִיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכַּנְתֶּיךָ יִשְׂרָאֵל",
שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַן חֲטָא הָעֶגְלָה, וְעַל-יְדֵי-

